بیرمەندی ناشۆڕشگێڕ

عوسمانی حاجی مارف

2025

ناوی کتێب
بیرمەندی ناشۆڕشگێڕ

بابەت: وتار
نووسەر: عوسمانی حاجی مارف
دیزاینی: ئومێد محەمەد
هەڵەچنی: ئاواز ساڵح
چاپی یەکەم: 2025
تیراژ:500 دانە
نرخ: 5000 دینار

بیرمەندی ناشۆڕشگێڕ

عوسمانی حاجی مارف

2025

پێڕست

مەنسور حیکمەت و پراکتیکی شۆڕشگێرانە............................7
”بیرمەند“ی ناشۆڕشگێڕ...39
ئامادەبوون بۆ نوێنەرایەتیی کەسێک..55
چەند خاڵێک بۆ هاوڕێ ئاسۆ کەمال...71
بەرەو بەهێزکردنی بزوتنەوەی یەکسانیخوازی!.....................87
لە وەڵام بە هاوڕێ ساماندا...99
چەند هەنگاوێک لە ڕاستای ململانێی جەمسەرەکاندا...........113
هەنگاوێک بۆ پێشەوە و دوو هەنگاو بۆ دواوە!..................125

(1)

مەنسور حیکمەت و پراکتیکی شۆڕشگێڕانە

(باسێک لە هەفتەی مەنسور حیکمەتدا)

لـە (11)ی جونـی (2022) لـە هەفتەی مەنسـور حیکمەتدا، لە لەندەن باسێکم دەربارەی زیاتر ناسینی مەنسور حیکمەت وەک کەسێکی مارکسیستی واقعی و پراکتیکـی پێشـکەش کـرد، بـە پێویسـتم زانـی، کە ئـەم باسـە، وەک نووسـینێکیش بخەمـە بەردەسـت خوێنـەران. لـەم بارەیـەوە هـاوڕێ بنـار مسـتەفا زەحمەتـی کێشـا و تەواوی باسـەکەی نووسـییەوە، پێشـەکی زۆر سـوپاس بـۆ هـاوڕێ بنـار، کـە بـەو ئەرکە هەستا. ئەوەش کە پێویستە خوێنەران ئاگادار بکەمـەوە، دوای خوێندنـەوەی باسـەکەم، بـە باشـم زانی کە دەسـتکاریەکی زۆری ئەم نووسـراوە بکەم، بۆیـە لـە سـەر بنەمـای هەمان نـاوەڕۆک پێویسـتی بـە چاککردنێکـی زۆر بوو لە شـێوەی داڕشـتن و لە وردترکردنەوەی زیاتری باسەکەدا.

سـەرەتا پێویسـتە ئـەوە ڕوون بکەمـەوە، کـە مەبەسـت لـە ئامادەکـردن و پێشەکەشـکردنی ئـەم باسـە چییـە لـەم سـیمینارەدا. کاتێـک باسـەکە دێتە سـەر کەسـایەتیی مەنسـور حیکمـەت و ڕۆڵـی ئـەو لـە پراکتیکی شۆڕشـگێڕانەدا، پێویسـتە بچینە سـەر ناسـینی کەسـایەتیی هاوڕێ مەنسـور وەک تەواوی

دەورەیەک، کە لە ژیانی سیاسیدا هەوڵدان و پێگەی لە بزووتنەوەی کۆمۆنیستی و کرێکاریدا چۆن دەناسێنرێت، لە هەمان کاتدا، گەڕانەوەش بۆ ئەو دیدگایانەی کە چۆن هاوڕێ مەنسور دەناسێنن و چ ڕەخنەیەکیان هەیە، قسەیەکی لە سەر بکەین؟

لەم بیست ساڵەدا، واتە لە ماوەی ژیان لە دەستدانی هاوڕێ مەنسورەوە تا ئێستا، زۆرتر ئەوە دەبیستین، کە هاوڕێ مەنسور بە شێوەیەک پێناسە دەکەن، وەک کەسێکی بەتوانا لە مارکسیزم، کەسێکی بیرمەند و تێ گەییشتوە، مارکسییەکی هاوچەرخ، کە لەم چوارچێوەیە زیاتر بۆ ناساندنی هاوڕێ مەنسور ئەولاتر ناچن. بە مانایەک، تەنها بەرهەمی نووسینەکانی وەک نووسەرێکی باشی مارکسیستی لێک دەدەنەوە. هەر لەم ئاڕاستەیەشەوە، لە لێکدانەوەی بۆچوونەکانیانەوە ڕەخنە و جیاوازییەکانیان بەیان دەکەن! ڕەخنە لە بەشێک لە نووسراوەکانی دەگرن، هەر چەندە لەم بارەیەوە ئەوانە دوای گیان لە دەستدانی هاوڕێ مەنسور، بە هەر بەڵگەیەک باوەڕیان بە کۆمۆنیزمی کرێکاری نەماوە و پێداچوونەوە بە باسەکانیدا دەکەن، ئەوەی ڕاستی بێت، نەمدیوە لێکدانەوەیەکی جدی و ورد لەو

بارەیـەوە بەیـان بکرێـت، نە بە نووسـراو، نە لە هیچ کۆڕ و سیمینارێکدا.

هیـچ یەکێـک لـەو کـەس و لایەنانـەی خەریکـی پێداچوونەوەن لە سـەر بۆچونەکانی هاوڕێ مەنسور، نەیانتوانیـوە یان نەیانویسـتوە، ئەو لایەنە لێکبدەنەوە، کە هاوڕێ مەنسور وەک کەسێکی شۆڕشگێڕ، دەور و دەخالەتی لە پراکتیکی شۆڕشـگێڕانەدا بناسـنەوە، یان دەور و دەخالەتی وەک ڕابەرێک بۆ ڕێکخستنی چینی کرێکار و ئامادەییی بۆ شۆڕشی سۆشیالیستی بخەنە نێـو باسـەکانیانەوە، یـان بە ئاشـکرا ئەم خەسـڵەتەی دەخەنـە لاوە و لـە دنیای ئایدۆلۆژیا و بۆچوونەکانیدا دەخولێنـەوە، بـە مانایـەک ئاوێـزان بوونـی فیکـر و پراکتیکی لێک جیا دەکەنەوە و ڕۆڵی هاوڕێ مەنسور وەک شۆڕگێڕێک و کەسێکی پراگماتیزم و کەسایەتیی سیاسـی، مانایەکـی پێ نابەخشـن. تەنها لە ئاسـتێکی سـەتحیدا لە سـەر بەشـێک لە «دیـدگا فیکرییەکانی» سـەرنجەکانیان بەیان دەکەن، ئەوەش نەک بە باس و لێکدانەوە، بەڵکوو تەنها وەک بۆچونێک ڕای دەگەیەنن، کە ئەو باسانەیان قەبووڵ نییە!

تەنانـەت کەسـانێک، کـە ئەمڕۆ وازیـان لـە ڕیزەکانـی ئێمـە هێنـاوە و کەسـانی ئازیـزی ئێمـە

بـوون، کە چوونەتە دەرەوەی حیزب و بزووتنەوەی کۆمۆنیزمـی کرێـکاری، ڕەخنەکانیـان لـە مەنسـور حیکمـەت لـەو چوارچێوەیـەدا دەسـوڕێتەوە، کە ئەو تەنهـا وەک بیرمەندێـک دەناسـێنن، واتـە وەک هـەر بیرمەندێکـی تـر قابیلـی ئەوەیە خاوەنـی لێکدانەوەی نادروسـت بێت. تەنانەت بۆ نموونە، جیاوازییەکانیان ڕۆشـن نییـە چیمـان پـێ ڕادەگەیەنـن، جگـە لەوەی دەڵێن نووسـینەکانی جێگای ڕەخنە و پێداچونەوەیە. لەو بارەیەشەوە، کەسانێک هەوڵیانداوە بە نووسراو هەندێ مەسەلە بەیان بکەن، بەڵام لەباری کردارییەوە بە چی دەگەن و چی دەکەن، نەک نارۆشـنن، بەڵکوو دەورانێکی سـەرەگێژەش بە سـەر دەبەن.

مەبەسـتی من زیاتر لەم لایەنەوەیە، کە مەنسـور حیکمەت چۆن بناسـین، ئەمەش دەتوانێ خاڵی جدیی چۆنێتیـی تێ گەییشـتنمان بێت، کە هاوڕێ مەنسـور چۆن پێشـڕەو بووە وەک کەسـێکی مارکسیست، کە لە ژیانی پراکتیکی سیاسـیدا نیشـانی داوین. ڕاسـتە خاوەنـی ئەدەبیاتێکـی فـراوان و نووسـینی زۆری هەیـە و دەکـرێ بـە چـاوی ڕەخنـەوە بـە هەمـوو نووسـینەکانیدا بچینەوە، بەڵام ئەمە بە تەنها ناتوانێ ڕەخنەیەکـی دروسـت بـدات بە دەسـتەوە یان مانای

ناسینی کەسایەتی و پێگەی هاوڕێ مەنسور بێت لە نێو بزووتنەوەی کۆمۆنیستی و کرێکاریدا.

بۆ نموونە دەورانێک، کە باسی مارکس دەکرا، یان تەنانەت ئێستاش، کە بۆرژوازی دەیەوێت مارکس بە شێواوی بناسێنێت، وەک کەسێکی شارەزا لە بواری ئابووریدا دەیناسێنن، یان تەنها وەک فەیلەسووفێک. بەڵام کۆمۆنیستەکان مارکس وەک کەسێکی شۆڕشگێڕ و ڕابەری بزووتنەوەی کۆمۆنیستی و کرێکاری دەناسێنن. هەروەها ئەو کەسێکە لای کۆمۆنیستە سیاسییەکان لە سەر ڕێڕەوی ماتریالیزمی پراکتیکی دەناسرێتەوە، لە ژیانی سیاسی و دەور و دەخالەتی ڕۆژانەی بۆ ڕێکخستنی چینی کرێکار، بۆ شۆڕشی سۆشیالیستی و دەوری لە یەکخستنی ڕیزی خەباتی ئەنتەرناسیۆنالی کرێکاراندایە. واتە گرینگ ئەوەیە مارکس بە دوای چ ئامانجێکەوەیە و تا چەند پراکتیکی ئەو ئامانجە بە کارە فیکری و سیاسییەکانی بەرجەستە بووەتەوە. ئامانجی مارکس لە سەر ڕێڕەوی گۆڕانی دنیایە و پێویستە هەر لەو ڕێڕەوەدا وەک کەسایەتییەک بیناسین، کە مانای گۆڕینی دنیا چۆن بە بنەما وەردەگرێت، نەک لە سەر ئەوەی کە چەندە وتار و کتێبی نووسیوە و

لە ئایدۆلۆژیی ئەڵمانی چی نووسیوە و لە کاپیتاڵدا چی دەڵێت. هەڵبەت نووسینەکانی بەرهەمی گەورە و مەزنی مارکسن.

بە هەمان شێوە بۆ لینینیش. لینین دوا قۆناغەکانی سەرمایەداریی نووسی و دەیان نووسراو و کتێبی تری هەیە. بەڵام لە سەر ئەوەی دەخالەتی لینین لە شۆڕشدا، لە ڕێکخستنی چینی کرێکاردا، وەکوو مارکسییەکی واقعی و پراکتیکێک بناسرێتەوە، دەخەنە لاوە. ئەوانەی ئەم جۆرە ڕەخنەیە دەگرن، بە شێوەیەک دەچنە جەدەلێکەوە بۆچوونەکانی خۆشیان ناگەیەنن! ڕۆشن نییە بە دوای چییەوەن و چییان دەوێت و دەیانەوێت چی بکەن.

سەبارەت بەو کەس و لایەنانەی ڕێگای پێداچونەوەیان بە کۆمۆنیزمی کرێکاری و مەنسور حیکمەت و لینین کردوەتە مەشغەڵەی ڕێڕەوی گۆرانی بۆچوون و سیاسەتەکانیان، یان ئەم کۆمۆنیزمی کرێکارییە بە ئەزمونێکی شکستخواردوو و لە قەیراندا دەبینن، دوای ئەوەی پێیان وایە سەرنج و ڕەخنانەکانیان جێگای خۆی هەیە، ئەو کات ئەو ڕێڕەوەی هەڵیانبژاردوە، پێویستە لە باری کردارییەوە کاریگەریی خێرا لە

سـەر بزووتنەوەی کرێکاری و کۆمۆنیستی نیشـان بـدات، چونکـە بۆچوونێک نەتوانێ لـە کاتێکی دیاری کـراودا پراکتیزەکردنـی خـۆی بەرجەسـتە بکاتـەوە، بۆچوونێکـە، کە نەیتوانیوە لە ئەزموونێکی ئاڵوگۆڕدا نیشـانەکانی هەڵسـانەوەی کۆمۆنیزمێکی تر بە ناوی «هاوچـەرخ» و «نـوێ»وە... ئاگـری خەڵوزەکـەی بگەشـێنێتەوە. بۆیـە خاوەنەکـەی و ئەوانەی بڕوایان پێیەتـی لـە چاوەڕوانییەکـی درێژخایەنـدا دەبـن تـا خەڵوزەکەیان دەبێتە خۆڵەمێش.

مەنسور حیکمەت لە سەرەتای دەستبەکاربوونیەوە لـە خەباتـی فیکـری، سیاسـی و دەخالەتـی لـە نێـو بزووتنـەوەی کرێـکاری و کۆمۆنیسـتیدا، هـەر لـە ئیتحـادی موبارەزانـی کۆمۆنیسـتەوە تا ئـەو کاتەی لـە ژیانـدا بـووە، یـەک میتۆلۆژیـی پیـادە کـردوە و وەک ڕابەرێـک لـە هـەر دەورانێکـدا وەڵامـدەرەوەی گرفتەکانـی بەردەم بزووتنەوەی کۆمۆنیسـتی بووە، کاری لە سەر کردوە و بەرەو پێشی بردوە بە هەمان میتۆلـۆژی و بە هەمان هێڵی سیاسـیی کۆمۆنیسـتی ناسـراوەتەوە. لینینیـش بـە هەمـان شـێوە. لینیـن لە یەکـەم ئەدەبیاتییـەوە خاوەنـی دەور و دەخالەتـی شۆڕشـگێڕانەیە، وەک ڕابەرێکی کۆمۆنیسـتی لە نێو

کێشمەکێشی چینایەتی و کۆمەڵایەتی ئەو دەورانەی ڕووسیادا، کە چۆن ڕێکخستن و ئامادەکردنی چینی کرێکار بۆ شۆڕشی سۆشیالیستی بەرێتە پێشەوە. ئەمە پێگەی لینینە. مارکسیش بە هەمان ئەندازە. لە مانیفێستەوە بۆ دەورانی پێش مانیفێست و دوای مانیفێست. لە هەموو باسەکانیدا ئەوە بەرجەستەیە، کە چینی کرێکار ئامادە بکرێت بۆ شۆڕشی سۆشیالیستی و کۆتایی هێنان و هەڵوەشانەوەی کۆمەڵگای سەرمایەداری. باسەکەی من، کە دەمەوێت لەم کۆڕەی ئەمڕۆدا قسەی لە سەر بکەم هەر لەو بارەیەوەیە، کە پێگەی هاوڕێ مەنسور لە خەباتی چینایەتیدا چییە و چ مێژوویەکی وەک ڕابەر و کەسایەتییەک لە سەر ڕۆڵی خۆی تۆمار کردوە.

واتە بەر لەوەی باس لە پراکتیکی شۆڕشگێڕانە بکەین، پێویستە لە خودی شۆڕش وردبینەوە، کە خۆی چ مانایەکی هەیە، لای هەر یەک لە مارکس، لینین و مەنسور حیکمەت و چۆن پێناسە کراوە. هەڵبەتە ئامانجدارانە، ئەم سێ کەسایەتییە بە نموونە دەهێنمەوە، لە خەباتی کۆمۆنیستی و خەباتی چینی کرێکاردا. زۆر کەس و لایەن لە نێو بزووتنەوە کۆمەڵایەتییەکاندا لە باسی شۆڕشدا جۆرەها پێناسە

دەکـەن، لـە ناسیۆنالسـتەکان، ئیسـلامییەکان و تـا بەشـێک لە چەپەکان و کەسـانی تریشـەوە پێناسـەی تایبەتـی خۆیـان هەیـە لە سـەر شـۆڕش، لـە بابەتی شەڕی چەکدارانە، ڕووخانی دەسەڵات و هەر جۆرە نارەزایەتی و هەڵسـانێکی جەمـاوەری... دەخەنە نێو چوارچێوەی پێناسەی شۆڕشەوە. بەڵام لای مارکس، لینین و مەنسـور حیکمەت، شـۆڕش تەواو مانایەکی وردتر، ڕۆشـنتر و دیاریکـراوی هەیە. لای مارکس، لینیـن و مەنسـور حیکمـەت، تەنهـا یەک شـۆڕش لە واقعییەتی پێکهاتەی کۆمەڵگەی سەرمایەداریدا بوون و مانـای هەیـە، کـە شـۆڕش جگـە هەڵوەشـانەوەی سیستەمی سـەرمایەداری و دامەزراندنی کۆمەڵگەی سۆشیالیسـتی مانایەکی تری نییە. بە مانایەک، تەنها شۆڕشـی سۆشیالیسـتییە دەتوانـێ مانایەکی واقعی ببەخشێت لە گۆڕانی ڕیشـەییی کۆمەڵگەدا، ئەمەش لە دنیـای واقعی کۆمەڵگەی سـەرمایەداریدا، ئەوە تەنها چینـی کرێـکارە بەو ئەرکـە مێژووییە هەڵدەسـتێت. هەر بۆیە دەڵێین شۆڕشـی کرێـکاری، خەباتی چینی کرێـکار پێگـەی سـەرەکییە لـە مانـای شـۆڕش لـە کۆمەڵگای سـەرمایەداریدا، هیـچ چین و توێژێک ئەو پێگەیەی نییە و نابێت.

واتە کۆمەڵگایەک لە سەر بنەمای پێوەندیی کار و سەرمایە دامەزرابێت، پێکەوە گرێدانی چینی کرێکار و سەرمایەداران ئەو پێکهاتەیە بێت و لە شێوازێکی پێوەندیی بەرهەمهێناندا بەرجەستە بێتەوە، قازانج و کەڵەکەی سەرمایە دەکاتە مایەی فەراهەم هێنانی سەختترین ژیان و گوزەران و ئەوپەری نائینسانی و بێ مافی بۆ زۆرینەی کۆمەڵگە، لە هەر کاتێکدا قابیلی تەقینەوە و لێک هەڵوەشاندنەوەیە.

پێوەندیی چینی کرێکار و سەرمایەدار، کار و سەرمایە دەبێت هەڵوەشێتەوە و کۆتایی پێ بێت. ئەم هەڵوەشاندنەوەیە، بە ڕاپەڕینی جەماوەری، شەڕی چەکداری، کودەتا، هاتنە پێشەوەی سەندیکا و هاتنە مەیدانی چین و توێژە غەیرە کرێکارییەکان بە دەست نایەت و کاری ئەوان نییە. کۆتایی هێنان بە سەرمایەداری، کۆتایی هێنانە بە پێوەندییەک، کە خۆی هەر لە بنەڕەتەوە وەها پێکهاتوە درێژکراوەی چەوسانەوەی ئینسانە لە سەر ئینسان، چەوسانەوەی سەرمایەدارانە لە سەر کرێکاران، دەسەڵات و دەوڵەت بە دەست ڕەوتە کۆمەڵایەتییەکانی چینی بۆرژوازییەوە لە خزمەت سەرمایەداران و پاراستنی پێوەندییەکانی سەرمایەدارییەوەیە، هەر بۆیە دەبێت

بەرانبەرەکەی و ئەڵتەرناتیڤەکەی حوکوومەتی کرێکاری بێت.

سەرمایەداری، شێوازێک لە پێوەندییەکانی بەرهەمهێنانە، کە تەواوی جیهانی داگرتوە، کاری بە کرێ و بەرهەم هێنانی کاڵایە بۆ بازاڕ، بۆ قازانج و داهاتێک، کەڵەکەی سەرمایە بۆ بەشێکی زۆر کەمی کۆمەڵگا بە دەست دەهێنێت، کرێکاران و سەرمایەداران کۆمەڵگای جیهان لە سەر بنەمای پێوەندییەکی دژ بە یەک دەچەرخێنن. ئەوەی مانای شۆڕشە، ئەو ڕێڕەوەیە، کە هەنگاو دەنێت ئەم پێوەندییە هەڵبوەشێنێتەوە و کۆتایی بە پێوەندیی کار و سەرمایە بهێنێت، بەرەو دامەزراندنی کۆمەڵگەیەک کاری بە کرێ نەمێنێت. ئەمەش ئەو مانایە دەبەخشێت، چینێک دەتوانێ شۆڕش بکات، کە چەوساوەی کاری بە کرێیە، سەرکەوتنی ئەو ململانێیە بە ئەنجام بگەیەنێت و کۆتایی بە کاری بە کرێ بهێنێ و کۆمەڵگەی سۆشیالیستی دامەزرێنێت. هیچ لایەن، چین و توێژ و بزووتنەوەیەکی کۆمەڵایەتیی غەیرە کرێکاری ناتوانێ و ناکرێ ئەو ڕۆڵە مێژووییە لە بری چینی کرێکار بگرێتە ئەستۆ.

ئەم ڕێڕەوە لای مارکس، لینین و مەنسور حیکمەت ڕۆشنە و هەڵسوڕانی سیاسی، هەر ئەو مانایەیان

پێ داوە. هەر لە سەر ئەم بنەمایەش کاری سیاسی و پراکتیکی شۆڕشگێڕانەیان بردوەتە پێشەوە و ڕۆڵیان بینیوە. هەر یەکێک لەم کەسایەتییانە و هەر کەسێکی تر، کاتێ ڕۆڵیان بووە و چالاکیی سیاسییان نیشان داوە، هەر بەو پێوەرەش پێگەی کەسایەتییان بە هەند وەردەگیرێت، کە تا چەند لە باری پراکتیکییەوە لە نێو خەباتی کرێکاراندا دەست و نەخشیان دیارە و هەنگاوی بەرەو پێشیان ناوە. هەنگاوە کردارییەکانیان تا چەند لە بواری کارکردن بۆ شۆڕشی سۆشیالیستی ڕۆڵێکی سیاسیی کردارییان پێچەوانە کردوەتەوە.

❊❊❊

ئەو دیاردەیەی لە سەردەمانی دوای شۆڕشی ئێران و ڕووخانی شا و پێش جێگیربونی کۆماری ئیسلامی، بە شێوەیەکی پەرشوبڵاو و بەرفراون، واقعییەتی هەڵسوڕانی سیاسیی کۆمۆنیستەکانی لە ئێراندا نیشان دەدا، چەندین ڕێکخراو بە شێوەی جیاواز بەیانی خەتی سیاسی و هەڵسوڕانی سیاسییان ئەنجام دەدا، لە مەیدانی خەباتی سیاسی و کێشمەکێشەکاندا چەندین ڕێکخراو بە ناوی جیاواز ناوبانگیان دەرکرد، بەڵام جگە لە کۆمەڵەی زەحمەتکێشانی کوردستان،

هیچ لایەنێکی تر نەیانتوانی هێمای کۆمۆنیستی، وەک هێزێکی دەخالەتگەر لە ڕووداوەکانی ئێراندا، وەک هێزێک کرداری بکەنەوە.

دەتوانم بڵێم «ئیتحادی موبارزانی کۆمۆنیست»، کە بە یەکێک لە بچووکترین ئەو ڕێکخراوە کۆمۆنیستانەی ئەو سەردەمە ئەژمار دەکرێت، لە دۆخی ئەو کاتەی ئێراندا، دەبینین بە دەوری هاوڕێ مەنسور، کە سەرنج و مەیلی خۆیانی خستە سەر پەیوەست بون بە کۆمەڵەی زەحمەتکێشانەوە، ئەم کارە دۆخێکی تری لە خەباتی کۆمۆنیستەکانی ئەو سەردەمەی خستە بەر بەرپرسیارێتییەکی مێژوویی، کە کۆمۆنیستەکان لەو جەنجاڵییەی ئەو سەردەمەدا دەتوانن چی بکەن، کە تا ئێستاش ئەوە دەبینین چ کاریگەرییەکی لە سەر بزووتنەوەی کۆمۆنیستی لە ئێراندا دانا. ئەمەش سەرەتای ئەو هەنگاوە کرداری و جدییە بوو، کە مانای پێگەی ڕاگرتن و بردنە پێشەوەی بزووتنەوەی کۆمۆنیستی بە هەند وەردەگرێت، یان بە مانایەک لە ساتێکی مێژووییدا پراکتیکی شۆڕشگێڕانەیە، کە ئاکامەکەی حیزبی کۆمۆنیستی ئێرانی لێ بەرهەم هات، کە بۆ دەورەیەک کۆتایی بە پەرشوبڵاویی ڕێکخراوبوونی کۆمۆنیستی هێنا.

لەباری کردارییەوە ئەم کارەی ئیتحادی موبارزانی کۆمۆنیست و کۆمەڵەی زەحمەتکێشان کارێکی خۆبەخۆ نییە، دەور و پراکتیکی ڕابەرانێکە چارەنووسی بە سەرکەوتن گەیاندن و نیشاندانی قودرەتی سیاسیی کۆمۆنیزمیان لە پێشترایەتیی خۆیاندا دانابوو، توانییان ئەزموونێک بەرجەستە بکەنەوە، کە تا ئێستاش کاریگەرییەکانی لە سەر بزووتنەوەی کۆمۆنیستی لە ئێران، عێراق و کوردستان ماوەتەوە. هەڵبەتە هەر لەم بارەیەوە، ڕۆڵی لینینیش لە شۆڕشی ئۆکتۆبەردا دەخالەتێکی گەورەتر و کاریگەرتری نیشانداوە، کە لەباری پراکتیکییەوە، دەوری لینین لە کاتی خۆیدا بەرجەستەتر و پێشڕەوانەتر مێژووی خەباتی سیاسیی بزووتنەوەی کۆمۆنیستی نیشان داوە، تا ئاستی گەیاندنی کۆمۆنیستەکان بە دەسەڵاتی سیاسی.

هەر لەو دەورانەدا زۆرێک لە مەنشەفیکەکان، یان چەپی لیبڕاڵ وەها شۆڕشی سۆشیالیستی یان ئاڵوگۆڕ لە کۆمەڵگای سەرمایەدارییان بۆ سۆشیالیزم لێکداوەتەوە، کە لە ڕێگەی گەشەی ئابووری و ئامادەیی چینی کرێکار هاوشانی ئەو گەشە ئابوورییە، شۆڕشی سۆشیالیستی بە ئاکامی

واقعی خۆی دەگات. واتە نیشاندانی تێڕوانینێکی میکانیکی لە بەردەم ئاڵوگۆڕی ڕیشەییی کۆمەڵگە بە بێ پراکتیکی شۆڕشگێڕانە مەیسەر دەبێت، مادام چینەکان هەن، واتە ناکۆکییەکانی پێکهاتەی کۆمەڵگەی سەرمایەداری حەتمییە، کە شۆڕشی کرێکاری بە بێ حیزب تێدا بە دەست دێت، یان کرێکاران بۆ خۆیان ڕێکخراوی گونجاوی خۆیان دروست دەکەن، شۆڕشێکی جیهانی بەرپا دەکەن، ئەم ئاڵوگۆڕەش سروشتی و خۆبەخۆ بە ئەنجام دەگات! بەڵام ئەم ئاڕاستەیە نە لای مارکس و لینین نە لای مەنسور حیکمەت بەو شێوەیە دەست نیشان نەکراوە. بەڵکوو دەخالەتی ڕاستەوخۆ و پێک هێنانی حیزب و ڕابەری حیزب لە خەباتی سیاسیی بزووتنەوەی کرێکاریدا مانایەکی پراکتیکی و تایبەتی هەیە.

گواستنەوەی شوێنی هەڵسوڕانی کۆمۆنیستی لە تارانەوە، بۆ کوردستان بە دەستپێشخەریی هاوڕێ مەنسورەوە بۆ پەیوەست بوون بە کۆمەڵەی زەحمەتکێشانەوە و بەرجەستەکردنەوە و قووڵترکردنەوەی زیاتری مارکسیزمی شۆڕشگێڕ لە دەورانێکی تایبەت لە دامەزراندنی حیزبی کۆمۆنیستی ئێراندا، تەشخیسێکی کرداری بوو لە کارکردن بۆ

ڕێکخراوبوون و بەهێزکردنی حیزبی کۆمۆنیست لە نێو هاوکێشەی سیاسیی ئەو دەورانەی کێشمەکێشی چینایەتی و هێز و لایەنە سیاسییەکانی ئێران، یان بە دیاریکراوتر لە بەرانبەر دامەزراندنی کۆماری ئیسلامیی ئێراندا، هەر چەندە ئاڕاستەیەک لە نێو کۆمەڵەی زەحمەتکێشاندا بۆ خۆی پێداگریی لە سەر مارکسیزمی شۆڕشگێر دەکرد، لە هەمان کاتدا، ئیتحادی موبارزانی کۆمۆنیست ئەو باسەیان شەفافتر، ڕۆشنتر و قوڵتر کردەوە.

دواتر هاوکاتی چوونە پێشەوەی خەباتی کۆمۆنیستی لە هەلومەرجی سیاسیی ئێران و ململانێی ڕەوتە فیکری، سیاسی و کۆمەڵایەتییەکانی نێو حیزبی کۆمۆنیستی ئێران، هاوڕێ مەنسور لە سەر ئەو واقعە پێشبینیی کرد، کە پێگەی حیزبی کۆمۆنیستی ئێران لە دەوران و ئاڵوگۆڕ لە دۆخێکی تری ناوچەکەدا پێشهاتوە، ڕەوت و باڵە جیاوازەکانی ناو حیزب ناتوانن ئەو حیزبە بن، کە دەوری ڕابەری لە خەباتی کرێکاراندا بۆ شۆڕشی کرێکاری لەو بارودۆخە تازەیەدا پیادە بکات. هەر بۆیە خۆی وەک نوێنەری ڕەوتێکی تر لە نێو ئەو حیزبەدا ناساند، کە دەبێت ئاوێزان بوونی حیزب بە خەباتی چینی

کرێـکارەوە مانـا پەیدا بـکات. هەر بۆیـە کۆمۆنیزمی کرێـکاری، وەک ئـەو ڕەوتـە ناسـاند، کـە حیزبـی کۆمۆنیستی کرێکاری لە سەر ئەو بنەمایە پێک دێت، کە مەشغەڵەی سەرەکیی ڕێکخستن و ڕابەری کردنی چینی کرێکارە بۆ شۆڕشی سۆشیالیستی.

هـەر چەندە بە ناچاریی ئەو حیزبەی لە دەرەوی وڵات پێک هێنا، بەڵام لە ماوەیەکی کەمدا بووە حیزبی ئۆپۆزسـیۆنی یەکەم لە بەرانبەر کۆماری ئیسـلامیی ئێراندا، لەم بارەیەوە ناتوانین نکوڵی لە دەوری باسە سیاسـی و فیکرییەکانـی هـاوڕێ مەنسـور بکەین لە سـەر ناسـاندن و ڕۆشـنکردنەوەی خەتی فیکری و سیاسیی کۆمۆنیزمی کرێکاری، بەڵام ئەوەی حیزبی گەیانـد بـەو ئاسـتەی مانایەک لـە هاوسـەنگیی هێز بـدات بـە دەسـتەوە بـە قازانجی حیزبەکـەی، یەکەم هەنگاو ئەنجامدانی پێک هێنانەکەی بوو، به بەرنامە و خەتێکـی سیاسـیی تـەواو جیـاوازەوە. پێکهێنانـی حیـزب و هەڵسـوڕانی حیزبـی و سیاسـی، ئـەو هەنگاوە کرداریيانە بوون، کە حیزبەکەی بە دەوریدا هەڵدەخڕاند و کاریان لە سەر دەکرد.

مـن بـۆ خـۆم لە ژیانی سیاسـیمدا بە دوو شـێوە مەنسـور حیکمەتـم ناسـیوە، بەشـێکی دەربـارەی

نووسـراوەکانیەتی، کـە کاریگەرییـان بووە لە سـەر بەشێکی زۆری کۆمۆنیستەکانی کوردستان و عێراق. بەشێکیشی لەوەدا سەرنجی ڕاکێشام و بەبایەخ بووە لام، کە لە باری کردارییەوە هەمیشە خاوەنی پێشنیار و داهێنـان بـووە، کە چی بکرێت و چۆن کۆمۆنیزمی کرێـکاری قودرەت پەیدا دەکات و دەسـەڵات بگرێت، وەک نوێنەری چینی کرێکار.

هـەر بـەو مانایـەی کەسـێکی خـاوەن ئەزموون، لێهاتـوو و داهێنەر بـووە لە باری کردارییەوە، کە بە بۆچوونـی من، ئەم خەسـڵەتە سـیفەتێکی کاریگەری تایبەتـی هـاوڕێ مەنسـور حیکمـەت بووە لـە ژیانی سیاسـیدا، هـەر ئەمەشــە بـە بۆچونـی مـن دەیخاتـە ڕیـزی هەمـان خەتـی پراکتیکیـی شۆڕشـگێڕانە، کـە لـە ڕیـزی دەخالەتگەرێکی سیاسـی و کرداریی وەک مارکس و لینینە، جا نە ناسـینی ئەم خەسـڵەتەیە، کە ئەوانـەی پێداچوونەوە بە باسـەکانیدا دەکەن ناتوانن ئەنجامگیرییەکی دروسـت لە هەڵسـوڕانی سیاسیاندا بـە دەسـت بهێنن، هـەر بۆیە هەمیشــە لـە گێژاوێکدا دەمێننـەوە و هیـچ کات ناتوانـن کاری تاکـڕەوی و گروپی و مەحفەلی تێ پەڕێنن.

***

ئاڵوگۆڕێک، کە مەنسور حیکمەت لە بزووتنەوەی چەپی ئێراندا خوڵقاندی، بە تایبەتی لە دەورانێکدا، کە قەیرانی بزووتنەوەی کۆمۆنیستی بوو، بە تایبەتی لە سەردەمی دەنگدانەوەی دارمانی سۆڤیەتدا، جیهان لە بەردەم دەورانێکی تایبەتدا گوزەری دەکرد، کە لە هەموو لایەکەوە هێرش دەکرایە سەر کۆمۆنیزم و مارکسیزم، لە سەردەمێکدا، کە بانگەوازی حەتمی شکست و فەشەلی کۆمۆنیزم ڕادەگەیانرا، هاوڕێ مەنسور پێداگری لە سەر هەقیانەت و سەلماندنی واقعییەتی ئایندەی سەرکەوتنی کۆمۆنیزمی نیشان دەدا و کاری بۆ دەکرد و پێشڕەوی گەورەی لەو قەیرانەدا نیشاندا.

بە ڕاستی کەوتبووینە دەورانێکی سەختەوە بۆ بەرگری لە کۆمۆنیزم، هاوڕێ مەنسور هەر لە کۆنگرەی یەکەمی حیزبی کۆمۆنیستی کرێکاریی ئێراندا، وتی، کە «ئێمە توانیمان کۆمۆنیزمەکەمان لەم بەڵای قەیرانە بپارێزین» چونکە هەر لەو سەردەمە سەختەی کە لە هەمو لایەکەوە هێرش دەکرایە سەر شکستی بزووتنەوەی کۆمۆنیستی، هاوڕێ مەنسور حیزبی کۆمۆنیستی کرێکاریی ڕاگەیاند و هاوکات کاریگەری و ڕۆڵی جدیی هەبوو لە پێک هێنانی

حیزبی کۆمۆنیستی کرێکاریی عێراقدا، کە دواتریش لە هەناوی هەمان بزووتنەوە و خەتی سیاسیدا، حیزبی کۆمۆنیستی کرێکاریی کوردستانیش پێکهات.

هاوڕێ مەنسور، خەسڵەتی پراکتیزە بوون و وەڵام بەوەی لە هەر دەورە و توند پێچییەکدا دەبێ چی بکرێت، هەمیشە نموونەیەکی بەرجەستەی کەسایەتیی ئەو بووە، تەواوی ئەو کەسانەی ئێستا لە هەوڵی پێداچوونەوەدان بە کۆمۆنیزمە کرێکارییەکەی هاوڕێ مەنسوردا، پێم وا نییە بۆ ساتێک لە ژیانی سیاسییاندا دوودڵیان لە بەرانبەر خستنە ڕووی هەر هەنگاوێکی کرادری بووبێت، کە هاوڕێ مەنسور پێشنیاری کردبێت، لە هەمان کاتدا ئەو هاوڕێیانە، هەوڵیانداوە بیسەلمێنن، کە نوێنەری ڕاستەقینەی جێبەجێکردنی ئەو کارە کردارییانەن و وایان نیشانداوە لە پێش ئێمەوەن!

لە لایەکی ترەوە، ئەوەی جێگای سەرنجە، بەشێک لەو هاوڕێیانەی کە ڕیزەکانی کۆمۆنیزمی کرێکارییان بە جێ هێشتوە، ئەوەندە بە مەنسور حیکمەت ڕەوا دەبینن، کە وەک «مارکسییەکی هاوچەرخ» بیناسێنن، ئەمەش هەر ئەو مانایەمان دەداتێ، کە تەنها لە ئەدەبیاتە فیکری و

سیاسییەکانییەوە، وەک نووسەرێک و مارکسییەکی هاوچەرخە و هیچی تر، هەر بەو مانایە تەواوی ژیانی سیاسی، دەور و دەخالەتی لە بزووتنەوەی کرێکاری و کۆمۆنیستی، پێشڕەوی و بەرز ڕاگرتنی ئەو بزووتنەوەیە و هەوڵدان بۆ بەهێزکردن و گەیاندنی بۆ دەسەڵات بە فەرامۆشی دەسپێرن و دەیکەنە کەسایەتییەکی ئەکادیمی و نایانەوێت خۆیان لە قەرەی ئەو ڕابردوە سیاسییە بدەن، کە خۆشیانی تێدا دروست بوون.

بە کار هێنانی «مارکسیزمی هاوچەرخ» پێناسەیەکی تەواو نادەقیق و نادروستە بۆ هاوڕێ مەنسور، بە بۆچوونی من، بنەمای ئەم بۆچوونە لەو شوێنەوە سەرچاوە دەگرێت، کە بزووتنەوەی کۆمۆنیستی وەک مەکتەبێکی ئایدۆلۆژی دەناسێنن و هاوڕێ مەنسوریش لەو مەکتەبەدا مامۆستایەکی باش بووە.

هەر لە درێژەی جەنجاڵیی ئەم بۆچوونانەدا لە سەر ڕابەرەکانی بزووتنەوەی کۆمۆنیستی، کەسانێک بە خۆیان دەڵێن مارکسیزمی هاوچەرخ، واتە خەریکی گەڕانن بە دوای ئەو گرفتە تیۆرییانەی کە لە جیهانی فیکریی خۆیاندا هێشتا وەڵامی وەرنەگرتوەتەوە و

پێکهێنانی حیزبەکەشیان دەسپێرن بە ئایندەیەکی نادیار، یا چاوەڕێ دەکەن کرێکاران خۆیان حیزبی خۆیان پێک بهێنن.

***

خاڵێک، کە بە پێویستی دەزانم ئاماژەی پێ بدەم، لە زۆربەی کۆبوونەوەکان و دانیشتنەکاندا، بە گشتی، هاوڕێ مەنسور زۆر باس و نموونەی کارە کردارییەکانی لینینی دەهێنایەوە و قسەی لە سەر دەکردن، دەوری لینین لە خەباتی سیاسیی بزووتنەوەی کرێکاری و کۆمۆنیستیدا نموونەیەکی بەرجەستەی کرداری بوو بە لایەوە، بۆ گەیاندنی حیزبی کۆمۆنیست بە دەسەڵاتی سیاسی.

هەمیشە دووبارەی دەکردەوە؛ «لینین مارکسییەکی واقعییە.» هەر بەو مانا پراگماتیزمەی دەوری مەنسور حیکمەت، دەتوانم بڵێم هاوڕێ مەنسور «مارکسییەکی واقعی و کردارییە»، نەک «مارکسییەکی هاوچەرخ».

لە ئاکامی پێداچوونەوە بە باسەکانی هاوڕێ مەنسور کێشەیەک نییە، بۆ هەر کەسێک بەو ئەنجامە جیاوازە فیکری و سیاسییانە بگاتە باسێکی جدی و گرتنەبەری پرۆسەیەک، کە ئاڵوگۆڕێکی کاریگەر لە

بـاری کردارییەوە نیشـان بدات، بـەڵام بە داخەوە، لەم بارەیەوە تا ئێستا لە ڕێڕەوی باسکردنی ئەو هاوڕێیانە لە سەر جیاوازییان لە بەرانبەر کۆمۆنیزمی کرێکاری و مەنسور حیکمەت، جگە لە بیستنی وشەی «جیاوازیمان هەیـە»، کـە نەمانزانـی ئـەو جیاوازییانـەی کـە دەبێت ئاڵوگـۆڕ، بۆ پێشـڕەویی زیاتر لـە خەباتی کرێکاری و کۆمۆنیسـتی بگرێتە بەر، لە باری کردارییەوە چییە، لە بۆشـاییدا ماوەتـەوە. یان هـەر تەرحێکیـش کرابێت لە بۆچوونی خاوەنەکەی یا کەسـانێک، کە بە پەنجەکانی دەسـت ئەژمار دەکرێن تێ نەپەڕیـوە. هەڵبەتە جەدەل لە سەر بیروباوەڕ بە دوور لە مانا عەمەلییەکەی، هەر ئەو پەراوێزبوونەی لێ بەرهەم دێت.

لەگەڵ ئەوەی مەشغەڵەی جیاوازی بووەتە ڕێگای بیرکردنەوەیـەک، کـە نەتوانـن ئەجێنـدای سیاسـیی لـێ دەرکێشـن، لـە هەمـان کاتـدا، لـە بـە کار هێنانی دەستەواژەی «مارکسیزمی هاوچەرخ» بۆ پێناسەی هـاوڕێ مەنسـور، لە بـەردەم ئەو ناکۆکییـەدا بەرەو ڕوو دەبنـەوە، کـە نەیانتوانـی وەک «مارکسـییەکی هاوچەرخ» خۆشیان بناسێنن.

کەسـانێک سـی سـاڵ زیاتر لایەنگری مەنسـور حیکمـەت بـوون و وەک ڕابەرێـک تـا لـە ژیانـدا

بوو مەرجەعی سەرەکییان بوو، لە مەیدانی خەباتی کۆمۆنیستی کرێکاریدا دەوریان بینیوە، سی ساڵە لەگەڵ ئەدەبیاتی مەنسور حیکمەتدا دەستیان تێکەڵاو کردوە و هەر ئەو ئەدەبیاتانە زیهنیانی لە بیروباوەڕی ماویزم، پۆپۆلیزم و خەباتی ناکرێکاری و ناکۆمۆنیستی دوورخستەوە، بەڵام ڕۆژێک لە ناکاو لە خەو هەڵدەستن و لە هەستکردن بە تارماییەکی نەزانراو، مەنسور حیکمەت بۆیان دەبێت بە شتێکی تر. مەنسور حیکمەت بووە بە کەسێک، کە تەنها «مارکسیزمێکی هاوچەرخە»، یان «بۆچوونەکانی هاوڕێ مەنسور لە سەر حیزب و کۆمەڵگا و حیزب و دەسەڵات نادەقیقە»!؟ ئەمە ئەو ئاراستەیەیە، کە ناتوانن مەنسور حیکمەت وەک مارکسیزمێکی واقعی و پراکتیکی بناسن، وەک کەسێکی ناکارامە و ناشۆڕشگێڕ، لە ڕیزی مارکس و لینین دایدەبڕن، هەر چەندە کەسانێکیش هەر لە درێژکردنەوەی ئەو بۆچوونانەی لە بەرانبەر هاوڕێ مەنسوردا هەیانە، بەوە گەییشتوون، کە هەمان پێناسەش لە سەر لینین دەکەن، بەو مانایەی ڕۆڵی ڕابەری لینین لە شۆڕشی ئۆکتۆبەردا دەخەنە ژێر پرسیارێکەوە،

کـە نەدەبوو بەلشـەفیکەکان ڕابەری ئەو شۆڕشـە بکەن و دەسەڵات بگرنە دەست، شکستی شۆڕشی ئۆکتۆبـەر لـە دوای لینین لـەو خاڵـەدا دەسـت نیشـان دەکەن. لینین، کە نموونەی کەسـایەتییەکی پراکتیزەن، نمونەییە و ڕۆڵی لە گۆڕینی هاوسەنگیی هێز بە قازانجی کۆمۆنیسـتەکان لە دەورانی خۆیدا سـەلماندوە، بـەڵام لای ئـەم هاوڕێیانـەی ئێمـە بووەتە شـەبەحێک و ئەزموونێک، نابێت دەرس لە سەرکەوتنەکانی وەرگرین. لە هەمان کاتدا، جگە لە بانگەشـە و خواستی پێداچوونەوە بەو ئەزموونانە ڕێگایەکـی تری سـەرنجڕاکێش و کـرداری ناخەنە سـەر ڕێگای بەهێز بوونـی بزووتنەوەی کرێکاری و کۆمۆنیسـتییەوە، تەنهـا بۆچوونەکانیـان لـەو بارەیـەوە لە ئاسـتی پرسـیارێکی بـێ وەڵامدا جێ دەهێڵن!

***

وەرگرتنی ئەزموونێک لە کار و نەخشەکانی هاوڕێ مەنسـوردا مەسـەلەیەکی جدییە، کاتێک لە پێشنیاری هەر کارێکی حیزبی و سیاسـی، گەر بۆ خۆشـی ئەو پێشـنیارەی کردبێت و خاوەنی نەخشەیەک بووبێت، گـەر ئـەو کارە ڕێگری بۆ دروسـت بووبێت و گیری

تـێ کەوتبێت، یا ئاکامێکی کرداری و ئەرێنیی نەدابێ بە دەستەوە، هیچ کات دوودڵی لە سەر ئەوە نەبووە، کـە نەخشـەکەی بۆ شـێوەیەکی تر بگۆڕێـت، دەیوت «کاری ڕۆتین کوشندەیە»، بۆیە پێویستە هەمیشە لە نەچوونە پێشـەوەی هـەر کارێکدا ڕێگا و کاراکتەری تـری بـۆ پەیدا بکەی، ئەو کارە ڕۆتینەی کوشـندەیە، دەتوانین بە باشـی و ئاسـانی گروپ و مەحفەلەکانی پێ بناسینەوە.

بـە داخەوە، ئـەم ئەزموونە لە نێو هەڵسـوڕاوان و ڕابەرانی نێو بزووتنەوەی کۆمۆنیستیدا جێ نەکەوتوە، دەبینین ئامادەن بۆ چەندین سـاڵ، ژیانی سیاسـی بە چەند کارێکی ڕۆتینی بێ بەرهەم بگوزەرێنن، هەڵبەتە ئەم سـەرئەنجامە تەنها لە سـەر ئەو کەس و گروپانە نییـە، کـە لـە کۆمۆنیزمـی کرێـکاری جیابوونەتـەوە، بەڵکـوو نەخۆشـییەکە هێشـتا یەخـەی حیزبەکانـی کۆمۆنیسـتی کرێکاریشـی بەرنەداوە. پێویسـتە کاری سیاسـی بەردەوام و ئاڵوگـۆڕ و داهێنانی تێدا بکرێت، گـەر نەتزانـی وەک گروپێکـی حاشـیەیی، ناسیاسـی و تەریـک دەمێنیتـەوە و ناتوانـی ڕێکخـەر و ڕابـەری بزووتنەوەیەکی کۆمەڵایەتی بیت.

بە بۆچوونی من، ئەوانەی لەم بزووتنەوەیە چوونە دەرەوە و ڕێگایەکی تریان گرتوەتە بەر، پێش هەموو شتێک ڕێگای نووسین، وتار، بڵاوکراوە و کتێب دەرکردنیان گرتوەتە بەر، دەستە و گرووپی جیاوازیان پێک هێناوە، بانگەوازی ڕابەری بۆ خەباتی کرێکاری دەکەن، یان چاوەڕێن کرێکاران لە نێو خۆیاندا ڕابەرانی خۆیان و حیزبی خۆیان پێک بهێنن. بەڵام لە باری کردارییەوە نەیانتوانیوە یان نەیانویستوە نیشانی بدەن، ئەو کارانەی ئاڕاستەکەیان دەباتە پێشەوە چین؟

ئەمەش جگە لەوەی کەموکوڕییەکی گەورەی ئەو گروپ و ڕێکخراوانەن، کە بە شێوەیەکی تر لە بەیانکردنی تێگەییشتن لە مارکسیزم و سۆشیالیزم خۆیان ڕاگەیاندوە، لە هەمان کاتدا، دووبارەکردنەوەی هەمان پڕۆسەی ئەو سەردەمانەیە، کە لە ساڵانی حەفتاکان و هەشتاکانی سەدەی پێشوودا، چەند ڕێکخراوێک لە هەمان چەقبەستندا بە دیار ئایندەیەکی نادیارەوە هەڵسوڕانی ڕێکخراوەییان دەکرد، بەڵام هاوڕێ مەنسور وەک فریادڕەسێک لەو چەقبەست بوونە

دەریکێشان. هەر بەو مانایەش، کە گەڕاونەتەوە بۆ دووبارەکردنەوەی مێژوویەک، کە لە باری فیکری، سیاسی و ڕێکخراوەییەوە بە سەرچووە، بۆیە ئەو کەسانە لە لایەک لە خۆناساندیان وەک ڕابەر و لە لایەکی ترەوە لە ئومێدی سەرکەوتن لە ئاراستەکەیاندا، دەکەونە ژێر پرسیارێکی جدییەوە.

نەناسینی مەنسور حیکمەت وەک مارکسیستێکی شۆڕشگێڕ، مارکسیستێکی واقعی، کە دەور و جێگە و ڕێگەی خۆی نەخشاندوە لە پراکتیکی شۆڕشگێڕانەدا، دەوروبەرەکەی وەها ڕاهێنا بوو، کە دەبێت ئامادەبن بۆ شۆڕش، شۆڕشێک نا، کە مانای کۆتایی هێنان بێت بە کۆماری ئیسلامی، شۆڕشێک نا، کە ڕووخانی سەدام و حوکوومەتی بەعس بێت، بەڵکوو شۆڕشێک، کە ئاڵوگۆڕی ڕیشەیی لە کۆمەڵگادا بسەپێنێت. ئامادەبوون بۆ شۆڕشێک، کە دەسەڵاتی چینی کرێکار تەواوی پێوەندییەکانی سەرمایەداری ژێرەوژوور کات، ئەمە مەشغەڵە و ئامانج و ئەزمونی داهێنەرانەی پراکتیکی و دەور و دەخالەتی هاوڕێ مەنسور بووە، کە ڕۆژانە و هەمو ساتێک ڕەنگدانەوەی تەواوی کارە کرداری و سیاسییەکانی ئەو بووە.

ئەگەر مەبەستی باسەکەم کورت بکەمەوە، ئەوەی گرینگە لەم باسەدا، هەوڵدانێکە بۆ باشتر ناسینی مەنسور حیکمەت وەک مارکسییەکی واقعی و پراگماتیک، بەو مانەیەی لە دەورانی خۆیدا زانیویەتی وەڵام بە چی باتەوە و دەبێت چی بکات، بە مانایەک بەیانکردنی جیاوازییە لە بەرانبەر ئەو لایەن و کەسانەی کە خۆیان لە مەنسور حیکمەت و کۆمۆنیزمی کرێکاری جیا دەکەنەوە و دوای سی ساڵ زیاتر کارکردن لە ژێر چەتری مەنسور حیکمەت و کۆمۆنیزمی کرێکاری، ئێستا بە بێ ڕۆشنکردنەوەی پێش وەختی جیاوازییەکانیان، هاوڕێیانی هاوخەباتی چەندساڵەیان بە جێ دەهێڵن، دواتریش وەها ڕادەگەیەنن ڕێگایەکی دروستتریان پەیدا کردوە، یان بە دوای ڕێگایەکی دروستتردا دەگەڕێن!

لە کۆتاییدا پێویستە ئەوە بڵێم، کاتێ سەرنجەکانم دەچێتە سەر ئەو هاوڕێیانەی پێداچوونەوە بە کۆمۆنیزمی کرێکاریدا دەکەن، مانای ئەوە نییە زۆرینەی ئەو لایەن و هاوڕێیانەی لە پێوەند بە کۆمۆنیزمی کرێکارییەوە هەڵسوڕانی سیاسی دەکەن، لە باری کردارییەوە خۆیان بە درێژکراوەی هەمان ئەو ڕەیلە مارکسییە واقعی و پراکتیکییە پێناسە

دەکەن، کە پەیڕەوییان لە مەنسـور حیکمەت و لینین کردوە. تێبینیی من وەهایە، ئەمەش پڕۆسـەیەکە، کە لە مەیدانی کرداری، کارکردن و هەڵسوڕانی سیاسی لـە دنیـای واقـع و ململانێـدا کۆمۆنیسـت بـوون و شۆڕشگێڕ بوونی خۆی دەسەلمێنێت.

(2)

«بیرمەند»ی ناشۆڕشگێڕ

گەورەترین و جوانترین پەیکەر بۆ مارکس و ئەنگڵس لە ناوەڕاستی شاری بەرلینی پایتەختی ئەڵمانیادا دانراوە. دانانی ئەو پەیکەرە بەو مەبەستە نمایش نەکراوە، کە مارکس و ئەنگڵس وەک نموونەی دوو شۆڕشگێڕ و ڕابەری خەباتی پرۆلیتاریا بۆ شۆڕشی سۆشیالستی بناسرێن، بەڵکوو بە گشتی. بۆرژوازی لە هەوڵی ئەوەدایە وێنایەک لە سەر مارکس و ئەنگڵس بدات بە دەستەوە و بیانناسێنێت، کە دوو بیرمەندی بە توانا و بە بایەخی ئەڵمانین لە بواری فەلسەفە و ئابووریدا. هەڵبەتە گومان لە بیرمەندیی ئەو دوو خەباتگێڕ و شۆڕشگێڕە نییە، بەڵام ئەوەی مارکس و ئەنگڵس نەیانتوانی لە ئەڵمانیا بەردەوامی بە ژیانیان بدەن، هۆکارەکەی ئەوە نەبوو، کە بیرمەندن، بەڵکوو هۆکاری دوورخستنەوەیان لە سەر خەبات، کاری سیاسی و شۆڕشگێڕانەیان بوو لە بەرانبەر سیستەمی سەرمایەداریدا.

با لەوە گەڕێین بۆرژوازی چۆن پێناسەی مارکس دەکات، سەیر لەوەدایە کەسانێک لە کۆمۆنیست و چەپ و خۆ بە مارکسیزانیش لە ژێر کاریگەریی هەمان ئەو وێنایەدان، کە بۆرواژی مارکسی پێ پێناسە دەکات. گەر بەشێکیان ڕاستەوخۆ وەها نەڵێن، بەڵام

لە جۆری مامەڵە و بیرکردنەوەیان لە هەڵسوڕانی سیاسیدا نیشانی دەدەن، کە پێیان وایە مارکس ماوەیەکی درێژ چووەتە خەڵوەتەوە و لێکدانەوە، شیکردنەوە و دراسەی کردوە و دواتر بووەتە بیرمەندێکی سەرکەوتووی وەها، کە وەک ڕابەرێکی خەباتی سۆشیالیستی دەرکەوێت. ئەم وێنایە بەو مانایە دەتوانین بیناسین، کە پێوەندیی نێوان پراکتیک و فیکر نابینێت و لێکیان جیا دەکاتەوە، یان دەیەوێت پرۆسەی تەکامولی فیکری تەواو بکات و دواتر بڕواتە ناو ناسنامەی سیاسیی خۆی و گروپەکەیەوە. بۆیە یەکلایەنە ئەولەویەت بۆیان لێکدانەوە، شیکردنەوە و دراسەیە، بە جۆرێک فیکر پێش پراکتیک دەخەن. هەر بۆ ئەو مەبەستەش دەچنە ناو دنیای ئەفکار و بە وێنەی بیرمەندێک خۆیان نیشان دەدەن، ڕۆڵی خۆیان ڕۆشنگەرییە و ئەرکی کەسانی ترە پراکتیکەکەیان بۆ ئەنجام بدەن.

ئەمساڵ لە هەفتەی مەنسور حیکمەت لە لەندەن، باسێکم پێشکەش کرد و تێیدا مەبەستم بوو ئەوە ڕوون بکەمەوە، کە چۆن بۆرژوازی مارکس وەک ئابووریناسێک دەناسێنێت، بە هەمان شێوە، هاوڕێیانێک دوای سی ساڵ زیاتری خەباتیان لە

ڕیزەکانی کۆمۆنیزمی کرێکاریدا، بەو دەستەواژەیە چوونە دەرەوەی خۆیان لە حیزب ڕاگەیاند، کە مەنسور حیکمەت «مارکسییەکی هاوچەرخە»، لە لایەک سنووربەندیی فیکریی سیاسیی ناڕۆشنی خۆیان لە بەرانبەر چەند بابەتێکی کۆمۆنیزمی کرێکاریدا ڕادەگەیەنێن، لە لایەکی تریشەوە، خۆیان لە گشتێتیی باسە فیکرییەکانی مەنسور حیکمەت نادەن. هەر بۆیە ناچاربوون وەک «مارکسییەکی هاوچەرخ» بیناسێنن. واتە تەنها ناساندنی حیکمەتە وەک مارکسیزانێک، نەک مارکسییەکی پراکتیکی و شۆڕشگێڕ.

پێداگریی من لە سەر ڕۆڵی سیاسیی مەنسور حیکمەت لەو شوێنەوەیە، کە وەک ئینسانێک لە دەورانی خۆیدا چەندە کاریگەریی جدیی لە سەر باس و مەسەلە فیکرییەکان دانا، ڕۆڵ و کاریگەری و ئەزموونی کاری سیاسی و پراکتیکی کۆمۆنیستی ئەو چەند قات زیاتر بوون لە باسە فیکری و سیاسییەکانی. مەنسور حیکمەت مارکسییەکی پراکتیکی و شۆڕشگێڕە، نەک «مارکسییەکی هاوچەرخ». بە کار هێنانی هاوچەرخ مانای سوڕانەوەی ئەو هاوڕێ کۆمۆنیستانەیە لە بازنەیەکدا، کە ناتوانن

ئامراز، ئاینده و پێداویستییەکانی شۆڕشی کرێکاری بەرجەستە بکەنەوە لە ژیانی سیاسیی خۆشیاندا. مەنسور حیکمەت هەمان وێنا لە سەر لینین دەدات، کە مارکسییەکی پراکتیکی و شۆڕشگێڕە، نووسراوەکانی لینین ئەو مانا و پێگەیەی هەیە، کە پراکتیکی سیاسی دەباتە پێشەوە. لە بەرانبەر لینیندا، هەتا بۆرژوازییەکانیش سەرسامن بە دەوری ڕابەری و پراکتیکیی شۆڕشگێڕانەی.

هەر لە دوای دامەزراندنی حیزبی کۆمۆنیستی کرێکاریی عێراقەوە لە سەرەتای نەوەتەکانەوە کەسانێک لە سەر بنەمای ئەوەی باوەڕیان بە ڕابەری ئەو کاتەی حیزب نەبوو، دوای کێشمەکێشمێک لە ڕیزەکانی حیزب چوونە دەرەوە و ڕێگایەکی تریان گرتەبەر و بۆ یەکەم جار دەستەواژەی «مارکسیزمی هاوچەرخ»یان لە بەرانبەر مەنسور حیکمەتدا بە کار هێنا. دواتر ڕێگایەکی جیاواز لە کۆمۆنیزمی کرێکارییان گرتەبەر و تا ئێستاش ڕێگای خۆیان نەدۆزیوەتەوە و باسێکیشیان لە سەر «مارکسیزمی هاوچەرخ» نەما. بەڵام ئەوەی جێگای سەرنجە کەسانێک، کە لە نەوەتەکانەوە وەک هەڵسوڕاو و ڕابەری کۆمۆنیزمی کرێکاری خۆیان دەناساند،

خۆیـان بە پابەندبـوون بە دەوری ڕابەری مەنسـور حیکمەت تەداعی دەکردەوە، کەچی دوای سـی سـاڵ زیاتر لە خەباتی سیاسییان لە کتوپڕێکدا و بێ پێشینەی خسـتنە ڕووی بابەتێکـی فیکریـی سیاسـی، نـەک لە ڕیزەکانـی کۆمۆنیزمـی کرێـکاری چوونـە دەرەوە، بەڵکـوو خەریکـن دەگەڕێنەوە بۆ بیـر و بۆچوونێک، کە پێش سـاڵانی نەوەتەکان خۆیان ڕەخنەکانیان لەو بیـر و بۆچوونانـە قەبووڵ کردوە. واتە خۆیان تەواو بێبـەری دەکـەن لە ئەزمـوون و پراکتیکێک، کە زیاتر لە سـێ دەیە لە بزووتنـەوەی کۆمۆنیزمی کرێکاریدا هەیانبـووە. هەڵبەتـە ئـەم ئاڵوگـۆڕە لـە بۆچـوون و کاری سیاسـیدا تـاوان نییـە و مافـی هـەر کەسـێکە، ژیانـی سیاسـیی خـۆی هەڵبژێرێت و دیاریـی بکات، بـەڵام پێـم وایە دوای سـی سـاڵ پەشـیمان بوونەوە لە خەتێکی فیکریی سیاسـی، کـە ئەزموونیان کردوە و ناسـاندنی مەنسـور حیکمەت، وەک «مارکسییەکی هاوچەرخ»، ئیتر ناتوانن جێگای متمانەی ئەوەبن، کە وەک ڕابەرێک چاویان لێ بکرێت.

لە ڕاستیدا، کاتێک مرۆڤ نزیک بە هەموو تەمەنی خـۆی بە هەڵـە دوای ڕێباز و بزووتنەوە و نەریت و خەتێکـی فیکریی سیاسـی کەوتبێت، ئیتـر تازە چەند

تەمەن و کات و فرسـەتی بۆ دەمێنێتەوە، تا خەت و ڕێباز و نەریتێکی تازە بگرێتەبەر و بەرەو پێشەوەی ببـات؟! لـەوەش گرینگتـر ئایـا مـرۆڤ، کە لە بەشـی هـەرە گەورەی تەمەنی بە سـوودی خۆیدا ئەزموون و ڕێگایەکـی هەڵـەی هەڵبژاردبێـت و بـە هەڵدێـردا چووبێـت، ئاخـۆ چـی گەرەنتیـی ئـەوە دەکات دوای چەنـد سـاڵ دیسـان لە خـەت و ڕێبـازە تازەکەشـی پەشـیمان نەبێتـەوە و دیسـان نەگەڕێتـەوە بۆ خاڵی سفر؟!

بـە جیـا لـەوەی هـەر سـەرنجێک لە سـەر وێنای «مارکسیزمی هاوچەرخ» لە سەر مەنسور حیکمەت دەدرێت، گەر هاوڕێ سامان کەریم کەمێ بە دیقەتەوە سـەرنجی بدایـە، باش دەیبینی، کە مـن خۆی و دوو هاوڕێکەیـم نەخسـتوەتە ڕیزبەندیـی ئـەو کەسـانەی پێناسـەی مەنسـور حیکمـەت بـە «مارکسیسـتی هاوچەرخ» دەکەن و ئەو بە هەڵە ئەو ڕستەیەی منی بەرانبەر بە خۆی لێکداوەتە، بەڵکوو دەڵێم سـەیرەکە لەوەدایە، کەسـانێکیش هەن پێناسـەی خۆیان دەکەن بـە «مارکسـیزمی هاوچـەرخ». ئەمـەش بە ڕاسـتی پێویسـتە جێگای سـەرنجێکی قوڵتر بێت لە سەر ئەو هاوڕێیانـە، چونکـە جگە لەوەی پێشـوەخت نیشـانی

بدەن مەشغەڵەیان چییە، ئاشکرایە بە خەیاڵاتێک، کە بۆ خۆیان داناوە «هاوچەرخن». مانای ئەوەیە، جگە لەوەی خۆیان وەک ئەهلی فیکر دەناسێنن، ناکرێ مانایەکی تریان لێ وەربگرین، چونکە پێشوەخت بڕیاریان داوە «مارکسیزمی هاوچەرخن»، نەک مارکسییەکی پراکتیکی. لەباری غروری فیکرییەوە بێ هیچ ڕۆڵ و بەرهەمێک خۆیان لە پێش هەموو کۆمۆنیست و گروپێکەوە دەبینین. بۆیە پێویستی نەدەکرد هاوڕێ سامان ئەوەندە لە سەر فیکر و پراکتیک بنووسێت و بەڕاست و چەپدا بکەوێتە ڕەخنە لە سەر ئەزموونی حیزبی کۆمۆنیزمی کرێکاری، چونکە هەر بە ناوی (ئاڕاستەکەیدا) دیارە فیکر و پراکتیک جیا دەکاتەوە و لە قووڵاییی فیکرەوە ئاڕاستەکەی دەباتە سەر پراکتیک. بۆیە ئەولەویەتی کارەکانی، کە بۆ خۆی داناوە، گوایە خەریکی «نووسین، کتێب دەرکردن، لێکدانەوە، شیکردنەوە و تەفسیرکردن» دەبێت. واتە ڕۆشنگەریی کردوە بە ئەرکی خۆی، کە لەو بارەیەشەوە تا ئێستا، جگە لە ناڕۆشنی هیچی تری نەداوە بە دەستەوە. بۆیە دوای جێبەجێکردنی ئەرکەکانی خۆی، کە نادیارە کەی بەم ئەرکە هەڵدەسێت و کەی تەکامولی دەکات، پاشان

دەیەوێت «پڕۆلیتاریا ڕۆشن بکاتەوە بۆ خەباتی سۆشیالیستی». واتە هاوڕێ سامان بیر دەکاتەوە و دەنووسێت و کەسانی تریش پراکتیکەکەی بۆ ئەنجام دەدەن. ئەمەش نموونەی «بیرمەندێکی ناشۆڕشگێڕە». ئەم جۆرە لە بیرکردنەوە لە دنیای خەباتی سیاسی نموونەیان هەیە، کە جگە لە کاریکاتۆرسازی هیچی تری لێ بەرهەم نایەت. هەروەها وەک «بیرمەند»ی بێکار و ناشۆڕشگێڕ ناتوانێت لە ڕیزی هیچ جۆرە خەباتێکی سیاسیی کرێکاران و جەماوەریدا جێگایەک پەیدا بکات، تەنها بە زەڕەبین بە دوای کەموکوڕیی هەڵسوڕانی سیاسیی ناکرێکاریدا دەگەڕێت و خۆی لێ دەپارێزێت. ئەو حیزبەش، کە لە نەخشە و بیرکردنەوەی تایبەتی هاوڕێ سامان دایە، دەمێکە کەسانی تر سپاردویانەتە دەست قەدەری هوشیارکردنەوەیەک، کە بەو شێوەیەی خۆیان دەیانەوێت پڕۆلیتاریا تێ بگەیەنن.

نووسراوەکەی هاوڕێ سامان گوایە بۆ وەڵامدانەوەی ئەو ڕستەیەی منە، کە لە هەفتەی حیکمەتدا کردومە، بەڵام لە ڕاستیدا ئەوەی کردوە بە بەهانە و فرسەتێک بۆ دەربڕینی چەندین مەسەلە،

کـە پێوەندییان بە باسـەکەی منەوە نییە. بۆ خۆشـی بـە هەڵـە چووەتە نـاو باسـەکەوە، بەڵام بـە داخەوە کەوتوەتە ناو فەزایەکەوە زۆرتر نیشـاندانی نەفرەتە بەرانبـەر حیـزب، کـە هـاوڕێ سـامان تەمەنێـک لـە سـەنگەریدا کاری کـردوە و ئێسـتا پێداچونـەوە بـە ڕێبازەکەی دەکات! پیداچوونەوە خۆی لە خۆیدا هیچ کێشـەیەکی نییـە، بەڵام نەفرەت بۆچـی؟! هەموو ئەو نموونانـەی باسـی کردوون، بە ڕاسـتی جێگای باس و سـەرنجن، بـەڵام ئـەوەی زۆرتر سـەرنجڕاکێش و نابەجێیـە، دەڵێت: «من ئاگام لـەوە نەبووە، کە بڕیار دراوە (واحیدی حککا) بچێتەوە بۆ ئێران». ئاشکرایە لـە پشـتی ئـەم ڕسـتەیە کۆبەنـد و لێکدانەوەیەکـی تـر لـە هێرشـی (7/14) یەکێتـی بـۆ سـەر (حککـع) لـە بیرکردنـەوەی تـازەی هـاوڕێ سـاماندا خـۆی مەڵاسداوە. پێش هەرشتیک پێدەچێت هاوڕێ سامان دوای (22) سـاڵ گەییشـتبێت بـە باوەڕهێنـان بـە پاسـاوەکەی تاڵەبانـی، کە گوایە بە ڕادەی سـەرەکی بـە هـۆی ئەو جەولەیـەوە پەلاماری حیزبـی ئیمەیان داوە! بـە داخـەوە ئەمـە دەچێتـە خانەی پاسـاودانی هێرشـەکەی یەکێتـی و پەردەپـۆش کردنـی ماهیەتی دژی کۆمۆنیسـتی و دژی ئـازادی و سـەرکوتگەری

یەکێتییەوە. تەنانەت دەعوانامەکەی نەزەر عەلی ئەکبەریش نادیدە دەگرێت، کە دەڵێت ئەم حیزبە دەبێ قاچاغ بکرێت لە سەر ئەوەی یاسای یەکسانیی ژن و پیاوی ڕاگەیاندوە، کار بۆ جیابوونەوەی کوردستان دەکات و ئاوارەی عەرەبی پەناداوە بە داخەوە ئەم پێداچوونەوەیەی هاوڕێ سامان لە لێکدانەوەی خودی ئاسایش لە دواترە. ئایا سەرەتای بەهانەگیریی یەکێتی، واتە ڕفاندنی هاوڕێیان (عمار، یوسف و فهد) و داتاشینی تۆمەتی کوشتن بۆیان لە چەند مانگ پێش هێرشی (7/14)، هەر بە بۆنەی گەڕانەوەی هێز بوو بۆ ئێران؟! هێرشی (7/14) ڕووداوێکی لە ناکاو نەبوو، کە دوای چوونەوەی هێز بۆ ئێران ئەنجام درابێت، بەڵکوو چەندین جار بە بێ ناردنەوەی هێزیش بۆ ئێران، یەکێتی هەمیشە لە کەمیندا بوو بۆ پەلاماردانی حیزب، هۆکارەکەشی لە بنەڕەتدا دژی کۆمۆنیست بوون و دژی ئازادی بوونی یەکێتی بوو، بەڵام هەر جارە و پاساوێکی دادەتاشی. لە دوای هەڵبژاردنی شارەوانییەکانەوە دەورەیەکی تر لە کێشمەکێشم و شەڕ فرۆشتن بە حیزبی ئێمە لە لایەن یەکێتییەوە دەستی پێ کرد. سەرەتا هەڕەشە و بەیان دەرکردنی ئاسایش، پاشان ڕفاندنی هاوڕێیانی

عەرەبزمان و دواتریش هێرشی (7/14). سەیرە بە ئامادەبوونی هاوڕێ سامان چەندین جار باس و لێکدانەوەمان لەم بارەیەوە کردوە، کە یەکێتی بە هەر پاساوێک بووایە، بڕیار و پلانی هەبوو زەربەیەک لە حیزبمان بدات. نەوشیروان ڕاشکاوانە دانی بەمەدا نا، لەو دانیشتنە لەگەڵ نەوشیروان، ئێمە هەموو بیانوەکانمان بڕی و سازشمان کرد لە پێناو ئەوەی بەر بە هێرشەکەیان بگرین. بەڵام ڕێک ئەو کاتەی ئێمە بیانوەکانی ئەوانمان بڕی، بڕیاری دا لێ مان بدرێت.

بۆچی هەر دوای ئەو ڕووداوە بە دوو مانگ، کە جەلسەی ڕابەری هەر دوو حیزب بە ئامادەییی هاوڕێ سامان و خودی مەنسور حیکمەت ڕێک بۆ هەڵسەنگاندنی ئەو ڕووداوە و چی کردن بەرپا کرا، گەر هاوڕێ سامان ئەو کارە بە هەڵەیەکی کوشندە دەزانێت، بۆ حەرفێکی نەگوت، کە بۆنی ئەم قسانەی لێ بێت. کەچی ئێستا چووەتە دەرەوە و لەو دوورەوە دەیەوی نیشانە بگرێ و بەرپرسیارێتیی ئەو هێرشەی یەکێتی بخاتە سەر حیزب و هاوڕێیانی تری، بەو پاساوەی چونکە ئەو ئاگای لێ نەبووە. ئایا هاوڕێ سامان ئاگای لەوە نەبوو، کە (حککا)

بەرنامەیەکی هەبوو بە ناوی (ڕابەرانی کۆمۆنیست لە ناو خەڵکدا) و چەندین جار هێزی ناردەوە بۆ ئێران؟ ئەمە بە جدیی زۆر ئۆپۆرتۆنیستی و جێگای داخ و ئەسەفە! ئایا نەبوونی ئەو لە مەکتەبی سیاسی پاساوە بۆ ئەم مەسەلەیە؟! ئایا (22) ساڵ کات پێویست بوو تا هاوڕێ سامان بەم هەڵسەنگاندنە قوڵە بگات؟

ئەگەر ئەو کاتە هاوڕێ سامان مەکتەب سیاسی نەبووە، خۆ لە بیست ساڵی دوای ئەو ڕووداوە، نەک مەکتەب سیاسی، بەڵکوو سەرۆکی (م.س.) و سکرتێری کۆمیتەی ناوەندیش بووە، چەندین کۆنگرە و پلنیۆم و کۆبوونەوەی مەکتەب سیاسی و کادران و هتد. ئەنجام دراوە و بە نووسین، بۆچوون و لێکدانەوە ئاڵوگۆڕ کراوە. بە ڕاستی سەمەرەیە، لە ماوەی ئەو بیست ساڵەدا هیچ کاتێک ئەم تێڕوانینەی نەدرکاندوە و تەنانەت ناڕاستەوخۆش ئاماژەیەکی لەم جۆرەی نەبووە.

هاوڕێ سامان لە سەرەتای نووسینەکەیدا وا نیشان دەدات، کە ئامادەی جەدەل و ڕەخنەگرتنە، بەڵام شێوازێک، کە ئەو پەیڕەوی لێ کردوە نە جەدەلە و نە ڕەخنەگرتن. جەدەل و ڕەخنەگرتن خۆی لە

خۆیدا ئەرکێکی زەروری کۆمۆنیستەکان و خەباتی چینایەتییە، بەڵام بەو مەرجەی کەسەکان خۆیان لە دڵی ئەو کێشمەکێشمانەدا قەراریان گرتبێ و ڕووی لە یەکگرتن و گەشەی خەباتی کۆمۆنیستەکان و هەڵگرتنی بەربەستەکانی پێشڕەوی خەباتی چینایەتییان بێت. بەڵام ئەوەی سامان کەریم پێشوازیی لێ کردوە، شێوازێکە بۆ ئەستۆپاکیی حساباتی کەسیی خۆی لە ڕابردوو. ئەمەشی بە غرورێکەوە کردوە، کە بەڵکوو وەک «بیرمەندیک» چاوی لێ بکرێت. نموونەی ئەم جەدەل و ڕەخنەگرتنەی لە چەند ساڵی ڕابردوودا لە سەر مەسەلەکانی وەک ڕیفراندۆم، جەنگی موسڵ و کۆرۆنا، ئەوەی سەلماندوە، کە ئەو بە دوای «ڕای کەسی»ی خۆیەوەیەتی، لە کاتێکدا بە دەیان لاپەرە وەڵام بە بۆچوونەکانی ڕەش کراوەتەوە، کەچی تازەبەتازە بە تەحریفکردنی باسەکانەوە ڕای خۆی دووبارە دەکاتەوە. بۆیە هەر جەدەلێک لەگەڵ هاوڕێ ساماندا کوتانی ئاوە لە دەستکەواندا.

بە دڵنیاییەوە ئێمە پێشوازی لە هەڵسەنگاندنی ڕەوتی خەباتی ڕابردووی حیزب و جوڵانەوەکەمان دەکەین و لەوەش ناترسین هەڵە و کەموکورتییەکانمان چی بوون، چونکە ئەمە بۆ ئێمە پێداویستییەکی بردنە

پێشەوەی خەباتی چینایەتی و کۆمەڵایەتییە. تەنانەت خۆشمان بە بەرپرسیار لە هەموو لایەنە باش و خراپەکانمان دەزانین و بە کردەوەش بەردەوام حیزب و بزووتنەوەکەمان لە بەردەم ڕەخنەدا داناوە. بەڵام ئەوەی سامان کەریم دەستی بۆ بردوە، خۆ دزینەوەیە لە بەرپرسیارێتیی مێژوویەکی (27 ساڵە و گوایە بە پەشیمانبوونەوەی لەناکاو و بێ پێشینەدا لە کۆمۆنیزمی کرێکاری و خۆ هەڵخستنی وەک «بیرمەندێک» دەتوانێت لەم بەرپرسیارێتییە ڕزگاری ببێت. ئەمەش هەقیقەتی سەرەکیی ئەو جەنگەیە، کە لە نێوان «تیۆر و پراکتیدا» بەڕێی خستوە. کۆبەندێکیش، کە لە پێداچوونەوەیدا بەرانبەر بە مێژووی کار و خەباتی گرتویەتیەبەر، ئەو ئەنجامەمان پێ دەڵێت، کە تەنها ڕووکەشی ڕووداو دەبینێت و لە هەمان ڕووکەشییا تەفسیری دەکات. بەم جۆرەش نەک «ناشۆڕشگێڕە»، بگرە «بیرمەندییەکەش»ی لە خۆی حەرام کردوە.

(2022/7/28)

(3)

ئامادەبوون بۆ نوێنەرایەتیی کەسێك، کە بە شایانی سزای تەوبیخی دەزانی، مانای چییە!

وەڵامێک بە موئەیەد ئەحمەد

لە پلینیۆمی (33)ی حیزبی کۆمۆنیستی کرێکاریی عێراقدا مەسەلەیەکی هەستیار لە ئارادا بوو، دەبووایە یەکلایی بکرێتەوە. مەسەلەیەک، کە چەندین جار هاتبووە گۆڕێ، بەڵام هەموو جار بۆ ڕاگرتنی دڵی هاوڕێیانێک و بۆ خاتری بەرگرتن لە قوڵبوونەوەی ناکۆکیی ناو ڕابەری لە سەر ئەو مەسەلەیە چاوپۆشی دەکرا، بۆیە بە هەڵواسراوی دەمایەوە. ئەو مەسەلەیە باسکردن و بڕیاردان بوو لە سەر پێشێلکاریی چەند بارەی فەلاح عەلوان لە هەڵبەستنی تۆمەتی بێ بنەما، تەشهیر و سوکایەتی بەرانبەر چەندین هاوڕێی هاوکۆمیتەی خۆی لە ڕابەری حیزبدا، کە لە سەر تۆڕە کۆمەڵایەتییەکان بە نووسراو و بە عەلەنی بڵاوی دەکردەوە. ئەوەی پێویست دەکات ئەم مەسەلەیە لە ئێستادا بە یاد بهێنمەوە، وەڵامە بە چاوپێکەوتنێکی هاوڕێ موئەیەد ئەحمەد، کە لە «کوردستان دیپلۆماتیک» بڵاو بووەتەوە و دواتر لە پەیجی خۆیدا دایناوە. جۆری وەڵامەکانی هاوڕێ موئەیەد لە گێڕانەوەی پرۆسەی گەییشتن بە بڕیاری لێسەندنەوەی ئەندامییەتی لە فەلاح عەلوان لە پلینیۆمی (33)دا، بە ڕاستی نا مونصیفانە، ناواقعی و نادروستن. لەو

بارەیـە دەڵێت: «یەکەم؛ خۆی لایەنگری لەو بڕیارە نەکردوە و هەڵوێستی وەرگرتوە. دوەم؛ دەستکاریی پەیـڕەوی ناوخۆ کراوە». هەڵبەتە هاوڕێ موئەیەد لـەو چاوپێکەوتنـەدا، دەربـارەی ئاینـدەی کاری سیاسـیی خـۆی باسـێک دەکات، مەبەسـتم ئـەوە نییـە لەم نووسـینەدا لەو بارەیـەوە هیچ بڵێم، ئەوە هەڵبژاردنی ژیانی سیاسیی خۆیەتی، بەڵکوو هەوڵ دەدەم لەم نووسـراوەدا چەنـد ڕوونکردنەوەیەکی پێویسـت بـدەم دەربارەی ئەو وەڵامانەی لە سـەر لێسەندنەوەی ئەندامێتیی فەلاح داویەتەوە.

مەکتەبـی سیاسـیی حیـزب تـا ئـەو سـاتەی گەییشـت بـەو پێشـنیارەی بیـدات بـە پلینیـۆم، کە ئەندامێتیـی لە فەلاح عەلوان بسـەنرێتەوە، چەندین جـار لـەو شـکاتانەی کۆڵیبـووەوە، کـە لـە سـەر تۆمـەت، تەشـهیر و سـوکایەتی کردنـی فـەلاح بـە هاوڕێیانی هاوکۆمیتەی درابووە مەکتەبی سیاسی. هەمـوو جـارەکان دوای لیکۆڵینـەوە و سـەلماندنی خەتاکاریـی فـەلاح لـە کۆبوونـەوەی فەرمیـدا، مەکتەبی سیاسی بە نامەی فەرمیی خودی هاوڕێ موئەیـەد و داوای لـە فەلاح کردبوو، کە تۆمەتە بێ بنەماکانـی وەرگرێتـەوە و داوای لێبـوردن بـکات.

هەمـوو جـار مەرجـی وەرگرتنـەوەی تۆمەتـەکان و داوای لێبوردنـی فـەلاح کرابـوو بـە مـەرج، بـۆ ئـەوەی سـزاکەی کـەم بکرێتـەوە. بـەڵام هەمـوو جارێـک، نەک فەلاح هیـچ هەنگاوێکی لەو بارەیەوە نیشـان نـەدا، بەڵکـوو بـە دووبـارە و چەندبـارە کردنـەوەی پێشـێلکارییەکانی، هیـچ ڕێگایەکـی لـە بـەردەم ڕابـەری حیـزب نەدەهێشـتەوە، جگـە لـە لێسـەندنەوەی مافی ئەندامێتی. هاوڕێ موئەیەد بۆ خـۆی ئامـاژە بەوە دەکات، کە لەگـەڵ ئەو تۆمەت، تەشـهیر و سـوکایەتییانەی فەلاحـدا نەبـووە و ڕەخنـەی لێی هەبووە! بیهێننە بەرچاوتان کەسـێک لـە پۆسـتی سـکرتێری حیزبێکدا بێت، کـە ئەرک و بەرپرسـیارێتیی سـەر شـانی ئەوەیە، بەرگری لە پرەنسـیپ و بنەمـا سیاسـی و کۆمۆنیسـتییەکان بکات، کەچی هەموو هێزی خۆی خسـتوەتە سـەر یـەک، تەنها بۆ ئەوەی بڵـێ من لەگەڵ ئەو کارانەدا نیم!! تازە هەموو جارێک دوای دووبارەکردنەوەی ڕسـتەی «مـن لەگـەڵ ئـەو ڕەفتارانـەی فەلاحـدا نیـم» و بـە زیادکردنی بەڵامێک، کەوتوەتە پاسـاو هێنانەوە بۆ بەرگری لە مەحفەلیستی و خۆپارێزی لـە گرتنەبـەری هەڵوێسـتێکی ئوصوڵـی و حیزبیی

ڕاشکاو لە بەرانبەر پێشێلکارییەکانی فەلاحدا.
بۆ یەکجاریش بەرپرسیارێتیی خۆی، وەکوو سکرتێری کۆمیتەی ناوەندی بەرانبەر پارێزگاری لە کەرامەت و کەسایەتیی ئەندامانی کۆمیتەکەی نیشان نەدا و لە سەر ڕەفتارەکانی فەلاح وشەیەکی نەنووسی، تا هاوڕێیانی کۆمیتەی ناوەندی هەست بکەن هاوڕێ موئەیەد وەک سکرتێرێک بە چاوێکی یەکسان بەرگری لە کەسایەتی و کەرامەتیان دەکات. جارێک لە کۆبوونەوەیەکدا، هاوڕێیەکی کۆمیتەی ناوەندی بە هاوڕێ موئەیەدی وت؛ «هاوڕێ موئەیەد ئەسڵی کێشەکە خۆتی، نەک فەلاح، کە لە بەرانبەر ئەو هەموو پێشێلکارییانەی فەلاحدا، نەک هەر بێدەنگیت هەڵبژاردوە، بەڵکوو ڕوون و ڕاشکاو چاوپۆشی لێ دەکەیت. لە بارەی ئەم کێشەیەوە، بەر لە هەر کەس ئەوە کار و بەرپرسیارێتیی تۆبوو، وەک سکرتێری کۆمیتەی ناوەندی دەستپێشخەری بکەیت و بۆ پارێزگاری لە کەرامەتی کەسانێک، کە تۆ سکرتێریانی، یەخەی فەلاح بگریت و چارەسەری بکەیت. ئەگەر یەکجار وات بکردایە ئیتر پێویستی نەدەکرد ئێمە ناچار بین بە پێشنیار، بڕیار و لێسەندنەوەی ئەندامێتی

بەر بە پرەنسیپ شکێنی فەلاح بگرین، بەڵام لەوە دەچێت، نەتەوێت بە هیچ جۆرێک وەڵامی فەلاح بدەیتەوە و بەرگری لە ئوصوڵ و پرەنسیپەکانی کۆمیتەکەت بکەیت، تا فەلاح لێت نەڕەنجێ».

لە ڕاستیدا بەردەوامیی فەلاح لە سەر پرەنسیپ شکێنی و هەروەهاش بێدەنگی و چاوپۆشیی هاوڕێ موئەیەد، وەکوو سکرتێر وای کرد و ئاکامەکەی گەییشت بەوەی لە پلینیۆمی (33)دا کۆمیتەی ناوەندی بۆ بەرگری لە پرەنسیپە حیزبییەکان و بەرگری لە کەرامەتی کۆمیتەکە و ئەندامەکانی بڕیار لە سەر سەندنەوەی ئەندامێتی لە فەلاح بدات. هاوڕێ موئەیەدیش بەرپرسیارێتیی خۆی کردە قوربانیی بەرژەوەندیی مەحفەلیستی و وەکوو هەمیشە بە دووپاتکردنەوەی «من لەگەڵ ئەو ڕەفتارانەی فەلاحدا نیم»، لە ڕاستیدا خۆی دایە پاڵ پێشێلکارییەکانی فەلاح. تا ئەو ڕادەیەی کە بۆ دەستکێشانەوەکەی بڵێ؛ «ناتوانم لەگەڵ مەحفەلیستی ئەو ڕابەرییەدا کار بکەم...». هاوڕێ موئەیەد باس لەوە دەکات هەر لەو پلینیۆمەدا پێشنیاری کردوە فەلاح تەوبیخ بکرێت و مافی ئەندامێتیی لێ وەرنەگیرێتەوە، پێش هەموو شتێک

دەبێ بڵێم بە ڕاستی ئەو هەڵوێستەی هاوڕێ موئەیەد منی توشی جۆرێک سەرسامی کرد، کە خۆی لە کاتێکدا لانی کەم فەلاحی بە مستەحەقی تەوبیخ دەزانی، کەچی لەبەر ئەوەی فەلاح غائب بوو لە پلینیۆم، بە ڕێگای تەلەفون ئەوپەڕی هەوڵیدا ڕەزامەندیی فەلاح وەربگرێت تا خۆی ببێتە نوێنەری و بە نوێنەرایەتیی ئەو دەنگێک زیاد بکات و بەرگریی لێ بکات، بەڵام ئسوڵیتر ئەوەبوو، کە بۆ ئەوەی ئحساسی ئەوە بە ئێمە بدات، کە بەرگری لە کەسایەتی و کەرامەتی ئێمە دەکات، هەتا ئەگەر فەلاح بۆ خۆی داوای لە موئەیەد بکردایە، کە ببێتە نوێنەری لە پلینیۆمدا، پێویست بوو هاوڕێ موئەیەد بڵێ: «بە ڕای من تۆ پێشێلکاریت کردوە و تەشهیر بە هاوڕێکانت دەکەیت و مستەحەقی تەوبیخی، بۆیە من ناتوانم و ئامادەنیم ببمە نوێنەری تۆ». بەڵام بە داخەوە هاوڕێ موئەیەد ئەم هەڵوێستە کۆمۆنیستییە و بەرپرسیاریەتیی وەک سکرتێرێک کردە قوربانیی بەرژەوەندیی مەحفەلیستی لەگەڵ فەلاح و ڕێک پێچەوانەکەی کرد.

هاوڕێ موئەیەد دەڵێ: «کە بڕیاری زۆرینە لێسەندنەوەی ئەندامێتیی فەلاح پەسند دەکرێت،

بە دژی وەستاوەتەوە و دواتریش دەستی کێشاوەتەوە، هەر وەک پێشتر ئاماژەم پێ کرد، ئەو بڕیاری لێسەندنەوەی ئەندامێتییە پرۆسەیەکی لەناکاو و تەنها دەنگدانێک نییە، کە بڕیارێکی یەکلایەنەی تیا پەسند کرابێت، بەڵکوو پاش ماوەیەکی درێژخایان و تەوبیخکردن و داواکردن بەوەی فەلاح کۆتایی بهێنێت بە پێشلکاری و داوای لێبوردن بکات، پاش هەموو ئەوانە و دووبارە و چەندبارەبوونەوەی فەلاح لە سەر تۆمەت و تەشهیرەکانی، کۆمیتەی ناوەندیی بەو بڕیارە گەیاند. لێرەدا پێویستە مەسەلەیەکی گرینگ بە یادی هاوڕێ موئەیەد بهێنمەوە، کە لە ناو پلینیۆمەکەدا پێم وت؛ «باشە هاوڕێ موئەیەد سەرباری هەموو ئەوانە، فەرموو ئێمە ئێستا پێشنیارەکەی تۆ، کە تەوبیخە قەبووڵ دەکەین، بەڵام ئەگەر دوای ئەو تەوبیخەش فەلاح هەمان کاری دووبارە کردەوە، بۆ پلینیۆمی داهاتوو چی بکەین و پێشنیارت چی دەبێت»، هاوڕێ موئەیەد لەو بارەیەوە وشەی «نازانم»ی هەڵبژارد! چونکە سوور دەیزانی، کە ئەگەر بە قسەکەی ئەویش بکەین، فەلاح دووبارە هەمان سوکایەتی و پرەنسیپ شکێنی

دەکاتەوە و دیسانیش هاوڕێ موئەیەد لە بەرانبەر پێشنیاری لێسەندنەوەی ئەندامێتییەدا، بەرگریی مەحفەلیستی لەو دەکات. وتم: «باشە ئێمە وەک ئەندامانی کۆمیتەی ناوەندی، تاکەی و چۆن هەست بە گەرەنتیی پاراستنی کەرامەتی خۆمان بکەین لە بەرانبەر ئەندامێکی کۆمیتەی ناوەندیدا، کە تۆمەت و سوکایەتیی ناڕەوامان پێ دەکات و سکرتێرەکەش نازانێ چی بکات؟!» هەر بۆیە پرۆسەی چارەسەری ئەو کێشەیە دەبووایە بە قەناعەت و بڕیاری زۆربەی ئەندامانی کۆمیتەی ناوەندی چارەسەر بکرێت و بەرگری لە کەسایەتی و کەرامەتی خۆمان بکەین، کە هاوڕێ موئەید نەیتوانی یان نەیویست بەو کارە هەستێت، هەر بۆیە لەو پلینیۆمەدا زیاتر لە هەر کەس پێداگریم کرد لە سەر پێشنیارەکەی مەکتەبی سیاسی بۆ لێسەندنەوەی ئەندامێتی لە فەلاح.

لە لایەکی ترەوە، هاوڕێ موئەیەد دەڵێت دەستکاری پەیڕەوی ناوخۆ کراوە، ئاخۆ بە ڕاست هاوڕێ موئەیەد ئامادەییی سەلماندنی ئەم تۆمەتە گەورەیەی هەیە، یان ئەویش وەک فەلاح بە ڕەوای دەبینێ، کە بە بێ بنەما تۆمەتی گەورەی بەم جۆرە

لـە میدیاکانەوە بـدات بـە ڕووی هاوڕێکانی دەیان ساڵەیدا؟! گەر مەسەلەکە لەم ئاستەدا بوو، پێویست بوو کەمێک ئەرک و زەحمەت بکێشـێ، یەکەم ئەو بەنـدە لـە پەیڕەوی ناوخۆ بخاتـەڕوو، کە پێی وایە دەسـتکاری کـراوە، دوەم بـەر لـەوەی لـە میدیاوە ئـەم تۆمەتـە ڕابگەیەنـی، لانـی کەم بـۆ یەکجار لە ئۆرگانێکـی خـاوەن سـەلاحییەتدا بیخاتـەڕوو. لـە شـوێنێکی تردا دەگەڕێتەوە بۆ ئەو نووسـراوانەی کە دەربارەی «ئینشقاقی یەکێتیی شورا و سەندیکا کرێکارییەکانـی عێـراق»، کـە لـە لایـەن هـاوڕێ موئەیـد، هـاوڕێ ڕێبـوار و من نووسـراون و بڵاو کراونەتەوە. ئاشکرایە، کە لەو بارەیەوە هەر کەس لە سەر بنەمای بۆچونی خۆی لەو کاتەدا باسەکانی کـردوە، هـەر کـەس مەبەسـتی بێـت دەتوانێت لەو بۆچوونانـە ورد بێتەوە و بۆیـان بگەڕێتەوە، بەڵام بـۆ سـاغکردنەوەی دروسـتی و نادروسـتیی ئـەو نووسراوانە لە بەرانبەر ئەو ئینشقاقەی لە یەکێتیی شورا و سەندیکای کرێکاران ڕوویداوە، ئێستا ئەو نووسـراوانە بنەما نین، بەڵکوو لە ئێستادا پێویست دەکات دەربـارەی چۆنێتیی گەشـەی ڕێکخراوەییی ئەم یەکێتییە لە ڕاستای پێشڕەوی لە نێو بزوتنەوەی

کرێکاریدا لێک بدرێتەوە. هەر بۆیە باسکردن لە سەر ئەوەی کە هاوڕێ موئەیەد دەیخاتە سنووری ئەوەی لە باری سیاسییەوە، خۆی بەرگریی لە یەکێتیی شورا، سەندیکا و فەلاح عەلوان کردوە و وەها نیشان دەدات موخالەفەتی ئێمە باش نەبووە، ئەو پرسیارە دێتە پێشەوە، یەکێتییەکەی فەلاح و دەوری فەلاح لە ناو بزوتنەوەی کرێکاریدا دوای پانزە ساڵ لە هەڵسورانی سیاسی و هاوپشتییە سیاسییەکانی هاوڕێ موئەیەد بۆ ئەو ڕێکخراوە بە چی گەییشت..؟. ئەوەی هاوڕێ موئەیەد ئێستا ناتوانێ بیسەلمێنێت و کاری پێ بکات ئەو لایەنەیە. لە کاتێکدا، هاوڕێ موئەیەد لە وەڵامی دەربارەی ئینشقاق لە حیزبدا دەڵێت؛ «حیزبێک یا ڕێکخراوێک بە ڕواڵەت وا دەردەکەوێت، کە نەگۆڕاوە لە بەر ئەوەی توشی ئینشقاق نەبووە، بەڵام بە کەمێ وردبوونەوە دەردەکەوێت، کە ئەو حیزب و ڕێکخراوەش هەمیشە سەر لە نوێ خۆیان بەرهەم دەهێننەوە بە میکانیزمی تایبەتی خۆیان. ڕابەرییەکەی و ئەندامەکانی، گەر کەسانی چەند نەوەی دواتریش، بن بەڵام لە سەر بنەمای نەریت و میکانیزمی تایبەت درێژە بە حیزبەکە یا

ڕێکخراوەکە دەدەن و ئەمەش وەک ئەوە وایە، کە سەر لە نوێ دروستیان بکەنەوە. هەر بۆیە ئینشقاق یا مانەوەی ئارایشێکی ڕێکخراوەیی لە شوێنی خۆیدا دوو لایەنی یەک پڕۆسەن و ناتوانرێ واقیعییەتی بزوتنەوەیەکی پێ دەست نیشان بکرێت».

بەڵام دوای پانزە ساڵ لە هەڵسوڕانی یەکێتییەکەی فەلاح، کە تا ئیستا هیچ ڕۆڵ و پێگەیەکی لە ناو بزوتنەوەی کرێکاریی عێراقدا بە دەست نەهێناوە، هەروەها هیچ جۆرە کارکردێکی لە سەر بەهێزکردن و ڕێکخراوکردنی ئەو بزوتنەوەیە نەبووە و نییە، نەمان بینی لە باری کردارییەوە هاوڕێ موئەیەد سەرنجی بچێتە سەر میکانیزمی کارێکی لەو جۆرە بنبەست و بێ سەمەرەی ئەم ڕێکخراوە، کە پانزە ساڵە تەنها ناوەکەی خۆی و مەحفەلێک بەرهەم دەهێنێتەوە، بە مانایەک بەرگری لەو ڕێکخراوە و لە ڕۆڵی سەرەکیی فەلاح لەو ڕێکخراوەدا، ئەوە دەگەیەنێت هاوڕێ موئەید میکانیزمی پێوەندبوون بە کرێکارەوە، ئومێدی بە کار و هەڵسوڕانی یەکێتییەکە و سکرتێرەکەیەوە هەیە، کە تا ئێستا چالاکی و ئاسۆکەی و مەیلە سۆشیالستییەکەی

هیچ ئاسەوارێکی نییە، بە ڕاستیی ئینسان سەرنجی دەچێتە سەر ئەو کەسانەش، کە چاوەڕوانن و ئومێدیان بەوەیە، ئەم یەکێتییە لە خەو خەبەری بێتەوە و کارێکی سیاسیی گەورەیان بۆ بکات..!

مەسەلەیەکی گرینگتر دەربارەی ئەم یەکێتییە ئەوەیە، کە لە ڕۆژی دامەزراندنییەوە بۆ یەکجار فەلاح بووە بە سەرۆکی، ئیتر تا ئێستا ناوی «سەرۆک» وەکوو ناوی باپیرەی فەلاحی لێ هاتوە و تا ئەبەد ناگۆڕدرێ. هاوڕێ موئەیەد، کە هەمیشە خۆی بە لایەنگری نەریتی شوورایی و ڕابەری دەستەجەمعی دەزانێ، کەی لە ڕوانگەی ئەوەوە جارێکی تر پێویست دەکات سەرۆکی ئەم یەکێتییە هەڵبژێردرێتەوە؟!، هەر لەو کاتەوە، سەرۆکایەتیی حیزب پێنج جار سکرتێری گۆڕیوە، هەر چی دامەزراوە بۆرژوازییەکانی ئەم کۆمەڵگایە هەیە، لە سەرۆک کۆمار، سەرۆکی پەرلەمان، سەرۆکی حوکوومەت، سەرۆکی هەرێم و... هتد، چەند جار گۆڕاون، دەکرێ هاوڕێ موئەیەد پێمان بڵێیت کەی نۆرەی ئەوەش دێت، کە لە ڕوانگەی لایەنگریی سیستەمی شوورایی و ڕابەری جەمعییەوە لانی کەم دووبارە هەڵبژاردنەوە بۆ سەرۆکی ئەو یەکێتییە

بکرێت؟! یان ئەوەی کە هەموان دەزانین سەرباری ئەوەی قیادە و قاعیدەی ئەو یەکێتییە لە ژمارەی پەنجەکانی یەک دەست زیاتر نییە، بەڵام چۆنە لە ئاست دەسەڵاتی ڕەها، فەردی و یەکلایەنەی فەلاح دەربارەی هەموو شتێکی ورد و درشتی ئەو یەکێتییە، بۆ جارێک باسی ڕابەری جەمعی و نەریتی شورایی ناکەوێتە بیریان و کاری پێ ناکەن؟!

دوای هەموو ئەوانەش تا ئێستا، کە هاوڕێ موئەیەد پێداگری دەکات و ناڕازییە بەو بڕیارەی کۆمیتەی ناوەندی، پێم وایە باشتربوو بۆ نارەزایەتیی بەرانبەر بە بڕیاری لێسەندنەوەی ئەندامێتیی فەلاح لە بری هەڵچونی کوتوپڕ و دەستکێشانەوەی بێ پێشینە، پێش ئەوە هەوڵیان بدایە، نەک هەزاران و سەدان ئیمزای کرێکاران لە یەکێتییەکەیان کۆ بکەنەوە لە بەرانبەر ئەو بڕیارەی حیزبدا، بەڵکوو شەخسی خۆم بە کۆکردنەوەی ئیمزای دە کرێکاریش بیرێکی ترم لێ دەکردەوە. هاوڕێ موئەیەد زیاتر لە چارەکە سەدەیەک کاری سیاسیی خۆی لەم حیزبە کردە قوربانیی بەرگرییەکی مەحفەلیستی لە ڕەفتاری

نـاڕەوای تۆمـەت لێدان، تەشـهیر و سـوکایەتی بە هاورێیانێکی، کە دەیان سـاڵ پێکەوە لە سەختترین دەورانەکانـدا کاری کۆمۆنیسـتییان کردوە، خودی هـاوڕێ موئەیـەد لـە هەمـوو کـەس باشـتر ئـەو ڕاسـتییە دەزانێ، کە ئەو هاورێیانە شایسـتەی ئەو تۆمەت، تەشهیر و سوکایەتییانە نەبوون.

(21) حوزەیرانی (2019)

(4)
چەند خاڵێك
بۆ هاوڕێ ئاسۆ كەمال

هاوڕێ ئاسۆ کەمال لە پێشەکی نووسراوەکەیدا، دەڵێت: «ئەم جەدەل و دایەلۆگانە هەر چەندە گرینگن، بەڵام خوێنەریان هەست دەکا، کە ڕەخنە و گفتوگۆکاکان بارگاوین بە باسی شەخسی و ترس و دڵەڕاوکێ لە ڕەخنە، هەروەها بەرپەرچدانەوەی نالۆجیکین و پشت نەبەستن بە بەڵگە بۆ سەلماندنی ڕاستی و ڕەخنەکان.» ناڕاستی لەم سەرەتایەدا، ئەو پرسیارە دێنێتە بەردەممان: ئایا «خوێنەر» وەها هەست دەکات، یان هاوڕێ ئاسۆ بۆ خۆی دەیەوێت بە یاری کردن بە وشە فەزاکە بارگاوی بکات؟ چونکە بەکار هێنانی «خوێنەر» بە گشتی ئەو مانایە دەبەخشێت، کە خوێنەران هەموویان بە یەک هەست، بە یەک بیر و بە یەک ئاڕاستە لەو دیالۆگە حاڵی دەبن و هاوڕێ ئاسۆش نوێنەرایەتییان دەکات. ئەمەش ئاشکرایە، کە سەرەتایەکی ناسەرکەوتوە لە نووسین و ڕەخنەدا. ئەو ترس و دڵەڕاوکێیەش، کە باسی دەکات، دەکرێت گوزارشت لە خۆی بکات، گەر نا کەسی تر ئەم ترس و دڵەڕاوکێیەی نیشان نەداوە.

ئایا پەشیمان بوونەوەی کەسێک لە بۆچوونەکانی چەندین ساڵەی تەمەنی بە خەتابار هەژمار دەکرێت؟ ئاشکرایە وەڵامەکەی نەخێرە! قەبووڵکردنی پەشیمانی

بەشێکی گرینگە لە ئازادیی بیرورا، بەڵام لۆژێکی هاوڕێ ئاسۆ لەو گۆشەیەوە دەچێتە ناو باسێکەوە، گەر بە ڕەخنەگرتنی کەسێک لە پێشینەی بۆچوونەکانی خۆی بڵێین پەشیمان بوونەوە، ئەوە دەچێتە قاڵبی خەتابار کردنەوە. گریمان کەسێک زۆربەی ژیانی کۆمۆنیست، مارکسی و ئەتایست بووە، ڕۆژێک بە هۆش دێتەوە و دەبێتە ئایندار و ڕەخنە لە تەواوی ڕابردووی خۆی دەگرێت، ڕۆشنە ئەمە پەشیمان بوونەوەیەڤو کەسیش ناتوانێت خەتاباری بکات. ئایا کەسانێک لە ڕیزەکانی خۆمان، نەک باوەڕیان بە کۆمۆنیزمی کرێکاری، مەنسور حیکمەت و لینین نەماوە، بەڵکوو دەستیان لە مارکسی بوونی خۆشیان هەڵگرتوە. ئەمە پەشیمان بوونەوەیە، بەڵام ئایا خەتابارە؟ بێ گومان نەخێر! یان هەر بۆ نموونە، هاوڕێ ئاسۆ لە گۆڤاری ڕەوەندی ژمارە یەکدا باسیکی کردوە و دەڵێت: «ئەم باسە بریتییە لە سەرنجدانەوەی ئەبعادی ستراتیژی و شمولی حیکمەتیزم و ناساندنی تایبەتمەندییەکانی وەکوو مەکتەبێکی فیکری و سیاسی، کە نوینەرایەتیی مارکسیزمی سەردەم دەکات. لیکدانەوەکە لە سەر حیکمەتیزم، کە چۆن توانیویەتی مارکسیزمی ئەم سەردەمە بێت؟ جیاوازیی

له باقی ڕەوتە کۆمۆنیستییەکانی سەدەی بیست دوای لینیین؟ بەراوردێکە لە نیوان کۆمۆنیزمی مارکس و لینین لەگەل کۆمۆنیزمی کرێکاری مەنسور حیکمەتدا و سەلماندنی هاوشێوە بوونی حیکمەتیزمە لەگەڵ مارکسیزمی ئەواندا.» ئێستاش وێڵی دوای بەهێزترین وشە و ڕستەیە بۆ ئەوەی (180) پلە پێچەوانەی ئەو قسانەی خۆی بسەلمێنێت. ئایا ئەگەر ئەمە ناو بنێین پەشیمان بوونەوە، حوکمێکی ناڕەوامان داوە و مانای وایە ئەو خەتابار دەکەین؟! لە ڕاستیدا هەموو پەشیمانبوونەوەیەک دەکرێت لە دوو ڕوانگەی سلبی و ئیجابییەوە چاوی لێ بکرێت، نەک خەتابار. بۆ ئەوانەی هاوبیری بن ئیجابی و بۆ ئەوانەی مخالفی بن سلبییە و هیچی تر و خەتایەک لە ئارادا نییە. ئێستا دیالۆگی ئێمە لە سەر وازهێنانی کەسانێکە، کە ڕەخنەیان نەک لە تەواوی بۆچونە فیکری و سیاسییەکانی کۆمۆنیزمی کرێکاری و حیزبەکانی هەیە، بەڵکوو زۆر بە کەم و نەفرەتەوە بۆی دەڕوانن. هەروەها بە دوای بە دەست هێنانی وەڵامدانەوەی بۆچوون و کارێک و پێکهێنانی جۆرێکی ترەوەن لە سیاسەتکردن و پێکهێنانی حیزب. ئایا ئەمە ڕەخنە و پەشیمان بوونەوە نییە؟ ئاخۆ ئێمە وتومانە قەدەغەیە یان تاوانە؟ بەڵام بۆمان هەیە

ڕەخنەکانیان قەبووڵ نەکەین و بە دروستی نەزانین و وەڵامیشان بدەینەوە. دەکرێت ڕەخنە پەشیمانبوونەوە بێت لە ڕێبازێک و دەشکرێت ڕەخنەکە لە پێوەند بە گەشەپێدانی هەمان ڕێباز و خەتی سیاسییەوە بێت. ڕەخنە دەتوانێت لە ڕوانگەیەکەوە پێشڕەو بێت و لە ڕوانگەیەکی ترەوە پاشەوپاش گەڕانەوە بێت. هەڵبەتە خاوەنی ڕەخنەکە مافی خۆیەتی وەک پێشڕەو نیشانی بدات، مافی ئێمەشە، وەک پاشەوپاش گەڕانەوە لە قەڵەمی بدەین. ئیتر با هەر جۆرە ناوێک و پاشگرێک لە وێنەی «نوێخوازی» بە خۆیەوە بلکێنێت.

هاوڕێ ئاسۆ لە چوارچێوەی وێنایەک، کە بۆ خۆی داناوە لە سەر کۆمۆنیزمی کرێکاری، گوایە لەبەر ئەوەی کۆمۆنیزمی کرێکاری بە بنبەست گەییشتوە و «ئەمڕۆ بزووتنەوەی کۆمۆنیستی چەقبەستوو کردوە لە سێکتێکی فیکری و قاڵبێکی سێکتاریستی دا» و سەرکەوتنی بە دەست نەهێناوە، دەبێت ئاڵوگۆڕ لە سەر بیر و بۆچوونمان بکەین و «کۆمۆنیزمی نوێ» بێنینە ئاراوە. چونکە سەرنەکەوتوە و «چەقی بەستوە». لە پێشدا پرسیاری مەنتقی ئەوەیە، ئەگەر کۆمۆنیزمی کرێکاری بنبەست، چەقبەست و سێکتێکی فیکرییە، کەوایە بۆچی پێشڕەوی کۆمۆنیزم لە گرەوی ئەوەدایە

ئەم بنبەست، چەقبەستوو و سیکتە سەرنەکەوتوە بە خۆیدا بچێتەوە؟! ئەوە مەیدان و ئەوە کۆمۆنیزمی نوێی دڵخوازی خۆتان بڕۆن بەهێز و چەقنەبەست و ناسیکیت و سەرکەوتووی بکەن. بۆ لە سەر ئەوە ڕاوەستاون، کە حەتمەن ئەم کۆمۆنیزمی کریکارییە «بنبەست و چەقبەستوە» بۆچونەکانی ئێوە پەسەند بکات؟! بەڵام دیارە هاوڕێ ئاسۆ ئەوەی بیرچووە، کە دوای شۆڕشی ئێران، باسەکانی مارکسیزمی شۆڕشگێر و ڕەخنە لە شورەویی، چین، لە ستالین، فیکری ماو تسی تۆنگ، ئەنوەر خواجە و کۆمۆنیزمە بۆرژوازییەکانی ئەو سەردەمە، زۆرینەی کۆمۆنیستەکان و چەپی ئێران و کوردستانی عێراقی سەرسام کرد. ئەمەش لە کاتێکدا بوو، کە شورەویی و چین لە تۆپی هێز و باڵادەستیدا بوون! چین و شورەویی، نەک بنبەست نەبوون و بەڵکوو ڕێبازەکەیان سایەی بە سەر تەواوی چەپ و کۆمۆنیستەکانی زۆربەی جیهانی ئەو سەردەمەدا کردبوو. ئەو ڕەخنانە زۆرینەی ئێمەشی لەو ڕابردوە چەند ساڵەی باوەڕمان بە بۆچوونەکانی ماو تسی تۆنگ هەبوو، پەشیمان کردەوە. پەشیمان بوونەوەیەکە جێگای شانازیی هەر کۆمۆنیستێکە، کە دەیەوێت ڕۆڵی هەبێت لە خەباتی کرێکاری و شۆڕشی

سۆشیالستیدا، جا لە دەورانێکدا پڕ کار و گەشاوەیە یا لە حاڵەتی کشانەوە و سستیدایە. ئەو ڕەخنانە و میتۆدێک بۆ ئاوێزان بوونی خەباتی کرێکاری و خەباتی کۆمۆنیستی، بنەماکانی ناگۆڕدرێت. ئەوانەش پەشیمان نەبوونەوە و ڕەخنەکانیان قەبووڵ نەکرد، دیمان، کە بوونە میوانی خۆشەویستی بزووتنەوەی ناسیۆنالستی. ئاخۆ هاوڕێ ئاسۆ چۆن وەڵامی ئەو کەسانە دەداتەوە، کە بە هەمان ئاڕاستەی بیرکرنەوەی تێزی سەرنەکەوتن باس لە سەرنەکەوتنی خۆدی مارکس دەکەن؟ یان سەرکەوتنەکانی گرامشی لە ئیتاڵیا کامانەن، وا هاوڕێ ئاسۆ کردویەتی بە سەرچاوەیەکی گرینگی بۆچوونەکانی؟ ئێستاش دوای تەمەنێکی چەندین ساڵە هیچ ڕەخنە و پەشیمانبوونەوەیەک تاوان نییە، بەڵام کرێکارانی سۆشیالیست خۆیان بە دەوری «حولحلی مەزهەبدا» ڕێک ناخەن. هەر بەو مانایە، ئیتر نیشانەکانی ڕابەری بوون جێگایان نامێنێت. لەگەڵ ئەوەشدا، کە سەرنەکەوتن و دۆخی ئێستای بزوتنەوەی کۆمۆنیزمی کریکاری مایەی ئەوەیە بە دیدیکی ڕەخنەگرانەوە لە کار و هەڵسوڕانی (3–4) دەیەی پێشوومان بڕوانین و بزانین هۆیەکانی سەرنەکەوتن و بەرەوپێش نەچوونمان چی بوون، بەڵام

خـودی ئەوەی سـەرنەکەوتین و پێشـڕەویمان نەکرد، بـە هیـچ جۆریک خۆی لـە خۆیدا بەڵگەی نادروسـتیی بنەماکانـی کۆمۆنیزمـی کرێـکاری نیین. ئەگـەر بـەم میتۆدە بیر بکەینەوە، ئەوە لە پێشـدا دەبێت بنەماکانی مارکسـیزم بخەینە ژێر پرسیارەوە، چونکە بە داخەوە لـە هیـچ کوێـی دنیـای ئێسـتادا هیـچ ڕەوت و هێزێکی مارکسیستی تر دۆخی لە کۆمۆنیزمی کرێکاری باشتر نییـە. بـە پێچەوانەوە، پێگەی کۆمۆنیزمـی کریکاری لە ڕەوتەکانی تری کۆمۆنیسـت و خۆ بە کۆمۆنیست زان باشتر و بەهێزترە. بە ڕاستی جێگای سەرسوڕمانە لە دنیـای ئەمـڕۆی بەرفراوانی سۆشـیال میدیادا باس لە بەرگرتن بە جیاوازیی بیروڕا لە ناو حیزب و مەحفەلە کۆمۆنیسـتییەکاندا بکرێـت. هیـچ حیـزب و مەحفەلێـک ناتوانێـت لـە بەردەم ئـەم دەرگا و پەنجەرە کراوەیەی سۆشـیال میدیا ڕەخساندویەتی، ڕووی ئەوەی هەبێت بڵێـت بەربەسـت بـۆ بڵاوبوونـەوەی بۆچوونەکانـم دادەنرێـت. هـاوڕێ ئاسـۆ بـە جیـا لـە چاپکردنـی کتێبەکـەی، لـە هەمـان کاتدا، لە ئاسـتێکی بەربڵاودا لە ڕێـگای سۆشـیال میدیـاوە بـڵاوی کردوەتـەوە، بە بێ ئەوەی تەنها یەک خولەکیش لە پێشدا لە ناو حیزبدا بۆ قانع کردنی حیزب و هاوڕێیانی دەیان ساڵەی قسـەی

لـه سـەر بکات! لـە کاتێکـدا وەک ئەندامیکـی حیـزب، چەند سـەد لاپەڕەی ڕەشـکردوەتەوە بـۆ ڕەخنەگرتن لـە بنەمـاکان، بەرنامە، مێژوو، سیاسـەت و کارکردیی حیـزب، بـە بـێ ئەوەی کـەس پێی بلێ بـۆ وات کردوە و بۆ ئەو یاسـا و ڕێسـایانەت ڕەچاو نەکردوە، کە بە بەشـداریی ڕاسـتەوخۆی خـۆت پەسـەند کـران؟ ئیتر ئەمە چ ڕوویەکە باسی تۆمەتی بەرگرتن بە جیاوازیی فیکری لە ناو حیزبدا بکەی؟! تەنها ئەوە دەکاتە بەڵگە، کە لە سایتی حیزبدا ئەو کتێبەیمان بڵاو نەکردوەتەوە، کـە پێشـوەخت بـڵاو کراوەتـەوە و لـە بەردەسـتی هەمـوو کەسـێک دایە. بـەم بیانوە دەیەوێـت لە لایەک سـایتی ڕەسـمی حیزب، کە کەناڵی ڕاگەیاندنی حیزب، سیاسـەت و ڕوانگەی فەرمیی حیزبـە، بکەینە بولتەنی نووسـراوە و بۆچوونە جیـاوازەکان. لە لایەکی ترەوە مافی ئەوەمان لێ دەسـێنێتەوە، ئەو بابەتەی کە لەگەڵ مەوازینـی هیـچ مینبەرێکـی فەرمیـی حیزبـدا نایەتەوە بـڵاوی نەکەینەوە. بـا لەوە گەڕێین، کە سـایتی حیزب کەناڵـی بۆچـوون و سیاسـەتی فەرمیی حیزبـە، بەڵام تەنانەت داواکەی هاوڕێ ئاسـۆ ناچێتە خانەی ئازادیی ڕادەربڕینـەوە، چونکـە باسـی کتێبێـک دەکات، کـە پێشوەخت ڕۆیشتوە و بڵاو بووەتەوە، بەڵکوو دەچێتە

خانـەی ڕیـکلام کردنەوە بـۆ کتیبەکەی. واتـە داوامان لـێ دەکات لـە سـایتی فەرمیـی حیزبـەوە ڕیـکلام بۆ کتیبەکەی بکەین، کە دەیان و سـەدان لاپەڕە ڕەخنەی نادروسـت و ناکۆمۆنیسـتی ئاڕاسـتەی حیزب کردوە. مافی ئەوەشـمان پێ نادات ئەگەر کتیبەکەی بە گرینگ نەزانین ڕیکلامی بۆ نەکەین، بە تایبەتی بابەت و کتێبێک، کـە بۆ خۆی پێشـوەخت بڵاو کراوەتـەوە و نەیتوانیوە جێـگا و ڕێگایـەک لـە ناو بزووتنەوەی کۆمۆنیسـتی و کرێکاریـدا پەیدا بـکات. ئەو کتێبەی هاوڕێ ئاسـۆ، کە بـە ڕێگای ئـسـوڵی حیزبیدا تێ نەپەڕیوە و پێشـوەخت سـەربەخۆ بڵاو کراوەتەوە. بۆ دەبێت من ناچار بم، لە ژێر ناوی قەبووڵکردنی جیاوازیی بیروڕادا ڕیکلامی بۆ بکـەم، ئەویش لە سـایتی فەرمیـی حیزبەوە، کە ئەرکی بڵاوکردنەوەی خەت و ڕێبازی سیاسیی پەسەندکراوی حیزبـە؟ سـایتەکان و بـازاڕ پـڕە لـە جۆرەهـا کتێب و بـاوەڕی کۆمۆنیسـتیی جیاواز و ئـەوەی تۆش یەکیکە لەوانـە، بـاس و نیگەرانیـی هـاوڕێ ئاسـۆ دەربـارەی بەرگرتـن نییـە بـە جیاوازیـی بیـروڕا، بەڵـکوو بـاش دەزانێـت، کـە بڵاو نەکردنـەوەی کتێبەکەی لە سـایتی حیزبـدا خوێنەری کەم دەکاتـەوە. گەر هەر هاوڕێیەک ئارەزومەنـد بێـت بۆ خوێندنەوەی کتێبەکەی ئاسـۆ بە

ئاسانی دەستی دەکەوێت و بیانوو هێنانەوە بە ناوی بەرگرتنی ئێمە بۆ خوێندنەوە قسەیەکی منداڵانەیە. ئەو کتێبە، گەر پێگەی خۆی هەیە، پێویستی بە ڕیکلامی ئێمە نییە و ئەرکی ئێمەش نییە ئەو ڕیکلامە بکەین.

بەڵام گەر هاوڕێ ئاسۆ پێشتر بە شێوەیەکی ئسوڵی داوای بکردایە، کە باسی هەیە و جیاوازیی هەیە، تا لە ئۆرگانی خۆی و ڕابەری و لە نێو ئەندامانداا باسەکانی بگەیەنێت و هەوڵی بدایە حیزب و هاوڕێیانی قانع بکات، ئەو کات ئێمەش بە پێی ئسوڵی حیزبی، ڕێگای بڵاوکردنەوەیمان دیاری دەکرد. بێ گومان دوای ئەوەی هەموو میکانیزمێکی ئسوڵی دەگیرایە بەر بۆ ئەوەی لە ناوخۆی حیزبدا قسە و باسی لە سەر بکرێت، خۆ ئەگەر دوای ئەم پرۆسەیە نە هاوڕی ئاسۆ بیتوانیبایە حیزب و هاوڕێیانی قانع بکات و نە بە پێچەوانەوە حیزب بیتوانیبایە هاوڕێ ئاسۆ قانع بکات، بێ گومان ڕێگای بڵاوکردنەوەی عەلەنیش دەخرایە ڕوو، تەنانەت لەو کاتەدا، ڕەنگە لەگەڵ ڕوونکرنەوەیەکی سادەدا، کە تەوزیحی ئەو پرۆسەیە بدات، وەک ڕای جیاواز لە گۆشەیەکی تایبەتدا بۆی بڵاو بکرایەتەوە. بێ گومان بەو مەرجەی هیچ تۆمەتێکی نەسەلمێنراوی لە دژی حیزب و

کەسایەتییەکانی و هیچ کەسی دەرەوەی حیزبیشی تێدا نەبێت، بەڵام بە داخەوە، هاورێ ئاسۆ گۆشەگیری و تەریکبوونی خۆی بۆ ماوەیەکی زۆر هەڵبژارد و دواتر بە بێ گوتنی یەک وشە لەگەڵ حیزب، کتێبەکەی بڵاو کردەوە. لە هەمان کاتدا، پرسیاری ئەوەم لێ کردوە باسەکانت هەر چییەکن و خۆت بە چی دەگەیت ئەوە بە رێی خۆی، بەڵام لە باری کردارییەوە بە نیازی چیت؟ واتە «چیکردن»، کە تا ئێستاش وەڵامی نەداومەتەوە، ناشبینم لەو بارەیەوە تا ئێستا ئەولەویەت و نەخشە رێگایەکی بۆ خۆی دانابێت. هەر بۆیە لە ئاستی بۆچونی کەسیی خۆیدا ماوەتەوە. واتە ئەو رەخنە و بۆچوونانەی لە سەر حیزب و خەباتی کۆمۆنیستی هەیەتی، پێویستە پراکتیکیکی جیاواز لە ئەزموونی کۆمۆنیستی کرێکاری نیشان بدات. گەر ئەم ئەرکە لە باری کردارییەوە خۆی نیشان نەدات و هەر لە ئاستی بانگەشە بۆ کتێبەکەی بێنەوبەرە بکات، ئەوە باشترین نموونەی سکتاریستیی خۆی لە باری فیکرییەوە نیشان دەدات، کە بۆ خۆشی وەها نیشان دەدات، کە خەبات لە بەرانبەر سکتاریستیدا دەکات.

مەسەلەی تەمەن بۆ رابەری بوون یەک واقعییەتە، شمولی هەموو ئەم جیلەی کۆمۆنیستەکان دەکات

لە عێراق و ئێران، کە لە حەفتاکان و هەشتاکانەوە دەستمان بە کار کردوە. پێوەرێکی گشتی نییە وەک ئاسۆ گوزارشتی لێ دەکات. ڕەخنە و پەشیمانیی لە هەر بۆچوونێک بە ڕێی خۆی، بەڵام تەنها ڕەخنەگرتن، کە ئێستا لە فەزای دیالۆگی کۆمۆنیستەکاندا دەربارەی بنبەستی کۆمۆنیستی کرێکاری، حیزب و دەسەڵات، لینین... دەستاودەست دەکات، جگە لە گوزارشت لە بۆچوونی کەسی، کە دەڵێن: «باوەڕمان بە کۆمۆنیستیی کرێکاری، مەنسور حیکمەت و لینین نییە»، شتێکی تر نابیستین. لە هیچ کۆمۆنیستێکم نەبیستوە، کە بانگەوازی ئەو بێ باوەڕییە دەکات لە باری فیکری و سیاسییەوە نموونەی ئەوەی باوەڕی پێیەتی بە پراکتیک بەرجەستە کاتەوە. باوەڕبوون و بێ باوەڕی، سەودا و مامەڵە نییە، بەڵکوو مەسەلەیەکی پراکتیکی و نیشاندانی ئەزموونێکی سەرکەوتووترە. کارمان بەوانە نییە، کە بە دوای هەقیقەتی باوەڕێکدا دەگەڕێین، کەی ئەو هەقیقەتەیان دەستکەوت، ئەو کات قسەیەکی لە سەر دەکەین. بەلام لە ئاستی خۆناسین وەک پێشەنگ و ڕابەرێک، گەر هەر لە سەرەتاوە بێ پێشنەی نیشاندان و سەلماندنی ئەو هەقیقەتە نەخاتە ڕوو، بە خولانەوە بە دەوری ڕەخنە و گەڕان بە دوای هەقیقەتدا تەمەن مانا پەیدا دەکات،

کە دەتوانێت ڕابەر بێت یان نا. ئاسۆ ڕەخنەی لەوە هەیە، ئەم کۆمۆنیستی کرێکارییە سێ دەیەیە نەیتوانیوە کۆمەڵایەتی بێتەوە! هاوڕێ ئاسۆش دوای دوو ساڵ و پاش چەند ساڵی تریش لە دەرچوونی کتێبەکەی دەتوانێت بەم میتۆدە ببینێ «کۆمۆنیزمە نوێ»کەی چەندە کۆمەڵایەتی بووەتەوە و چەندە بۆچوونەکانی هەقانییەتی هەیە؟ هەر بۆیە جێگای سەرنجە لە سەر سەرفکردنی ئەو هەموو وشە و دێڕە زۆرە بەرانبەر ڕەخنە و ڕەخنەگرتن، کە لە نووسینەکەی ئاسۆدا بە کار هاتوە، کە دەڵێت: «نابێ لە «ڕەخنە بترسین»، هەر وەک لە سەرەتاوە گوتم، سۆشیال میدیا ئەوەندە فراوانە ڕۆژ نییە ڕەخنە و دیالۆگی ڕەخنەگرانە نەخوێنینەوە. ئایا ئەوە کەلەڕەقیی کۆمۆنیستەکانە یان پیرۆزکردنی بیر و باوەڕەکانیانە؟ یان ڕەخنەکان ڕۆشناییان تێدا ناخوێنرێتەوە؟ وا پێشنیارەکانی هاوڕێ ئاسۆ لە سەر نەترسان لە ڕەخنە ناتوانێت ئامۆژگارییەکی باش و ئەرێنی بێت. مەنسور حیکمەت هاوکاتی ڕەخنەکانی لە کۆمۆنیستی ئەو سەردەمە، هاوشانی هاوڕێکانی هەمیشە پراتیکێکی پێشڕەوتری بەرجەستە دەکرد و بەردەوام بە سەروکاری بەرنامە دارشتن بۆ پراکتیک و پێکهێنانی حیزبەوە بوو. لە پێشدا حیزبی کۆمۆنیستی

ئێـران، دواتـر بـە ڕەخنە لـەوەی، کە مەیلـی کۆمەڵایەتی و بزووتنەوەییـی جیـاواز لـە نـاو ئـەو حیزبـەدا خۆیـان بەرجەستە کردوە، ڕەوتی خۆی لەو حیزبە جیاکردەوە و حیزبی کۆمۆنیستیی کرێکاریی ئێرانیان پێکهێنا. دیارە گەر بـە لۆژیکی هاوڕێ ئاسـۆ بێت، دەبووایـە ئەو تێکەڵاوییە قەبووڵ بکرایە، تەنها لە سـەر بنەمای ئەوەی هەموان بە خۆیـان دەگـوت کۆمۆنیسـت. لـە کاتیکدا، لە مـاوەی ئەم چەند سـاڵەدا بینیمان حەقانییەتی بۆچوونەکانی حیکمەت بـە کرداریـی دەرکـەوت و مەیلـە کۆمەڵایەتییەکانـی ناو ئـەو حیزبـە، هەر کامیان ڕێگای خۆیـان گرت و تەنانەت ڕەوتی ناسیۆنالیسـت و قەومپەرسـتی دژی کۆمۆنیستی لێ هاتە دەرەوە.

(2022/8/21)

(5)

بەرەو بەهێزکردنی بزوتنەوەی یەکسانیخوازی!

لە میانەی دەسەڵاتی میلیشیایی و تاڵانچێتیی بارزانی و تاڵەبانیدا، خرۆشانێکی بەرفراوانی جەماوەری لە ناوەندی شارەکان و شەقامەکاندا نمایشکراون، کە بۆ داواکردنی پێداویستییەکان تا دەگات بەوەی دروشمی کۆتایی بەم دەسەڵاتە دەنگدانەوەیان بووە و جێگا و پێگەیەکی بەرچاویان نیشانداوین. ئاستی تورەیی، دەربڕینی نارەزایی و نەویستنی ئەم دەسەڵاتە لە ئاستێکی بەرفراوانتریشدا لە شوێنی خۆی ماوە، بەڵام لە ئێستادا لە شێوازی خۆپیشاندان و خرۆشانی جەماوەریدا خۆی نانوێنێت، ئەم حاڵەتە لە خامۆشی، بووەتە جێگەی نیگەرانیی کەسانێکی زۆر، ئەو کەسانەی دەیانەوێت بە خێرایی و لە شەو و ڕۆژێکدا تەخت و تاراجی ئەم دەسەڵاتە بپێچرێتەوە و بەرپرسەکانی ئەم دەسەڵاتە بە سزای تاوانەکانیان بگەیەنن، ئەم پەلەکردنە بۆ کۆتایی هێنان بەم دەسەڵاتە بە هەر شێوەیەک بێت، زیاتر لە نێو توێژی زۆرینەی ئەو ڕۆشنبیرە ئازادیخوازانەدا بەرچاو دەکەوێت، کە تەنها لە پەنجەرەی ئازادییەوە و دوور لە پێداویستییەکانی ژیانی کرێکاران و زەحمەتکێشانەوە لە دنیا دەڕوانن،

هەروەها لە ئاستێکی دیاریکراویشدا وەک حاڵەتێک لە نێو بەشێک لە چەپەکان و کۆمۆنستەکانیشدا ئەم دنیا بینینە سەری دەرهێناوە، کە لە گوتار و نووسینەکانیاندا، وەک شێوازی ڕەخنە لە خەمساردی و ڕۆڵی بێ ئیرادەی خەڵک گوزارشتی لێ دەکرێت، دەڵێن بۆچی ئەم خەڵکە و کرێکاران بەرەنگاری و کاردانەوەیان نییە...؟

دەتوانم بڵێم ئەم خواستی پەلەکردنە و جۆری ڕەخنانە، جیاوازییەکی تایبەتی نێوان ئەو توێژەیە لە رۆشنبیرانی ئازادیخواز و زۆرینەی خەڵک بە گشتی، خەڵک بە دوای ئاڵوگۆڕێکەوەیە بۆ باشترکردنی ژیان و خۆشگوزەرانی، بەڵام ئەو «ئازادیخوازانە»، تەنها بە دوای هەوای پاکی ئازادییەوەن، بە تەنگ جیاوازیی بەینی هەژار و دەوڵەمەندەوە نین، لە ژێر پەردەی ئازادیدا دەبنە بەشێک لە پارێزەری پێگەی چینە باڵاکان، بۆیە هاوکێشەی ناڕەزایەتییەکانیان مانای جیاواز بە خۆیەوە دەبینێت، کە بە لای هەر لایەنێکیانەوە مانای پراکتیکیی تایبەت دەبەخشێت، ئەو ئازادیخوازانەی تەنها ئەوینی پەرچەکردار، کارداوەنەوە و بەرەنگارین لە هەر ئاستێکدا بێت بۆ گورزکێشان

بە دەسەڵاتێکی دیاریکراوی نەخوازراوی دژ بە ئازادی، لە سەرکەوتنی ئازادیدا دەچنە سەر ئەو کارانەی بە هۆی ئازادییەوە بە دەستیان هێناوە، بۆ نموونە دەبنە میدیاکار، بەڵام خەڵکی ستەمدیدە بە دوای ئاڵوگۆڕێکی ڕیشەییە لە پێناو خۆشگوزەرانی و مافەکانی ژیاندا، گەر هاوشانی ئازادی، خواست و خۆشگوزەرانی و مافەکانی کرێکاران و توێژە نەدارەکان دابین نەکرێت، ئەو ئازادییە بە دەردی پێداویستییەکانی ژیانی خەڵک نایەت، ئەو کات جیاوازیی چینایەتی لە ژێر پەردەی ئازادیدا بە شێوازێکی تر خۆی بەرهەم دێنێتەوە، ئازادی بە بێ گرێدانەوەی بە خواستە زیندووەکانی ژیانی کرێکاران و خەڵکی زەحمەتکێش جێگایەک لە خەباتی جەماوەریدا پەیدا ناکات.

ڕووخانی دەسەڵات بۆ کرێکاران مانای باشترکردنی ژیانیانە لە بەرزکردنەوەی کرێی کار، کەمکردنەوەی کاتژمێری کار، دابینکردنی سەلامەتیی کار و... هتد، کرێکاران و زەحمەتکێشان بە دوای جووڵانەوەیەک ناکەون، کە ئاکامەکەی لە پێوەند بە ژیانیانەوە ناڕۆشن بێت، ڕووخانی دەسەڵات بۆ ئەو توێژە لە ڕۆشنفکرانی ئازادیخواز،

لە پێناو دۆخێکدایە بۆ ئازادیی بیروباوەڕیان، نەمانی زیندانی سیاسی، ئازادیی ڕۆژنامەوانی... کە ئەمانە و زیاتریش لەوانە، هەڵبەتە زۆریش باشن، بەڵام کۆمەک بە سفرەی خاڵی کرێکاران، خەڵکی زەحمەتکێش و هەژارو نەدار ناکات، واتە گلەیی کردن یا ڕەخنە گرتن، لە ئاستی چۆنێتی و شێوازی نارەزایەتییەکان لەو شوێنەوە نابێت ببینرێت، کە بۆچی بەرەنگاریمان نەکردوە و خرۆشانەکان تەوژمی جوڵەی گەڕاوەتە دواوە، بە تایبەتی ئەم جۆرە بیرکردنەوانە بۆ کۆمۆنستێک، مانای ڕێگە ونکردنی ڕێباز و ئامانجەکەی دەگەیەنێت، بڕیار نییە کۆمۆنیستەکان گلەیی بکەن و ڕەخنە لە کرێکاران و زەحمەتکێشان بگرن لە سەر ئەوەی خۆپیشاندان و خرۆشانی جەماوەری ناکەن و نایەنە مەیدان و کاردانەوەیان نییە، دیارە ئەوەیان لە بیر چووە، کرێکاران پێداویستییەکانی ژیان و ئاستی ئامادەییان لە ڕێکخستن و یەکگرتوویی دەیانخاتە سەر ڕێڕەوی کاردانەوە، بۆیە دەبێت ئەو ڕێگایانە لە شێوازی نارەزایەتی نیشان بدەین، کە مایەی سەرکەوتن و دەستکەوت دەبێت بۆ باشترکردنی ژیانی خودی کرێکاران و خەڵکی

هەژار و نەدار، بە مانایەک بۆ زۆرینەی دانیشتوان لـە دابینکردنی خواسـت و پێداویسـتییەکانیان، یان ڕۆشـنتر بڵێیـن کۆتایـی هێنـان بـە دەسـەڵاتێک بە مەرجی دامەزراندنی کۆمەڵگەیەکی سۆشیالیستی و بنەبڕکردنی تەواوی چەوسانەوەی ئینسان لە سەر ئینسـان مانـا پەیدا بـکات، کرێکاران بۆ بە دەسـت هێنانـی پێداویسـتییەکانی خۆیـان دێنـە مەیدان، بۆ خەیـاڵات و ئـارەزووی ئـەو جـۆرە لـە «چـەپ و کۆمۆنیستەکان» ژیانی خۆیان ناشێوێنن.

هەڵبەتـە بـۆ کۆتاییـی هـەر دەسـەڵاتێک، سـەرکەوتووترین ڕێگا خۆپیشـاندان و خرۆشانی بەرفراوانـی ڕیـزی میلیۆنـی خەڵکـە، کـە تـەواوی دامودەزگاکانـی دەسـتەی دەسـەڵاتدار تێکوپێـک دەشـکێنێت، واتە کۆتاییی هەر دەسـەڵاتێک ئاکامی خۆڕانەگرییە لە بەرانبەر نارەزایەتی و خرۆشـانی ڕیزی میلیۆنی، کە لە ماوەیەکی کەمدا، بەرپرسانی ئـەو دەسـەڵاتە ناچـار بـە هەڵاتـن دەکات. بـەڵام کێشـەکە لەوەدایـە، کە بە دوای هەڵوەشـاندنەوەی هـەر حوکومەتێکـدا، دووبـارە دامەزراندنـەوە و بەڕێوەبردنـی کۆمەڵـگا مەسـەلەیەکی جدییـە! کـە پێویسـتە بـە ئاسـۆ و ئامادەیـی و توانـای هێـزی

جەماوەر، ڕێگا نەدرێت دەسەڵاتێک بێتەوە سەرکار، کە بە هەمان میکانیزم و پرۆسەی دامەزراندنی نایەکسانی و بەرجەستەکردنەوەی چەوسانەوەی ئینسان لە سەر ئینسان لە شێوازێکی تردا دووبارە بێتەوە، لە مێژووی پێوەندییە کۆمەڵایەتییەکاندا، لە کێشمەکێشمی نێوان دەسەڵات و خەڵکدا نموونەی بەرچاومان هەیە، وەک ئێران، میسر و تونس...، بۆیە ئەوەی کە جێگای سەرنجە، مەسەلەکە خامۆشی و نەبوونی بەرەنگاری و کاردانەوە نییە، بەڵکوو نەبوونی ئاسۆی جوڵانەوەیەکی کۆمەڵایەتیی بەرفراوانی گشتگیرە لە بەرجەستەکردنەوەی پراکتیکی شۆڕشگێرانەدا، کارکردنە بە ئامانجی سەرکەوتن بۆ بە دەست هێنانی ژیانێکی یەکسان، کە بۆ تەواوی دانیشتوان فەراهەم بێت.

ئەوەی لە نێو تەواوی نارەزایەتییەکان، بەرەنگاری و کاردانەوەکاندا پێویستە جێگای سەرنجمان بێت، سایە نەکردن و لاوازییەکی بەرفراوانە لە بونی مەیل و ڕەوتی سۆشیالستی، تەواوی ئەو جوڵانەوانەی لە کوردستان و دەرەوەی کوردستان و هەر وڵاتێکدا، کە لە چەندساڵی ڕابردوودا بە بەرچاومانەوە بووە، کێشەی

بنەڕەتییـان هـەر ئەوەیـە، کە هەوڵدان بـۆ کۆتاییی سیسـتمی سـەرمایەداری زۆر لاوازە، یا لە ئاستی نەبووندایـە، ئـەوەی سـایەی کـردوە جوڵانـەوەی چاکسـازییە، چاکسـازیش لە ئاسـتێکی نزمدا، واتە کەموکوڕیـی جوڵانـەوەکان، هاتنـە خـوارەوەی بەرەنـگاری و کاردانـەوە نییـە، بەڵکـوو نەبوونـی پتـەوی ئاسـۆ، مەیـل و ڕەوتـی سۆشیالسـتییە لە ڕێـڕەوی بەرەنگاری و کاردانەوەکاندا، هەتا لە نێو نارەزایەتییە کرێکارییەکانیشدا، لاوازیی ئەم ڕەوتە واقیعییەتێکـی تاڵـە، لەوە تاڵتر ئەوەیـە، کە خەباتی کۆمۆنیسـتەکان نەچێتە سـەر گۆڕینی ئـەو واقیعە تاڵـە، بـە نـاوی لاوازیـی بەرەنـگاری و کاردانەوە، ڕەخنـە لە هێـزی بەرهەمهێـن دەگرێـت، کە بۆچی کاردانەوەیـان نییـە، کە ئـەم ئاڕاسـتەیە، نەک هیچ خزمەتێـک بە گەشـەی بزوتنـەوەی سۆشیالسـتی نـاکات، بەڵکـوو لـە بەرانبـەر چاکسازیشـدا دەستەوەسـتان ڕادەوەسـتێت، کە دەبێتە پاشکۆی جوڵانەوەی ئەو چاکسازی و ئازادیخوازییەی توێژە ناکرێکارییـەکان بـە دوایـدا وێڵـن، بەڵام پێویسـتە هاوکێشـەکە بە پێچەوانەوە بێـت، واتە بزوتنەوەی ئازادیخوازی و چاکسـازی دەبێت جێگای خۆی لە

نێو جوڵانەوەی یەکسانخوازیدا بکاتەوە.

واقیعییەتی جوڵانەوە کۆمەڵایەتیەکان شەڕی چینایەتییە، کێشمەکێشم و شەڕی نێوان چینی کرێکار و سەرمایەدارە، کۆتاییی سەرمایەداری یەک ڕێگای هەیە، خەباتی ڕێکخراوەییی چینی کرێکارە دژ بە سەرمایە، سەرمایەداری و سەرمایەداران، کاتێک لە نێو ئەو خەباتەدا ئاستی مەیلی سۆشیالستی سایەی نەکردبێت، هاوسەنگیی هێز بە قازانجی بزوتنەوەی سۆشیالستی کرێکاری نەبێت، حەتمییە شۆڕشی سۆشیالستی لە هەر هەنگاوێکدا قابیلی پاشەکشە و شکست خواردنە.

خەباتی چینی کرێکار و کۆمۆنیستەکان ئاوێزانە بەوەی کە کاتێ دژ بە هەر دەسەڵاتێکن، بەو مانایە دژی ئەو دەسەڵاتەن، کە بەرگری لە پاراستن و مانەوەی سەرمایەداری دەکات، نەک ئەوەی چەندە دژی ئازادییە. جا ئەو دەسەڵاتە لە کوردستان بێت یا عێراق و هەر شوێنێکی تری دنیا، ئامرازی دەستی سەرمایەدارانە بۆ چەوسانەوەی کرێکاران و زۆرینەی کۆمەڵگە و پاراستنی هێزی کار وەک کاڵا، ئەو دژ وەستانەوەیە خەباتێکی ڕۆشن و پراکتیکێکی شۆڕشگێرانە دەخوازێت لە چۆنێتیی

بەهێزکـردن، ڕێکخسـتن و سـایەکردنی ڕەوتـی سۆشیالستی لە ناو تەواوی بزوتنەوەی کرێکاریدا، بـە مانایـەک، ناوەڕۆکی ڕەوتی ئەو جوڵانەوەیە بە خەبات بۆ کۆتاییی کاری بە کرێ بناسرێتەوە، تا لە هەر سـاتێکی ئامادەبوونیدا بتوانێ زەنگی کۆتاییی دەسەڵاتی سەرمایەداران ڕاگەیەنێت.

گەر ئەوە بە فەرمیی بناسین لە دەورانی ئێستای خەباتی چینی کرێکاراندا بە گشتی، مەیل و ڕەوتی سۆشیالستی نەیتوانیوە هاوسەنگیی هێزی خەباتی سۆشیالسـتی بگاتە پێشـەنگی هەڵسوڕانی سیاسی و کۆمەڵایەتـی لـە ئاسـتێکی دیاریکـراودا لـە هـەر شـوێنێکی دنیـا بێت، واتە پێویسـتە هەنگاوەکانمان پڕکردنـەوەی ئـەو بۆشـاییە بێـت لە نێـو خەباتی چینـی کرێـکار بـە تایبەتـی و لـە نێـو خەباتـی جەماوەریشـدا بـە گشـتی، بۆ بـە دەسـتەوە گرتن و چوونـە پێشـەوە لـە گەشـەدان و پێشـڕەوی بە مەیـل و ڕەوتـی سۆشیالسـتی، ئەو کاتـە دەتوانین بڵێین بەرەنـگاری و کاردانەوەش مانای پراتیکێکی شۆڕشگێڕانە وەردەگرێت. ئەم باسە بەو مەبەستە دەخەمە ڕوو، کە دەرگایەکی جدی بۆ باسی نێوان کۆمۆنیسـتەکان لـە سـەر نارەزایەتـی، شـۆڕش و

بەهێزکردنی ڕەوتی سۆشیالستی بکاتەوە و جێگای لێکۆڵینەوە و نەخشـە کارێک بێت بۆ بەڕێ خسـتن و چوونـە پێشـەوە و هەڵگیرسـاندنی شۆڕشـی کرێکاری.

(2023/9/10)

(6)

لە وەڵام
بە هاوڕێ ساماندا

بەینی من و هاوڕێ سامان کەریم پرسیار و وەڵام نییە بۆ سەلماندنی ڕاست و دروستیی جیاوازیی بیر و بۆچونەکانمان لە سەر هەقیانەتی حیزبییەت و کۆمۆنیزمی کرێکاری، بەڵکوو جیاوازیی فیکری و سیاسییە، کە هەر یەکەمان ئاڕاستەیەکی گرتوە. سامان پەشیمانە لە سەرجەم ڕابردووی، زیاتر لە سی ساڵ خەباتی کۆمۆنیستی و پێکهاتنی سەرجەم حیزبە کۆمۆنیستییەکانی ئێران و عێراق و سەرجەمیان بە هەڵە دەزانێ، منیش بەردەوامم لە ڕیزی هاوڕێیانی حیزبی کۆمۆنیستی کرێکارییدا. بەڵام پێ ناچێت نە سامان بتوانێ هەقیقەتی بۆچوونەکانی خۆی بۆ من بسەلمێنێت و نە وەڵامی من بە پرسیارەکانی سامان ئەو قانع بکات.

سامان زۆر لە سەر ئەوە ڕۆیشتوە، کە گوایە پێم گوتوە «مادام (30) ساڵە بە هەڵە دوای ڕێبازێک کەوتووی، ئیتر نابێت و بۆت نییە پەشیمان بیتەوە لەو هەڵەیە و هەر بەردەوام بە.» بە ڕاستی ئەمە بە لاڕێدا بردنی باسەکەیە، ئەمەش جۆرێکە لە شێوازی ناهونەریی سامان لە گۆڕینی ئاماژەیەک، کە کردومە. وە لە بارەی ئاڵوگۆڕێک، کە بە سەر بیر و باوەڕیدا هاتوە. من ڕوون و ڕاشکاوانە گوتومە؛ ئازادی و

مافی خۆتە هەر کاتێک پەشیمان دەبیتەوە. بێ گومان هەر کەس لە هەر کاتێکدا بەو باوەڕە گەییشت، کە ڕێگایەکی هەڵەی گرتوەتەبەر، باشترە پەشیمان بیتەوە، هیچ قسەیەک لە سەر ئەمە نییە. لە لایەکی ترەوە باسەکەی بردوەتە سەر باریکی ئیحساساتی و مەسەلەی تەمەن و «بڕۆ بمرە»، کە زۆر جێگای داخە! هیوادارم ئیختلافی نێوانمان هەر چەند بێت، هەرگیز گومان لەوە نەکەیت، کە لە قوڵاییی دڵەوە ئارەزووی تەمەنێکی درێژ و تەندروستت بۆ دەکەم. ئەم مەسەلەی تەمەنە یەک واقیعیەتە و پێویست بە هەراسان بوون ناکات. ئەمە تایبەتمەندیی هاوڕێ سامان نییە، بەڵکوو شمولی هەموو ئەم جیلەی کۆمۆنیستەکان دەکات لە عێراق و ئێران، کە لە حەفتاکان و هەشتاکانەوە دەستمان بە کار کردوە. بەڵام مەبەستەکەی من سادە و ڕۆشنە و پێویست بە شێواندن ناکات؛ نە باسی مەرگ و ژیان و نە باسی مافی پەشیمان بوونەوە و نە ڕەوابوونی پەشیمانییە، کاتیک کەسێک هەست بکات ڕێگایەکی هەڵەی گرتوە، هیچ ڕەبتێکیان بە باسەکەی منەوە نەبووە و نییە. من دەڵێم ئەگەر کەسێک لەناکاو بە هۆشی خۆیدا هاتەوە، کە زیاتر لە سی ساڵە وەک ڕابەرێک بە

هەڵـە و هەڵدێـردا چووە و فریـوی ڕێبازێکی هەڵەی خـواردوە، تـازە ئیتر نابێت بە «ڕابەر» و هیچ دوور نییـە، دە سـاڵی تـر لە ڕێبازی ئەمڕۆشـی پەشـیمان نەبێتـەوە. بـە دڵنیاییـیـەوە هەڵسـەنگاندن و کۆبەندی هەڵسـوڕان بە مانای ڕەخنەگرتن لە لایەنە لاوازەکان و دەست گرتن بە لایەنە بەهێزەکان و ئەزموونەکانی خەباتەوە، خۆی لە خۆیدا نەک کێشەی نییە و بەڵکوو پێویسـتە. بەڵام فریوخواردن و لەناکاو پەشیمانی لە تێکڕای خەبات و ڕێبازی زیاتر لە سـی سـاڵ، کە بێ گومـان مافـی بـێ ئەملا و ئـەولای هەموو کەسـێکە، بـەڵام بە داخەوە دەڵێم کارەسـاتە. تۆ زیاتر لە سـی سـاڵ خەباتی سیاسـی، تیۆری، کرداری، حیزبایەتی، جەمـاوەری و بەرامبەرکێـی لەگـەڵ ئەحـزاب و بزووتنەوە بۆرژوازییـە جۆراوجۆرەکان و بەرگریی پەیگیرانە لە کۆمۆنیزم، لە جەرگەی شکسـتی بلۆکی خۆرهـەڵات و هەراوهوریـای مەرگی کۆمۆنیزم و بە کاملی فەرامۆش کردوە.

دەربـارەی باسـکردنی چەنـد جارەتـان لە سـەر دانیشـتن لەگـەڵ «گروپـی موهتەدی»، لـەو بارەوە سـکرتاریەتی حیـزب ڕوونکردنەوەیەکـی ڕوون و ڕاشـکاوی ڕاگەیانـدوە، بـڵاو کراوەتـەوە و جەختی

لەوە کردوە، کە ئێمە هەر لە سەرەتاوە ڕامان گەیاندوە، کە ئامادەی هیچ جۆرە کارێکی هاوبەش نیین و نەبووینە لەگەڵ ئەو ڕەوتە ناسیۆنالیستانە. بە کرداریش ڕێگامان لەوە گرتوە، کە لەگەڵ ئەوان کۆمیتەی هاوبەش بۆ یەکی ئایار دروست بێت و بە پێداگریی ئێمە کۆمیتەکە لە هەڵسوڕاوانی کریکاری و کۆمۆنیست پێکهات، نەک لە حیزب و لایەنەکان و هەر ئەو کۆمیتەیەش بەرنامەی یەکی ئایاری بەڕێوە برد. دوای ڕاگەیاندنەکەش کەسانێک وەکوو ئەوەی ڕوونکردنەوەکەیان نەدیتبێ بۆ تەشهیر کردن بە حیزب هەر قسەکانی خۆیان دووپات دەکەنەوە. ئەمە ئیتر بۆ ئێمە دەتوانێ یەک مانای هەبێت: ئەویش ئەوەیە، ئەو کەسانە لە ژیانی سیاسیدا جێگای متمانەی سیاسیمان نابن، چونکە متمانەیان بە ڕوونکردنەوەکەی ئێمە نییە، گەر سامان ئەو ڕوونکردنەوەیەی دیوە و دیسانەوە، وەکوو ئەوەی ڕوونکردنەوەکەی نەدیبێت قسە دەکات، دیارە سامانیش لای ئێمە دەچێتە ڕیزی هەمان بێ متمانەی سیاسییەوە. سەبارەت بە مارشی یەکی ئایاریش، ئەوەی چەندە کۆمۆنیستی و کرێکاری بووە، هەر کەس پێوانەیەکی سیاسیی خۆی هەیە. کۆمۆنیستی

بـوون بەشـبەش نییە و بێ هەڵەش نییە. بە گشـتی، یەکەیەکە لە پرۆسە و ڕێڕەوێکی واقیعی و مێژوویدا تەفسیری لە سەر دەکرێت. هەروەها بە سەرکەوتن، شکسـت و هەڵەکانـی پێناسـەی ناکۆمۆنیسـتی و ناکرێـکاری بوونی بـۆ ناکرێت. یەکی ئایاریش لەبەر ئـەوەی یەکـی ئایـارە، هەر کـەس و لایەنیـک ئازادە بێتە ناو مارشـەکەیەوە، هەر چۆن تۆ ساڵانە دەچیتە نـاو مارشـی یەکـی ئایارەوە لـە فینلاند، کـە هەموو جۆریکـی تێدایـە. یەکی ئایاری ئەمسـاڵی سـلێمانی، وەکـوو ئەمـری واقیع، مۆرکـی هیـچ حیزبێکی پێوە نەبوو، بەڵام ئێمەش تیایدا بەشدار بووین.

سـەبارەت بـە ڕووداوی (2000/7/14) وەک دووبارەکردنـەوەی هەمان تیرۆری هاوڕێیان شـابور و قابیـل بـوو بـۆ لێـدان لـە هەژموونـی کۆمۆنیـزم و ئازادیخوازی لە هەولێر، کە بە شێوازێکی تر و لە کاتێکی تردا، یەکێتیی نیشتمانی پیادەی کرد بۆ دانی گورزێکی گـەورە لە هەژموونی کۆمۆنیزم و ئازادیخوازی، ئەمە هۆکاری سـەرەکیی ئەوە بوو، کە یەکێتی هەمیشـە و هـەر جارەی بـە بەهانەیەک پلانی هێرشـی بۆ سـەر حـزب هەبووە. پێش و پاش (2000/7/14) نموونەی تـر هەن، کە گروپەکانی ئۆپۆزیسـۆنی ئێرانی چونەتە

ئێـران و یەکێتی هیچ پەرچەکردارێکی نەک نەنواندوە، بەڵکـوو لە ژێرەوە کۆمەکیشـی کـردووون. ڕەنگە لەوە نیگەران بێت، کە کۆمۆنیزمی کرێکاری، وەک لایەنەکانی تـری ئۆپۆزیسـیۆنی ئێرانی چوونەتـەوە ئیران، ئەگەر یەکیتـی حەساسـییەتیکی بووبـێ بەمـە، کـە حەتمـەن هەیبوو. هەر لەبەر ئەوەیە کۆمۆنیزمی کریکاری بوو. بەڵام ئەوە ئاشـکرایە، یەکێتی لە بنەڕەتدا بۆ بەرگرتن لـە لـەق نەبوونی دەسـەڵاتی لە بەرانبـەر ناڕەزایەتیی جەماوەریدا دەبووایە زەربەیەکی کوشندە لە کۆمۆنیزم و ئازادیخوازی بدات، جا بە هەر پاساوێک بێت. ئەگەر ئەم هۆکارە بنەڕەتییە نەبووایە، دەکرا لە سـەر پاساو و بەهانەکانـی یەکیتی گفتوگۆ بکرایە، کە ئامادەبووین تەنانەت سازشیش بکەین و کردیشمان، بەڵام ئێمە لەو کاتەی لەگەڵ نەوشـیروان بە سـازش گەییشـتین بە ڕێککەوتنی تەواو، هەر ئەو کات لەوێوە دەستووری دا دەست لە هاوڕێیانمان بوەشێنن. مەگەر خۆت نازانی، دوای سـازش و ڕێککەوتن لەگەڵ نەوشیروان، کاتێک لـە ماڵەکـەی هاتینە دەرەوە، تەنانەت دەستڕێژیشـیان لـە ئێمەش کرد؟! وەکوو خۆت باسـت کردوە، یەکیتی لـە هەشـتاکانەوە لـە بیـری لێدان لـە کۆمۆنیزمدایـە. سەردەمێک کۆمۆنیستەکانی بە تۆمەتی عیراقچێتی بە

شایستەی مەرگ دەزانی. لە کاتی شوراکانی (1991) دا دیسـان یەکیتـی تا لێواری لێـدان چووە پێش، بەڵام بە شکسـتی ڕاپەرین مەوزوعییەتـی نەما. لە (1991) ەوە بەردەوام نیازی لێدان لە ئێمەی هەبووە، چەندین جـار گەمـارۆی بـارەگای ڕادیۆی داوە، هـەر جارێک بـە بەهانەیـەک، بەڵام هەمـوو کات بە یەک مەبەسـت بـووە، ئەویـش لێدان و پاشەکشـە پێ کـردن بووە بە کۆمۆنیزم. گەر ئەمە نابینی و بە دوای لێکدانەوەیەکی ترەوەیـت، باشـترە بڵێم خێری لێ ببینیـت. بەلام ئەوە بزانە بتەوێت و نەتەوێت لیکدانەوەکەت ماهییەتی دژە کۆمۆنیسـتیی یەکیتی پەردەپۆش دەکات و پاسـاوێکی تر بۆ هێرشـەکەی دەهۆنێتەوە.

بەڵام پرسیارەکەت دەربارەی ئەوەی، کە مەکتەبی سیاسـی (حککـع) بڕیاری دابێت لە سـەر ناردنەوەی ئـەو واحیدە بۆ ئیران سـەیرە!، چونکە پێویسـتە لای خۆشـت ڕوون بێـت، کـە هیچ کات ئێمە لـە مەکتەبی سیاسـیی (حککـع) هیـچ بڕیارێکمـان لـە سـەر هیـچ کارێکـی ڕوو بـە ئێـران نەبـووە و نـەداوە. بڕیـار لە سـەر جەولـەی ئێـران کار و بڕیـاری حیزبێکـی تـر بـووە، هـەر چەند هاوپەیمانمان بێـت، بەڵام ئۆرگانی ڕابـەری و بڕیـاردەری خـۆی هەیـە، کـە (مەکتەبـی

سیاسیی حیزبی کۆمۆنیستی کرێکاریی ئێرانە). ئایا ئەم ڕاستییە سادەیە ڕۆشن نییە؟!

ئەم گۆڕانە لە نەزەری هاوڕێ سامان و کەسانێکی تر، لە سەر چۆنێتیی پێک هێنانی حیزبی کۆمۆنیستی تازە نییە. هەڵبەتە ئەمە دەرگایەکی فراوانە بۆ باس و جەدەل، بەڵام ئەم باسە لەو شوێنەوە دەست پێ ناکات، کە ئەزموونی کارەکانی حیزبی کۆمۆنیستیی کرێکاری بخرێتە ژێر پرسیارەوە و حوکمی «ناکرێکاری و نا کۆمۆنسیتی»ی بە سەردا بدرێت. ڕەخنەگرتن لە کۆمۆنیزمی کرێکاری بڤە نییە، بەڵام لێرەوە دەست پێ ناکات و نابێ بخرێتە ناو چوارچێوەی نەفرەتی ئیدەی ئەو کەسانەی جۆرێکی تر بیر لە پێک هێنانی حیزب دەکەنەوە، بەڵکوو پێویستە نیشانمان بدەیت، ئەو حزبەی لە نیاز، نەخشە و فیکری تۆ دایە، چۆن پێک دێت و پێکهاتەکانی بەرجەستە کەیتەوە. کەسانێک پێیان وایە، کە حەتمەن دەبێت پڕۆلیتاریا خۆی حیزبی خۆی دروست بکات، ئەمە جێگای باسە، بەڵام لایەنگرانی دەبێ ڕوونی بکەنەوە، کە ئەمە چۆن و کەی دەبێت؟ هەروەها ڕوونی بکەنەوە، کە کرێکاری و کۆمۆنیستی بوونی خۆیان، کە هیچ پێوەندییەکیان بە پڕۆلیتاریاوە نییە، لە چیدایە؟ پێویستە ئەزموونی

پراکتیکیی پێک هێنانی ئەو جۆرە لە حیزب بەرجەستە و عەمەلی بکرێتەوە، بە هەمان شێوەش، بۆ باسکردن لە سەر حیزب و دەسەڵات. ئەوەی جێگای سەرنجە ئەم جۆرە بیرکردنەوانە، تەنها لە ئاستێکی سەتحی و بۆچوونێکی سنورداردا دێت و دەچێت، بەڵام لە ئەنجامدا ئەوەی دەیبینین، تەنها بە هێرشکردنە سەر لینین، کۆمۆنیزمی کرێکاری و مەنسور حیکمەتدا خۆی دەنوێنێت، نەک ڕۆشنکرنەوە و گرتنەبەری ڕێڕەوەکانیان، هەروەها گوتومە دەمێکە کەسانی تر پێک هێنانی ئەو جۆرە لە حیزبیان داوەتە دەست قەدەری خەیاڵاتی ئەو سۆشیالیزمەی خۆیان پێدا هەڵواسیوە، هەر بۆیە تەواوی پرسیار و باسەکانیان لێپرسینەوەیە لە دروستی و نادروستیی کار و هەڵسوڕانی حیزب. پێوانە کردن بۆ حیزب لە زیهنی خۆتدا بە کۆمۆنیستی یا ناکۆمۆنیستی، بە کرێکاری یا نا کرێکاری، باسێکی بێ ئاکامە. مەیدانی ئاوێزان بوون بە هەڵسوڕان و خەباتی کرێکارییەوە زۆر فراوانە بۆ ئەوەی کرێکاری بوون و کۆمۆنیست بوونی خۆت لە بەرانبەر کەسانی تردا بسەلمێنیت، بەڵام ئەوە ڕۆشنە، کە لە «هاوچەرخ» بوونەوە دەست پێ ناکات و سەریش ناگرێت.

ئاماژەم بەوە داوە، کە ساسمان و دوو هاورێکەی نەیان گوتوە مەنسور حیکمەت «مارکسییەکی هاوچەرخە»، بەڵام سامان باز بە سەر ئەو بەشەدا دەدات، کە دەڵێم سەیرەکە لەوەدایە ئەوان خۆیان بە «هاوچەرخ» ناو دەبەن، واتە گەر ئەوانەی بە هەڵە «مارکسیزمی هاوچەرخ»یان بۆ مەنسور حیکمەت بە کار هێنابێت، واتە ئەمەی سامان و هاوڕێکانی لایەنێکی کۆمیدیی ئەو هەڵەیەیە، کە بە خۆیان دەڵێن «هاوچەرخ»، ئەمەش دەچێتە ناو بابی تێ نەگەییشتن لە پێوەندیی نێوان تیۆری و پراکتیکەوە.

هاوڕێ سامان لە بارەی شەڕی ئەفغانستان و موسڵەوە ڕەخنەکەی خۆی ڕوون نەکردوەتەوە، بەڵام بە کورتی هەڵوێستی ئێمە لە هەر دوو شەڕەکەدا جێگای شانازییە. ئێمە سەرئەنجام دژی هەر دوو شەڕەکە ڕاوەستاین و بە تایبەت لە شەڕی موسڵدا جەدەلی توندمان لەگەڵ هەموو ئەو لایەن و کەسانە کرد، کە بە هەر پاساویک لایەنگری شەڕیان کرد یان بە پۆزەتیڤ هەڵیانسەنگاند. بەڵام وەستانەوەی ئێمە دژی ئەو شەڕانە لەبەر ئەوە نەبوو، کە مخالەفی بین ئەگەر مەسەلەکە لێدان لە تاڵیبان و داعش و تەفروتونا کردنیان بێت، بەڵکوو لەو ڕوانگەیەوە بوو، کە بە

تایبەت لە شەڕی موسڵدا، لە ژێر ناوی «جەنگ دژی تیرۆر» و داعش و لە ڕاستیدا بۆ تەسفییە حیساباتی نێوان جەمسەرە جیهانییەکان، شارێکیان بە سەر دوو ملیۆن هاوڵاتیی مەدەنیدا خاپور کرد. ئەگەر هاوڕێ سامان قسەیەکی هەیە لە سەر هەڵوێست و سیاسەتی کۆمۆنیزمی کرێکاری، بە تایبەت لە سەر شەڕی ئەفغانستان، دەبێت زەحمەت بکێشت ڕەخنە لە (دنیا دوای (11)ی سێپتەمبەر) بگرێت. چونکە بە نقورچ گرتن و پرسیاری نالۆژیکی، وەڵامی ئەوە مەسەلەیە نادرێتەوە.

دەربارەی ڕیفراندۆم، بەڵێ بە شانازییەوە ئێمە بە توندی لە پشتی ڕاوەستاین، وەکوو ڕێگاچارەیەک بۆ کێشەی کورد. بێ گومان چارەی ئەم کێشەیە، نەک خودی ڕیفراندۆم، کۆمەکی دەکرد بە شەفافیەتی خەباتی چینایەتی لە کوردستان و زەمینەشی خۆش دەکرد بۆ نەمانی نەفرەتی قەومی و دووبەرەکی نێوان کرێکاری کورد و عەرەب. بەڵام بە گەلەکۆمەی دەوڵەتان و دەسەڵاتی ناوەندی، مەسەلەی سەربەخۆیی و بزوتنەوەی ئازادی و سەربەخۆیی کوردستان لەم برگەیەدا بە زەبری چەک شکست درا. مەسەلەی کورد، وەکوو ئەنجامی دەیان ساڵ

ستەم، سەرکوت و کۆمەڵکوژی بووە بە گرێیەکی شێرپەنجەیی. ڕیفراندۆم بەدەر لەوەی کێ بانگەوازی بۆ کردوە، گونجاوترین ڕێگاچارە و مافێکی بێ ئەملا و ئەولای خەلکی کوردستانە. ئەمە وەڵامی منە بۆ هاوڕێ سامان، بەڵام لێرەدا پرسیارێکی سەرەکی، کە ڕووبەڕووی ئەوە، ئەوەیە، کە ئاخۆ سەرکوتی ڕیفراندۆم و خواستی سەربەخۆیی، چ قازانجێکی هەبوو بۆ پڕۆلیتاریا، کە تۆی دڵگەرم و دڵخۆش کردوە؟ سەرکوتی ڕیفراندۆم بە زەبری چەک، میلیشیا و گەلەکۆمەی دەوڵەتان هیچ بەڵگەیەک لە سەر نادروستیی ڕیفراندۆم بۆ چارەسەری کێشەی کورد بە دەستەوە نادات، بەڵکوو تەنها حەقانییەتی ئەوە دووپات دەکاتەوە، کە خەڵکی کوردستان لە بەرپاکردنی ڕیفراندۆم و بڕیاردان لە سەر جیابوونەوە لە سەر حەق بوون.

(2022/8/11)

(7)

چەند هەنگاوێك لە ڕاستای ململانێی جەمسەرەکاندا، بە قازانجی چین و ڕووسیا

ئـەوەی لـە شـەڕی نێـوان ڕووسـیا و ئۆکرانیادا دەگوزەرێ، واشنتۆنی خستوەتە بەردەم ستراتیژێکی نارۆشـن بەرانبەر بـە ئۆکرانیا. هەموو پێوەرەکانیش ئـەوە دەردەخەن، کە ئۆکرانیا توانای پێشـکەوتنی لە شەڕەکەدا لە دەست داوە، بەو پێیەی تواناکانی نزیکە لـە نەبوون، ئومێدی سـەرکەوتن تەواو لە تاریکیدایە بـۆ ئۆکرانیا. هـەر بۆیە هاوپەیمانەکانـی لە خۆرئاوا، ئیتـر ئـەو جـۆش و خرۆشـەیان بـۆ سـەرکەوتنی ئۆکرانیـا شـەڕەکە نەمـاوە. واشـنتۆنیش تـا ئـەو ڕادەیەی کە قەناعەتی بەوەیە ڕووسـیا لەم شـەڕەدا سـەرکەوتوە، پێیـان وایـە دەبێت سـەرۆکی ئۆکرانیا ئەو ڕاسـتییە قەبووڵ بکات. گەر پێمان وا بێت ئێسـتا جیهان بە جۆرێک لە شەڕدایە، بە تایبەتی سیناریۆی ئەو شـەڕەی ئیسـرائیل دژ بە خەڵکی غەززە پیادەی دەکات، ئەوا تایبەتمەندیی سیاسەتە نێودەوڵەتییەکان لە ئێستادا دیاریی دەکات. ئەمریکا بە هۆی بێتوانایی و پاشەکشـەی ئۆکرانیـا لـە ڕووبەڕووبوونـەوەی لەشکرکێشـی ڕووسـیادا، زیاتـر جەخـت لـە سـەر پشتیوانیی هێرشی ئیسرائیل بۆ سەر غەززە دەکات، چونکـە چـاوەڕوان دەکرێت ئەو شـەڕەی ئیسـرائیل درێژخایـەن بێت. گـەر ئەمریکا ڕاسـتەوخۆ دەسـت

تێوەردان نەکات، ئەوە ئاشکرایە، کە پێگەی لە ناوچەی خۆرهەڵاتی ناوەڕاست و جیهاندا دەکەوێتە بەر پاشەکشە و شکستی زیاترەوە.

شەڕەکەی ئۆکرانیا، لە ئەیلولی (2022)ەوە بە هەموو پێوەرە پەسەندکراوەکانەوە لە ڕووی سەربازی و سیاسییەوە بە قازانجی ڕووسیا ڕۆیشتوە. ئێستا ڤلادیمێر پوتین کۆنترۆڵی خێراییی یارییەکەی کردوە. واشنتۆن لە شەڕی ئێستایدا زیاتر پێویستی بەوەیە تەقەمەنی و خەرجی شەڕی ئیسرائیل دابین بکات. ناچار بوو ئۆکرانیا لەو پێداویستییانە بێبەش بکات، کە پێش دەستپێکردنی شەڕی غەززە بۆی دانرابوو. ئەمەش بووە هۆی تێکچوونی بەرچاوی پێگەی سەربازیی ئۆکرانیا لە بەرانبەر ڕووسیادا. لە هەمان کاتدا، چین توانای ڕووسیا بۆ بەردەوامبوونی شەڕ دەباتە سەر. شی جین پینگ سەرۆکی چین، جەختی لە سەر هاوبەشییەکی بێ سنوور لەگەڵ ڕووسیادا ڕاگەیاند و دانی بەوەدا نا، کە هەر دوو وڵات بەردەوام دەبن لە کارکردنی پێکەوەیی دژی ئەو بلۆکە سیاسییانەی کە ئەمریکا پێشڕەوییان دەکات. لە لایەکی ترەوە چین لە چەند ڕوویەکەوە سوود لە ململانێی جیهانی

وەردەگرێت و لە هەمان کاتدا، پاڵپشتیی ڕووسیا و ئێران دەکات. هەروەها سەرکەوتنی پڕوپاگەندەی نێودەوڵەتی بە دەست دەهێنێت لەو ناوچانەی جیهان، کە لایەنگری دەست تێوەردان و سیاسەتی دەرەوەی بلۆکی خۆرئاوا نین. لە لایەکی تریشەوە، فشارەکانی بۆ سەر تایوان، ژاپۆن و فلیپین چڕتر کردوەتەوە. گەر کەمێک لە سەر پێوەندیی ئابووریی نێوان چین و ڕووسیا وردبینەوە، دەبینین قەبارەی ئاڵوگۆڕی بازرگانیی نێوان پەکین و مۆسکۆ لە ماوەی ئەم ساڵدا بە ڕێژەی لە سەدا (30) زیادی کردوە. پێشبینیش دەکرێت قەبارەی ئاڵوگۆڕی ئابووریی نێوان هەر دوو وڵات لە ماوەی هەمان ساڵدا لەو ژمارە پێوانەییە زۆر زیاتر بێت، لەوەی ساڵی ڕابردوو، کە بە (190) ملیار دۆلار تۆمارکرابوو. ئێستا زیاتر لە یەک لە سەر سێی کۆی هەناردەکردنی نەوتی ڕووسیا بۆ چین دەڕوات. ئەمەش دڵنیایی دەدات لە بەردەوامیی ڕۆیشتنی پارە بۆ حوکوومەتی ڕووسیا بۆ دابینکردنی داراییی شەڕەکەی لە ئۆکرانیا. چین بووەتە یاریزانێکی سەرەکی لە بازاڕی بەکاربەرانی ڕووسیادا. لە سەدا پەنجای فرۆشی ئۆتۆمبێل لە بازاڕی ڕووسیا ئۆتۆمبێلی دروستکراوی چینییە.

ئـەم جـۆرە لە ئاسـتی پێوەندیی ئابووری، ئەو سـزا ئابوورییانەی ئەمریکا دەیەوێت بیسـەپێنێت، پوچەڵ، بێمانا و بێ کاریگەر دەهێڵێتەوە.

سـەرقاڵبوونی ئەمەریـکا بـە پشـتیوانیکردنی شـەڕەکانی هاوپەیمانەکانـی لە جیهانـدا، دەرگایەکی ئـاواڵای بـۆ چیـن دابیـن کـردوە، کـە جموجۆڵـە سـەربازییەکانی لـە هـەر دوو دیـوی زەریـای هێمن چڕتـر بکاتـەوە. لـە ڕووی سیاسـییەوە، کاتـێ چیـن پاڵپشـتیی هاوپەیمانەکانـی بـکات لـە ئەورووپـا و ناوەڕاسـتی خۆرهەڵاتـدا، ئەمەش پێگەی واشـنتۆنی لـە گۆڕەپانـی نێودەوڵەتیـدا وەک جەمسـەرێک لاوازتر کردوە. ئەو هێرشـانەی لە ڕێگەی ڕێکخراوە پاشـکۆکانی ئێرانـەوە لە ناوچەکـەدا لە دژی ئامانجە ئەمریکـی و ئیسـرائیلییەکان دەسـتی پـێ کـردوە، ئەگـەری زۆرە مـەودای ململانێـکان لـە خۆرهەڵاتی ناوەڕاسـت فراوانتـر بـکات و سـەرگێژەی زیاتـر بـۆ ئەمریکا دروسـت بـکات. لە لایەکی تـرەوە، چین خۆی وەک ناوبژیوانێکی دادپەروەرانە بۆ ئاشـتی لە خۆرهەڵاتی ناوەڕاست و ئەورووپا پیشان دەدات، بە پێچەوانەی ئەمریکا، کە بە ئاگری بنکای ئەم شەڕانە دادەنرێـت. جگـە لەوەش باس لەوە دەکرێت، کە چین

یارمەتیی ئێران دەدات بۆ پەرەپێدانی فڕۆکە بێ فڕۆکەوانەکانی و هەناردەکردنی بۆ ڕووسیا، جەختی لەوەش کردەوە، کە ڕووسیا بەشێکی سەرەکییە لە ستراتیژە درێژخایەنەکەی بۆ پەرەپێدانی هاوبەشییەکی ستراتیژیی هەمەلایەنە لە نێوان چین و ڕووسیا. چین و ڕووسیا، وەک هاوبەشێکی پتەو لە پرۆژەی خۆیاندا بۆ ڕووبەڕووبوونەوەی هاوپەیمانیی ئەمریکی و دامەزراندنی نەزمێکی جیهانی خۆیان وەک جەمسەرێک بە بەدیل دەبینن. بۆیە سەرکەوتنی ڕووسیا لە شەڕی دژی ئۆکرانیا، بووەتە ئەولەویەتی سەرەکی بۆ چین.

لە هەمان کاتدا، ئێران بەرەو ستراتیژێکی هێرشبەرانە و بەهێزکردنی «میحوەری خۆڕاگری» لە خۆرهەڵاتی ناوەڕاست هەنگاو دەنێت. لە کاتێکدا، ڕێکخراوەکانی هاوپەیمانی تاران هێرش دەکەنە سەر هێزەکانی ئەمریکا و هاوپەیمانە ئیسرائیلییەکەیان لە ناوچەکەدا. لە سایەی هاوکارییەکانی چین، ئێران دەتوانێت بۆ ماوەیەک بەردەوام بێت لە دابینکردنی دارایی ستراتیژیی خۆی. لە ماوەی دوو ساڵی ڕابردوودا، هەناردەی نەوتی ئێران بۆ چین گەڕاوەتەوە بۆ ئاستەکانی پێش سەپاندنی

سزا نێودەوڵەتییەکان بە سەر تاراندا. هاوردەکردنی نەوتی ئێران، لە کۆتاییی ساڵی ڕابردوودا بۆ چین گەییشتە ئاستێکی پێوانەییی نوێ. بووەتە گەورەترین هاوبەشی بازرگانیی ئێران. لە هەمان کاتدا، پەکین پاڵپشتی سەربازی و دیپلۆماسیی تاران دەکات. ئێران بە هاوکاریی چین بە فەرمیی پێوەندیی بە ڕێکخراوی هاوکاریی شەنگەهای کرد، کە بلۆکی ئەمنییە بە سەرۆکایەتیی چین و ڕووسیا. هەروەها پێوەندییە سەربازییەکانی نێوان پەکین و تاران لە گەشەکردن دایە. ئێران لەم دۆخەدا، ئێستا پشت بە چین دەبەستێت وەک دەمەوانە (صمام)ی سەلامەتیی ئابووری.

ئیدارەی بایدن هیچ ئاماژەیەک نابینێت، کە سەرۆکی ڕووسیا ئامادەیە بۆ دانوستان لەگەڵ ئۆکرانیا. بەرپرسانی خۆرئاوا پێیان وایە، کە پوتین هێشتا پێی وایە دەتوانێت «چاوەڕوانی خۆرئاوا» بکات، یان بەردەوام بێت لە شەڕکردن تا ئەو کاتەی ئەمریکا و هاوپەیمانەکانی پشتیوانیی ناوخۆیی بۆ دابینکردنی بودجەی ئۆکرانیا لە دەست دەدەن. ئۆکرانیا لە شەڕێکی درێژخایەندا گیری خواردوە. زیلێنسکی دان بەوەدا دەنێت، کە ڕووسیا باڵادەستیی

لەوەدا هەیە. لە هەمان کاتدا، تەواو نیگەران و بێ ئومێدە لەو دۆخەی، کە ئەمریکا و خۆرئاوا پاشەکشە و بنبەستی ئۆکرانیا قەبووڵ دەکەن. بەڵام زیلێنسکی زارەکیش بێت، پێداگری لە سەر ئەوە دەکات، کە ئۆکرانیا هیچ بژاردەیەکی تری نییە جگە لە پاراستنی پێشڕەویی خۆی بە مانەوە لە هێرشبردندا، تەنانەت ئەگەر ڕۆژانە تەنها چەند مەترێک بجوڵێت. بە جیا لە نیگەرانییەکانی نێوان بەرپرسانی ئەمریکی و ئەورووپی، کە شەڕەکە گەییشتوەتە بنبەست، هەروەها ئۆکرانیا لەگەڵ فراوانکردنەوەی هێزی سەربازیدا کێشەی هەیە، لەم دواییانەدا نارەزایەتیی گشتیی بە خۆیەوە بینیوە لە سەر هەندێک لە مەرجە ئاشکراکانی بۆ فراوانکردنەوی هێزی سەربازی، کە لە لایەن زیلێنسکییەوە سەپێنرا. لە هەمان کاتدا، ئەوەش ئاشکرایە، کە ڕووسیا لە ڕووی توانای سەربازی، کەرەستە و کۆکردنەوەی چەکەوە باڵادەستیی سەربازیی بە سەر کییڤدا هەیە، بۆیە فراوانکردنی شەڕەکە و بەردەوامیدانی، چی تر بژاردەیەک نییە بۆ ناتۆ. پێم وایە لەم نێوەدا ئەوەی هۆکاری سەرەکییە، کە پۆتین چاوەڕوان دەکات، ئۆکرانیا، ئەمریکا و خۆرئاوا شکستی خۆیان لەم

شەڕەدا ڕا بگەیەنن، ئەمەش هاوتەریبە لەگەڵ ئەو ناسەقامگیرییە مەترسیدارەی کە خۆرهەڵاتی ناوەڕاست لە هێرشەکانی ئیسرائیل بۆ سەر غەززە تووشی بووە و لە بەردەم دۆخێکی دژواردایە. هەروەها وا پێ دەچێت پۆتین بیەوێت لەم فەزایەدا فرسەت بە بایدن و ڕاوێژکارەکانی بدات، بۆ ئەوەی لە هەوڵی کۆنترۆڵکردنی بنیامین ناتانیاهۆدا بن، ئەو قەیرانە مرۆییە دڵتەزێنەی ئێستا لە غەززەدایە، بە جۆرێک بخەنە ژێر کۆنترۆڵی ئەمریکاوە.

دۆخی ئێستای جیهان لە چڕی ئەم ململانێیەدا، بلۆکە ئیمپریالییەکان ئەو ئاقارە نیشان دەدەن، کە کۆتایی باڵادەستیی ئەمریکای تیا بەرجەستە بووەتەوە. لە چەند ساڵی ڕابردوودا بینیمان، کە پێشبینییەکان سەبارەت بە دابەزینی ئەمریکا گەییشتوونەتە لوتکە و پێ دەچێت هەژموونی ئەمریکا لە ڕاستیدا گەییشتبێتە کۆتایی. لەگەڵ کشانەوەی ئەمریکا لە ئەفغانستان و ڕادەستکردنەوەی بە تاڵیبان، دوای (20) ساڵ لە شەڕ و خەرجکردنی (2) تریلیۆن دۆلار لە گەنجینەی ئەمریکا، ئێستا خۆری دەسەڵاتی ئەمریکا ئاوا بووە. ئەوەش، کە دەیانوت؛ «بە هەڵوەشاندنەوەی یەکێتیی سۆڤیەت، ئەمریکا دوا

زلهێزی جیهان دەبێت»، بەڵام دوای (30) ساڵ و سەرهەڵدانەوەی بلۆکی تر، گەرمبوونی ململانێکان لە بەرابەر ئەمریکادا، بە تایبەتی لە لایەن ڕووسیا و چینەوە، ئەو پێشبینییەی، کە ئەمریکا دوا زلهێزی جیهان دەبێت، پێشبینییەکی نادروست و پێچەوانە بوو، چونکە لە کۆتاییدا لەگەڵ شکستەکانی ئەمریکا لە شەڕە بێ کۆتاکانیدا، ئەمریکا گازێکی گەورەتری لە دەمی خۆی دەرهێناوە و کەوتوەتە ژێر فشارێکی توندەوە، لە لایەکی تریشەوە، تەواوی زلهێزەکانی لە ململانێ و ڕکابەریدا پێش بە یەکتر دەگرن، لە کۆتاییدا دەیانەوێت تۆپەکە لە دەستی ئەمریکا بهێننە دەرەوە، لە ڕاستیدا دەبینین، خەریکە هاوسەنگیی هێزی جیۆپۆلەتیکی لە واشنتۆنەوە بەرەو میحوەرێکی تر دەگۆڕێت، بۆ مۆسکۆ، پەکین، تاران، ئەمەش ئاڵوگۆڕێکی سەرنجڕاکێشە، بەرەو ئەوەمان دەبات، کە بڵێین جیهان، بە «ئەمریکی- سەنتەری» دەوری نەماوە و زیاتر لە فرە جەمسەریدایە، کە ململانێی جەمسەرەکان نیشانی دەدەن، کە دنیا ئێستا لە دووبارەبوونەوەی پەرەسەندنی ململانێی بلۆکەکاندا دەردەکەوێتەوە و لە چوارچێوەی نەزمێکی سەرمایەداری دایە، کە فۆرمۆڵەکەی ڕۆشن

نییـه. ئاخـۆ هەر بلۆکی یا جەمسـەرێک نوێنەرایەتیی کام مۆدێل لە پێوەندییەکانی سەرمایەداری دەکات.

هیـوادارم ئـەم وتارە لە لایەن کۆمۆنیسـتەکانەوە وەک سـەرەتایەک بێـت بـۆ قسـەوباس لە سـەر ئەو ئاڵوگۆڕ و پێشـهاتانەی دنیای سـەرمایەداری، کە لە سەرەتای سەدەی بیستویەکەوە دەورانێکی جیاوازی لە خۆ گرتوە.

(2023/12/10)

(8)
هەنگاوێك بۆ پێشەوە و دوو هەنگاو بۆ دواوە!

عوسمانی حاجی مارف (ئەمجەد غفور) و

موحسین کەریم- نۆڤەمبەری (2018)

لـە گفتوگۆیەکی هاوڕێ موئەیەد ئەحمەددا، کە لە «الحـوار المتمـدن»دا بڵاو کراوەتەوە، سـەبارەت بە مێـژووی ڕێکخراوی (ڕەوتی کۆمۆنیسـت) وێنایەکی نادروسـت دەخاتـەڕوو، بـەوەی کـە (ڕەوت) لـە ناو ئەڵقەی مەحفەلیزمدا گەمارۆ دەدات و لایەنێکی لاوازی کاری سیاسـی و ڕێکخراوەییی (ڕەوتی کۆمۆنیست) دەکاتە هەموو خەسڵەت و مێژووی ڕێکخراوەکە، لە کاتێکدا (ڕەوت) خۆی وەکوو بەشێک لە بزووتنەوەی کۆمۆنیسـتی کرێـکاری لـە عێراقـدا دەناسـاند و لەو ئاڕاستەیەشـدا هەنگاوی گەورەی هاویشـتبوو، بەڵام هـاوڕێ موئەیـەد، ئەو دیـوە پرشـنگدارەی (ڕەوت)، کە جێ هێشـتنی دنیای کۆنی مەحفەل و شێوەکاریی مەحفەلی و پەیوەستبوون بوو بە پرۆسەی پێکهێنان و بنیاتنانـی حیزبی کۆمۆنیسـتی کرێکاریی عێراقەوە پەردەپۆش و بێ بایەخ دەکات! بە ناوی بەرگریکردن لە (ڕەوتی کۆمۆنیسـت) و خەتی سیاسـی و سونەت و ڕابردووی سیاسییەوە، وێنایەک لە (ڕەوت) دەدات بە دەستەوە، کە لە سەنگەری مەحفەلیزم و خۆ لادان لە تەحەزوبی کۆمۆنیسـتی و بگرە دژ وەسـتانەوەی قـەراری گرتبێت! ئەمە ناهەقییەکی گەورەیە بەرانبەر بە مێژووی (ڕەوتی کۆمۆنیست)!

ئەو وێنایەی هاوڕێ موئەیەد لە سەر (ڕەوتی کۆمۆنیست) دەیدات بە دەستەوە، ئەگەر تۆزقاڵێکیش لێکچوونی لەگەڵ واقیعیەتی (ڕەوتی کۆمۆنیست) هەبێت، ئەوە جارێ ئەو (ڕەوتی کۆمۆنیست) ەیە، کە هێشتا دوو ئاڵوگۆڕی گەورەی بە سەردا نەهاتوە؛ یەکەم: قەبوولکردن و پێداگریی لە سەر هەڵسەنگاندنی کۆمۆنیزمی کرێکاری بۆ جەنگی کەنداو و ڕووداوەکانی ئازاری ساڵی (1991)، دوەم: بڕیاری مێژوویی بۆ کۆتایی هێنان بە دەورانی کاری مەحفەلی و بەشداریکردنی چالاکانە لە پڕۆسەی پێک هێنانی حیزبی کۆمۆنیستی کرێکاریی عێراق و دەستپێکردنی دەورانی تەحەزوبی کۆمۆنیستی. بۆیە دەڵێین، ئەگەر هاوڕێ موئەیەد بە هاوڕایی کردن لەگەڵ (ڕەوتی کۆمۆنیست)دا بەشداری کرد لە دامەزراندنی (حککع) و هەنگاوێکی بۆ پێشەوە هەڵگرت، بەڵام دوای (25 ساڵ و دوای ئەوەی هاوڕێ موئەیەد ڕیزەکانی حیزبی کۆمۆنیستی کرێکاریی عێراق و کوردستان جێ دەهێڵی، میلی کاتژمێرەکان دەگەڕێنێتەوە بۆ ئەو سەردەمە و بە ستایشکردنی نەریت و خەتی سیاسیی (ڕەوت)ی سەردەمی جەنگی کەنداو و (ئەرکە دەستبەجێکان) دوو هەنگاو دەگەڕێتەوە بۆ دواوە!

هاوڕێ وا نیشـان دەدات، کە ئەو باسانەی ڕەخنەیان لـێ گیراوە و لـە لایەن ڕابەری (ڕەوت)ەوە بە خودی هاوڕێ موئەیەدیشەوە پەسەند کران، باسێکی تیۆری و سیاسیی بایەخدار و دروست و کاریگەربوون و بە داخەوە حیزبی کۆمۆنیسـتی کرێکاری، نەک لە سـەر ئـەو خەتـە نەڕۆیشـتوە، بەڵکوو ڕێگری بۆ دروسـت کـردوە و لـە پرۆسـەیەکی مێژووییدا کردویەتییـە دەرەوەی حیزب!

ئێمـە وەکـوو دوو کـەس لە ڕابەرانـی ڕێکخراوی (ڕەوتی کۆمۆنیسـت)، کە لە سەرەتای (ڕەوت)ەوە تا بڕیاری پەیوەستبوونی بە حیزبەوە و کۆتاییی تەمەنی سیاسـیی (ڕەوت)، وەکوو ڕێکخراوێکی کۆمۆنیستی، لـە تەنیشـت دەیـان کادری (ڕەوت)دا درێژەمـان بـە خەباتـی حیزبـی و کۆمۆنیسـتی خۆمـان داوە لە ناو حیزبی کۆمۆنیسـتی کرێکاریی عێراق و کوردستاندا، قەبـووڵ ناکەیـن ئـەم مێـژوە پرشـنگدارەی (ڕەوت) لەکـەدار بکـرێ، بۆیـە ئامانجمـان لـە نووسـینی ئەم وتارە ڕۆشـن کردنەوە و ڕێـگا گرتنە لە زەوتکردنی ئـەو دوو هەنـگاو و بڕیـارە مێژووییـەی (ڕەوتـی کۆمۆنیسـت)، کـە هـاوڕێ دەیـەوێ لە مێـژووی ئەو ڕێکخراوەدا بیسڕێتەوە بە ناوی بەرگری لێ کردنی!

مەحفەلیزم و پڕۆسەی پێک هێنانی حیزب

مەسەلەی ڕاگەیاندن و پێک هێنانی حیزبی کۆمۆنیستی کرێکاریی عێراق لە ساڵی (1993) دا، قۆناغ و پڕۆسەیەکی تەواو تازە و جیاوازی لە هەڵسوڕانی کۆمۆنیستی، سیاسی و حیزبی خستە بەردەم ڕابەران و هەڵسوڕاوانی ئەو کاتەی بزووتنەوەی کۆمۆنیستیی کرێکاری لە عێراق. پێشتر هەڵسوڕاوانی بزووتنەوەکە بە گشتی بەوە گرفتاربوون، کە تەنها لە چوارچێوەی گروپ و ڕێکخراوی بەرتەسک و کاری مەحفەلیدا هەڵسوڕانی سیاسی و کۆمۆنیستیان بەرنە پێشەوە. بە هۆی ئەو گرفتاربوونەوە، خەبات و چالاکیی سیاسی لە چوارچێوەی مەحفەل و گروپەکاندا، لەبری ئەوەی ئیلهام لە خەباتی چینی کرێکار و کۆمەڵگا و شۆڕشی کرێکاری وەربگرێ، گۆڕابوو بۆ کێبڕکێ لەگەڵ گروپ و مەحفەلەکانی تردا و سایەی کردبوو بە سەر هەڵسوڕانی فیکری و سیاسییاندا. بۆیە کاتێک پڕۆسەی دامەزرانی حیزب و هەڵسوڕان لە حیزبێکی سیاسیی یەکپارچەدا هاتە سەر مێز و بەرنامەی کاری بزووتنەوەی کۆمۆنیستیی عێراقەوە، تێ پەڕکردنی نەریتە مەحفەلییەکان و خۆ گونجاندن

لەگـەڵ ئـەم دەورە تازە و جیاوازەی کە بڕیاڕبوو بە پێک هێنانی حیزب دەسـت پێ بکات، کارێکی هەر وا سادە و ئاسان نەبوو. ئاسان نەبوو بە زوویی نەریت و شێوەکارە مەحفەلییەکان تێ پەڕێنرێت و حیزبێکی سیاسـیی یەکپارچـە شـکڵ بگرێـت و بیرکردنەوە لە ڕابەریکردنی چینی کرێکار و کۆمەڵگا بۆ ئەنجامدانی شۆڕشی سۆشیالستی، سەرچاوەی ئیلهامی سیاسی، فیکری، نەریت و شێوەکاری بێت.

ئەم کێشـەیە بەردەوام گرفتێکی سـەختی بەردەم هەڵسـوڕانی سیاسـیمان بـووە و زۆربـەی کات ئاستەنگی بۆ پێش هێناوین، چونکە هەر لە سەرەتای پێک هینانی حیزب و دواتر لە ناو حیزبدا، نەریتەکانی پێشـوو گیانسـەختانە بەرەنگارییان دەکرد و کۆسپ و تەگەرەیان بۆ هەڵسوڕانی ڕێکخراوەیی و سیاسیی حیـزب پێک دەهێنـا. هەر هەنگاوێک چوونە پێشـەوە بـە ئاقـاری شـکڵدان بـە حیزبـی سیاسـی، بـە نـاو گێرمەوکێشـەیەکی زۆردا تـێ دەپەڕی. بەشـێک لەو ماتریاڵە مرۆییەی لە دەوری پڕۆسەی دروستکردنی حیزبـی سیاسـی کۆبووبوونـەوە، بـەڵام بـە کردەوە نەیاندەویسـت یـا نەیاندەتوانی دەسـتبەداری نەریت و شـێوەکارە مەحفەلییەکانـی پێشـووبن، بەرەبـەرە

ڕیزەکانی حیزبیان بە جێ دەهێشت (بێ گومان ئەمە مانـای ئـەوە نییە، هەر کەس وازی لە حیزب هێنابێت بەم هۆیەوە بووە). بەشێکی تری لە ناو حیزبدا مایەوە، بەڵام سـەرقاڵی دووبـارە کردنـەوە و بەردەوامیدان بـوو بـە هەمـان نەریـت، شـێوەکار، ڕوانگـە و بەهـا مەحفەلی و گروپییەکانی پێش پێک هێنانی حیزب. بە تایبەت لە یەک دوو سـاڵی یەکەمی دوای ڕاگەیاندنی حیزبدا، هەمان مەحفەل و گروپەکانی پێش حیزب لە نـاو بەدەنەی حیزب و ڕێکخراوەکانیدا سـەر لە نوێ خۆیـان سـازدایەوە. ئـەم واقیعـە سـەرتاپای حیزبی گرتەوە و هەموو مەحفەلەکانی پێشـووتر بە شکڵ و شـێوازێکی تـازە لە ناو حیزبـدا قەوارەیان بە خۆیان دایەوە.

بە جێمان لە دەورانی (ڕەوت)ی بەر لە ڕاپەڕینی ئازار

ئـەوەی لێـرەدا مەبەسـتی ئێمەیـە، وەک دوو کـەس لـە ڕابەرانـی ئەو کاتـەی ڕێکخـراوی (ڕەوتی کۆمۆنیسـت)، قسـەکردنە بـە شـێوەیەکی تایبەتی لە سەر درێژکراوەی مەحفەلیستی (ڕەوتی کۆمۆنیست) لـە ناو حیزبـدا وەکوو یەکێک لە ڕێکخـراوەکان و لە ڕاسـتیدا گەورەترینیـان، کـە لەو سـەردەمەدا چووە

پای پێک هێنانی حیزب. هاوڕێ موئەیەد لە وەڵام بە بەشێک لە پرسیارەکانی ئەو گفتوگۆیەدا دەگەڕێتەوە بۆ سەردەمانی پێش پێک هێنانی حیزب و باسکردن لە ڕۆڵ، جێگا و ڕێگای (ڕەوتی کۆمۆنیست) وەک یەکێک لەو ڕێکخراوانەی کە لە چوارچێوەی دیدگای مارکسیزمی شۆڕشگێڕ و کۆمۆنیزمی کرێکاریدا هەڵسوڕانی سیاسیی دەبردە پێشەوە. هاوڕێ موئەیەد لە وەڵامی پرسیارێکدا سەبارەت بە ڕەخنەکانی لە حیزبی کۆمۆنیستی کرێکاریی عێراق، هەوڵ دەدات وەها نیشان بدات، کە خەتێکی سیاسیی جیاواز و تایبەت لە سەردەمی (ڕەوتی کۆمۆنیست)دا و لە سەرەتای پێک هینانی حیزب و دواتریش لە ناو خودی حیزبدا هەبووە. هەروەها لە چوارچێوەی ئەو بۆچوونەیدا دەچێتە سەر بایەخدان بە دەور و مەوقعیەتی باڵا و جیاوازیی ڕێکخراوەییی (ڕەوتی کۆمۆنیست)، کە دەیەوێت ئەوە بسەلمێنێت (ڕەوتی کۆمۆنیست) لە چاو ڕێکخراوەکانی تری ئەو کاتەی پێش پێک هینانی حیزب، لە ڕووی تیۆری و سیاسییەوە خاوەن خەتێکی پێشڕەوتر، باوەڕپێکراوتر و گونجاوتر بووە. بۆیە هاوڕێ موئەیەد دەڵێت: «(ڕەوتی کۆمۆنیست) تا ڕادەیەک

توانی ڕێکخراوێکی کۆمۆنیستیی بەهێز دروست بکات، توانی باس و مەسائیلی تیۆری و سیاسی لە پێوەند بەو ئاڵوگۆڕانەی ئەو کاتە لە کوردستان و عێراقدا پێشهات، بخاتەڕوو. هەروەها پلاتفۆرمێکی سیاسی بە ناوی «ئەرکە دەستبەجێکان».. بڵاو کردەوە، کە ئەرکی کۆمۆنیستەکانی لە ناو گۆڕانکارییەکاندا دیاری کرد، بە تایبەتی لە کوردستاندا، بە پێشڕەوییەکی وردبینانەوە تەرحێکی عەمەلی بەرجەستەبوو، کە وای لە کادرەکانی (رەوتی کۆمۆنیست) کرد ئەو مەسەلانە بگوێزنەوە بۆ ناو کۆمەڵگە و (ڕەوتی کۆمۆنست)یان کرد بە ڕێکخراویکی شایستە و ناسراو لە ئاستی کۆمەڵگەی کوردستاندا».

ئەوەی لەم وتانەی هاوڕێ موئەیەددا بەرجەستەیە، جێگا و پێگەیەکی تایبەت، بە تایبەتی لە ڕووی تیۆری و خەتی سیاسی و سونەتەکانەوە، دەدات بە (ڕەوتی کۆمۆنیست) لە بەرانبەر ڕێکخراوەکانی تری پێش پێک هێنانی حیزبی کۆمۆنیستی کرێکاریی عێراق. بێ گومان ڕۆلی تایبەتی سیاسی و کرداریی (ڕەوتی کۆمۆنیست) حاشای لێ ناکرێت و جێگای شانازیمانە، هەر وەک لە سەرەتادا جەختمان لە سەری کردوە، بەڵام ئەوەی کە هاوڕێ موئەیەد دەیەوێت لە سەر

ئەم بنەمایە لە ناو حیزبدا پێگەیەکی تایبەت بە (ڕەوتی کۆمۆنیست) و خەتی سیاسی و ڕوانگەکانی بدات، بە هیچ جۆرێک واقعیەتی تیا نییە. حیزب، بە پێی ئەو پێشنیار و تەرحەی کە پێکهات و ڕابەریی هەموو ڕێکخراوەکانی ئەو کات ڕەزامەندیی خۆیان لە سەری دەربڕی، بە هیچ جۆرێک درێژکراوەی خەتی سیاسی، نەریت و ڕوانگەی هیچ مەحفەل و ڕێکخراوێک نەبوو بە (ڕەوتی کۆمۆنیست) یشەوە، بەڵکوو هەر لە سەرەتاوە و لە بنەڕەتەوە بە ڕەخنەگرتن لە نەریت و شێوەکار و ڕوانگە مەحفەلییەکانی ئەو کاتە، چوارچێوەیەکی سیاسی، عەمەلی، ڕێکخراوەیی و نەریتێکی تازەی خستە ڕوو. واتە خودی حیزب، نەک درێژکراوە، بەڵکوو لە سەر بنەمای ڕەخنە لە نەریت و بەها و ڕوانگە مەحفەلییەکان پێک هات. لەو ساتەش بە دواوە هەر جۆرە پابەند مانەوەیەک بە نەریت و چوارچێوەکانی پێشوو، تەنها بوون بە ڕێگری دەستوپاگیر بوو لە بەردەم شکڵپێدان و بنیاتنانی حیزبێکی سیاسی، کە ئەرک و هەڵسوڕانی خۆی بە سازدان و ڕابەریکردنی شۆڕشی کرێکاری دانابوو. لەم بارەیەوە هەموو مەحفەلەکانی ڕابردوو کۆسپیان ساز دەکرد، بەڵام

بە ڕاستی دەوری نەریتە مەحفەلییەکانی (ڕەوتی کۆمۆنیست) لە هەموان بەرجەستەتر و سەرسەختتر بوو! هەڵبەت لەو دەورانەدا کەس خۆی نەدەکرد بە خاوەنی ئەو نەریت و ڕوانگانە. هەموان وایان نیشان دەدا، کە نەریت، بەها و ڕوانگەکانی پێشووی سەردەمی بەر لە حیزبیان تێ پەڕاندوە!، بەڵام ئێستا هاوڕێ موئەیەد، کە دوای تەمەنێکی سیاسیی دوورودرێژ، ئارەزوومەندانە ئاڵای رابەریی ئەوانەی بەرز کردوەتەوە، مانای ئەوەیە بە دەمی خۆی دان بەوەدا دەنێ، کە لە ناو حیزبدا نوێنەرایەتیی مەحفەلیزمی (ڕەوتی کۆمۆنیست)ی کردوە! بەم شێوەیەش بێتوانایی سیاسیی خۆی لە مەیدانی کار و نەریتی حیزبی و حیزبیەتدا ڕاگەیاندوە و پێداگریی لە سەر دەکات!

هاوڕێ موئەیەد بە داتاشینی خەتی سیاسی و فیکریی جیاوازی (ڕەوتی کۆمۆنیست) لە بەرانبەر ڕێکخراوەکانی تردا، تەحەزوبی سیاسیی کۆمۆنیستی دەکاتە قوربانیی مەحفەلیزم، بەڵام ئەمە ناهەقییەکی گەورەیە هاوڕێ موئەیەد بەرانبەر بە (ڕەوتی کۆمۆنیست) دەیکات! ئەگەر ئەنجامگیری لە لۆژیکی باسە تیۆری و سیاسییەکانی هاوڕێ موئەیەد

بکەین، کە دوای (27) ساڵ بۆیان گەڕاوەتەوە، وە ئەو باسانە لە لایەن کۆمۆنیزمی کرێکارییەوە لە کاتی خۆیدا ڕەخنەیان لێ گیرا و ڕابەریی (ڕەوت) و بگرە بەدەنەی ڕێکخراوەییی (ڕەوت)یش، وەکوو بەشێک لە بزوتنەوەی کۆمۆنیستی کرێکاری لە عێراق قەبووڵیان کرد، بەوە دەگەین، کە هاوڕێ موئەیەد (ڕەوتی کۆمۆنیست) دەخاتە دەرەوەی بزووتنەوەی کۆمۆنیزمی کرێکارییەوە، چونکە ئەو کات نە (ڕەوتی کۆمۆنیست) و نە ڕابەرییەکەی پێیان وا نەبوو، کە دوو خەتی سیاسی و فیکریی جیاواز لە ناو (ڕەوت)دا هەیە، بەڵکوو تەنها یەک خەتی سیاسی و فیکری بوونی هەبوو، کە کۆمۆنیزمی کرێکاری بوو. (ڕەوت)یش بە توندی پابەندبوونی خۆی بەو بزوتنەوەیە ڕاگەیاندبوو، وە بەرگریی لێ دەکرد. ئاساییە هاوڕێ موئەیەد خۆی لەو مێژووەی (ڕەوتی کۆمۆنیست) بێبەری بکات و پەشیمان بێتەوە، بەڵام ئەو مافەی نییە، بە ناوی داتاشینی خەتی فیکری سیاسییەوە، دوو جۆرە (ڕەوت) دروست بکات. (ڕەوتی کۆمۆنیست) تەنها ئەو (ڕەوت)ەیە، کە چووە پای پێک هێنانی حیزبی کۆمۆنیستی کرێکاریی عێراقەوە و بە ڕاگەیاندنی فەرمیی ئەو پەیامەی بە

بزووتنـەوەی کۆمۆنیسـتی کرێکاری و کۆمەڵگای کوردسـتان ڕاگەیاند! ئێمـە خۆمـان بـە درێـژە پـێ دەری ئـەو پەیامـەی (ڕەوتـی کۆمۆنسـیت) دەزانین و شـانازیی بـە ژیانی سیاسـی و ڕێکخراوەییمانەوە دەکەین لە ناو (ڕەوتی کۆمۆنیست)دا تا کۆتایی هاتن و پەیوەسـتبوونی بە حیزبی کۆمۆنیسـتی کرێکاریی عێراقەوە.

ستایشی مەحفەلیزم

لە شـوێنێکی تردا، هاوڕێ موئەیەد ئاماژە بەوە دەکات، کـە حیزبـی کۆمۆنیسـتی کرێکاریـی عێراق نەیتوانی ئەو سونەتە عەمەلی و سیاسییەی (ڕەوتی کۆمۆنیسـت) بگوێزێتەوە بـۆ ناو حیزب، لە کاتێکدا، ئێمـە ڕابەرانـی ئەو کاتەی (ڕەوتی کۆمۆنیسـت) بە هاوڕێ موئەیەدیشـەوە، ئەو پڕۆژەیەمان ئیمزاکرد، کـە ناوەڕۆکەکەی بریتی بوو لە دابڕان لە سـونەتە عەمەلی و سیاسـییەکانی پێشوو، لەوانەش سونەتە عەمەلـی و سیاسـییەکانی (ڕەوتـی کۆمۆنیسـت)، نـەک گوێزانەوەیـان بـۆ ناو حیزب! هیـچ کاتیش لە هیـچ جێگایەکـی فەرمیدا، نە هـاوڕێ موئەیەد و نە هیچ یەک لە ڕابەرانی تری (ڕەوتی کۆمۆنیسـت) بە

یەک ڕستەش ڕاشکاوانە پێداگرییان لە سەر ئەم تێزەی ئیستای هاوڕێ موئەیەد نەکردوە. تەنانەت ئەگەر ئەو کات مەسەلەیەکی وا بدرایەتە پاڵ هاوڕێ موئەیەد، کە دەیەوێ «سونەتە عەمەلی و سیاسییەکانی ڕەوت بگوێزێتەوە بۆ ناو حیزب»، هەر بۆ خۆی وەکوو تۆمەتێکی مەحفەلیستی هەژماری دەکرد و ڕەتی دەکردەوە. بۆیە ئەم تێڕوانینەی هاوڕێ موئەیەد، تەنها دەکرێت وەکوو گەڕانەوە بۆ دەورانی بەر لە دامەزراندنی حیزب و تەنانەت پەشیمانبوونەوە لە پێک هێنانی حیزب لە قەڵەم بدرێت.

ئەوەی پێویستە سەرنجی بدەین و ڕۆشنی بکەینەوە، لەم ئاڕاستەیەی هاوڕێ موئەیەد پشتی پێ دەبەستێت بۆ جیاوازییەکانی وەکوو نوێنەری خەتێکی سیاسی و فیکریی جیاواز و تایبەت لە ناو حیزبدا، هەر چەندە مەبەستی ئێمە نییە لەم نووسینەدا بچینە ناو وردەکاریی ئەو باسانەوە و ڕۆشنیان بکەینەوە، ئەوەیە کە ئەگەر بگەڕێینەوە بۆ مێژووی باسە تیۆری و سیاسییەکانی ئەو کاتەی (ڕەوتی کۆمۆنیست) و دەوری ئەو باسانە، ئەوا ئەو ڕاستییەمان بۆ

ئاشـكرا دەبێـت، کـە ئـەو جیاوازییانـەی هـاوڕێ موئەیـەد ئاماژەیـان پـێ دەکات، بەردەوامیدانە بە لێکدانـەوە و بۆچوونێکـی سیاسـی، کـە لـە کاتـی خۆیدا ڕەخنەیان لێ گیرا و بە بنبەسـت گەییشـتن! لە لایەن ڕابەریی ئەو کاتەی (ڕەوتی کۆمۆنیسـت) ەوە، بە هاوڕێ موئەیەدیشەوە، درەنگ یا زوو ئەو ڕەخنانـە قەبـووڵ کـران. ئەمەش بـەو مانایە نییە، کـە ئێسـتا هـاوڕێ موئەیـەد ناتوانێ و بـۆی نییە، لەو ڕەخنانەی لە مەسـەلە تیۆری و سیاسییەکانی (ڕەوتی کۆمۆنیست) گیراوە، پەشیمان بێتەوە، بەڵام گەڕانەوە بۆ ڕەخنەگرتن لەوەی قەبووڵمان کردوە، جیاوازە لەوەی مێژووی واقیعی ئینکار بکەیت و وا نیشـان بدەیت، کە (ڕەوتی کۆمۆنیسـت) بەو باسە تیۆری و سیاسـییانەی ڕۆڵێکی پێشڕەویی بینیوە. پێمـان خۆشـە لە لایـەن هـاوڕێ موئەیـەدەوە ئەو خاڵـە ڕۆشـن بکرێتـەوە، کە ئاخۆ ئـەوەی (ڕەوتی کۆمۆنیسـت) لەبـاری تیۆری و سیاسـییەوە ڕۆڵی پێشڕەو و کاریگەری دیووە، دوای ئەوەی خۆشی لـە کاتی خۆیدا ئـەو ڕەخنانەی قەبووڵ کردوە، کە لەو باسـە تیۆری و سیاسـییانە گیراوە، چ ڕۆڵێکی هەیەو چ گرێکوێرەیەکی سیاسیی بۆ دەکاتەوە!؟

پێگەی (ڕەوتی کۆمۆنیست)

ئێستا باشتر وایە بگەڕێینەوە بۆ ئەو کاتەی، کە هاوڕێ موئەیەد پێی وایە (ڕەوتی کۆمۆنیست) ڕۆڵێکی تا ڕادەیەک جیاوازی لەباری تیۆری و سیاسییەوە بینیوە. پێویستە بگەڕێینەوە بۆ ئەو باسە تیۆری و سیاسییانەی کە هاوڕێ موئەیەد وەک خاڵێکی بەهێزی خەتی سیاسیی (ڕەوتی کۆمۆنیست) ی پێناسە دەکات و لە هەمان کاتدا، دەیکاتە سەرەتای جیاوازییەکانی خۆی و خەتێکی تر لە پاڵ کۆمۆنیستی کرێکاری و پرسی پێک هێنانی حیزبدا.

بە پێویستی دەزانین ئاماژە بەو خاڵە بکەین، کە پێمان وا نییە کەسێک هەبێت لە ناو بزوتنەوەی کۆمۆنیستی کرێکاری و حیزبی کۆمۆنیستی کرێکاریدا، کە گومان لە ڕۆڵ، ناوبانگ، جێگا و ڕێگای گرینگی (ڕەوتی کۆمۆنیست) لە ناو بزوتنەوەی کۆمۆنیستی ئەو کاتەدا بکات یان بە فەرامۆشیی بسپێرێت یان بە کەمی بگرێت؛ یەکەم لەبەر ئەوەی کە لە باری ڕێکخراوەییەوە فراوانتر، تۆکمەتر و پتەوتر و لە کاری نهێنیدا کارامە بوو، دواتر بە دانانی بارەگای چەکداری دەبێتە ڕێکخراوێکی ناسراو لە ناو کۆمەڵگەدا. ئەم دوو خاڵە لە بەرجەستەترین لایەنە

پێشڕەوی و ئەرێنییەکانی پێگە و ڕۆڵی (ڕەوتی کۆمۆنیست) بوون. ئەگەر مەبەست گواستنەوەی ئەم پێشڕەوییانە بێت بۆ ناو حیزب، ئەوە بە کردەوە بینیمان، کە ئەم جەهەتگیرییانە لە حیزبدا پەسەندکران و پێداگرییان لە سەر کرا، لە کاتێکدا، پاشماوەی مەحفەلیزمی (ڕەوتی کۆمۆنیست)، نەک لە سەر ئەمانە، بەڵکوو وەکوو هەموو مەحفەلەکانی تر، زیاتر لە سەر ئەوە پێداگریی دەکرد، کە بەشی خۆی لە کورسییەکانی ڕابەریی حیزبدا چەند دەبێت! تەنانەت مەسەلەی دانانی بارەگای چەکداری، هەر لە ڕۆژی یەکەمی دامەزراندنی حیزبەوە پەسەندکرا و هەنگاوی بۆ نرا، لە کاتێکدا، دوای چەند مانگێک لە کردنەوەی بارەگای (ڕەوتی کۆمۆنیست)، دوای بنبەستێکی سیاسی و ئیداری، کە دواتر ئاماژەی پێ دەدەین، بارەگاکانی خۆی پێچایەوە! بەڵام حیزب بە شێوەیەکی فراوانتر بارەگاکانی حیزبی لە زۆرێک لە شارە سەرەکییەکانی کوردستان کردەوە و هاوکاتیش هاوکاریی کردنەوەی بنکە و بارەگای ڕێکخراوە جەماوەرییەکانی کرد. ئەگەر بەشێکی تری باسەکە لە سەر شێوەکاری ڕێکخراوەییی (ڕەوتی کۆمۆنیست)ە، کە وەکوو ئەزموونێک

دەبوو بگوێزرێتەوە، سەرباری ئەوەی بەرفراوون بوونەکەی خاڵێکی ئەرێنییە، بەڵام ڕێکخستنەکانی (ڕەوتی کۆمۆنیست)؛ یەکەم: ڕێکخستنی سەردەمی نهێنیکاریی ژێر دەسەڵاتی بەعس بوون، دووەم: بە شێوەیەکی گشتی، جگە لە هەندێ حاڵەتی دیاریکراو، لە ئەڵقەی ڕۆشنبیری و ناپێوەند بە کرێکارانەوە پێک هاتبوون، کە لە دوای ڕووداوەکانی (1991) زۆر لە ژێر کاریگەریی ئەو نهێنیکارییەدا وەک حاڵەتێکی نەرێنی مایەوە، بەڵام بۆ حیزبێکی سیاسی، کاری ڕێکخراوەیی لە زۆر لایەنەوە مانای هێنانەئارای پێکهاتە و نەریت و شێوازی کار و هەڵسوڕانی سیاسی و کۆمەڵایەتیی جیاوازە، جا حیزبمان توانیبێتی ئەو کارە ئەنجام بدات یان نا، ئەوە باسێکی ترە، بەڵام ئەوەی ڕۆشنە، هۆکارەکەی ناگەڕێتەوە بۆ ئەوەی کە وەکوو هاوڕێ موئەیەد ئاماژەی پێ دەدات، گوایە نەمان ویستوە سونەتە پێشڕەوەکانی (ڕەوتی کۆمۆنیست) بگوێزینەوە بۆ ناو حیزب! چونکە گەر هەر کەسێک بگەڕێتەوە بۆ باسەکانی خودی هاوڕێ مەنسور حکمەت، کە (ڕەوتی کۆمۆنیست) وەکوو بنەمای فیکری، سیاسی و سونەتیی خۆی چاوی لێ دەکردن، دەربارەی

ڕێکخراوبوونی کۆمۆنیستی کرێکاری، باش لەوە تێ دەگات، کە ڕێکخراوە چەپەکان بە (ڕەوتی کۆمۆنیست)یشەوە لەباری کردارییەوە چەند نامۆبوون بە کاری ڕێکخراوبوونی کۆمۆنیستی و ڕۆڵیان لە ناو کرێکاراندا. ئەگەر سونەتێکیش نەگوێزرابێتەوە بۆ ناو حیزب و کەموکوڕیی تێدا هەبێت، ئەوە نەگەڕانەوە و بە کرداری نەکردنی ئەو باسانەی هاوڕێ مەنسور حیکمەتە، کە پێ دەچێت هاوڕێ موئەیەد بە نیاز بێت پێداچوونەوەیان تێدا بکات، نەک سونەت و پێشڕەوییە سیاسییەکانی ڕێکخراوی (ڕەوتی کۆمۆنیست) یان هیچ مەحفەلیکی تر، کە لە ڕاستیدا کۆسپی سەر ڕێگای نەریتە سیاسییە کۆمۆنیستی، کرێکاری و حیزبییەکان بوون. بەڵام ئاشکرایە ئەوەی هاوڕێ موئەیەد دەیەوێت کاڵی بکاتەوە و بە سەریا تێ پەڕێ، گواستنەوەی سونەتە مەحفەلییەکانە، کە (ڕەوتی کۆمۆنیست) لەو بارەیەوە بەشێکی زۆرتری بەردەکەوێت. کاتێ دێینە سەر باسە سیاسییەکان، ئەم لایەنەی مەحفەلیزمی (ڕەوتی کۆمۆنیست) و جێگا و ڕێگای تایبەتی هەر هاوڕێیەکیش زیاتر ڕۆشن دەبێتەوە.

جەنگی کەنداو و هەڵوێستی (ڕەوتی کۆمۆنیست)

سەرنجی ئێمە لە سەر ئەم بۆچوونانەی هاوڕێ موئەیەد لەو لایەنەوە نییە، کە (ڕەوتی کۆمۆنیست) چ جێگا و ڕێگایەکی لە ناو چەپ و کۆمەڵگادا هەبوو، بەڵکوو لە سەر ئەوەیە، کە دەیەوێت ئەوە نیشان بدات، کە (ڕەوتی کۆمۆنیست) لەباری تیۆری، فیکری، سیاسی و مارکسی بوونییەوە شتێکی جیاوازتر بووە لە ڕێکخراوە چەپەکانی ئەو سەردەمە. بە ڕاستی ئەمە جێگای سەرنجە، کە دوای چارەکە سەدەیەک لە کاری سیاسی لە ناو بزووتنەوەی کۆمۆنیزمی کرێکاری و حیزبی کۆمۆنیستی کرێکاریی عێراق و کوردستاندا و بە دوای ڕەخنەیەک، کە لە دیدگا و بۆچوونی تەواوی ئەو کاتەی بزوتنەوەی چەپ گیرا و ئاڵوگۆڕی بە سەر کاری سیاسی و پێگەی چەپ هێنا بە (ڕەوتی کۆمۆنیست)یشەوە، تازە خەریکە چەندین هەنگاو دەگەڕێتەوە بۆ دواوە، بۆ سەر هەمان بۆچوون و دیدگای پێش (27) ساڵ، کە هاوڕێ موئەیەد خۆیشی ئەو ڕەخنانەی قەبووڵ کردوە، یان لانی کەم ڕاشکاوانە لە بەرانبەریدا ڕانەوەستاوە. پێمان وایە دەیەوێت نیگەرانی لەوە نیشان بدات، کە دەبووایە (ڕەوتی کۆمۆنیست) جێگا

و ڕێگا و پێگەیەکی تایبەتی لە ناو حیزبدا پێ بدرایە! ئەگـەر وا بێـت، ئەمـە هەر لە بنەڕەتـەوە بە تەواویی ناکۆکـە بـە تەرحی پێـک هاتنی حیزب، کـە بڕیاربوو چۆنایەتییەکـی تـازە و چوارچێوەیەکـی سیاسـی و ڕێکخراوەییـی نـوێ و نەریتێکـی تـازە دابمەزرێـت، نەک درێژە بدرێت بە چوارچێوە و نەریتە سیاسی و ڕێکخراوەییەکانی ڕابردوو.

ئەگـەر وەک ئـەوەی هـاوڕێ موئەیـەد دەیەوێـت نیشانی بدات، گوایە (ڕەوتی کۆمۆنیست) کاریگەریی تیـۆری و سیاسـیی هەبـووە و نووسـراوی «ئەرکە دەسـتبەجێکان» توانی (ڕەوتی کۆمۆنیسـت) وەکوو ڕێکخراوێکـی کۆمۆنیسـتی بەهێـز بـکات و بیخاتـە پێگەیەکی پێشڕەوەوە لە ناو بزوتنەوەی کۆمۆنیستی و چەپـی ئـەو کاتـەدا، ئەگـەر بـە ڕاسـتی بتوانـێ دروسـتیی ئەم بانگەشـەیەی بسـەلمێنێت، کـە گوایە ئـەو باسـانە وەک بەڵگەنامـە و بڕیـاری سیاسـیی خەتێکی مارکسـیتر و پێشڕەو و جیاوازی نیشانداوە بـە بەراورد بـە ڕێکخراوەکانی تر، ئـەوا قەبووڵمانە، کـە پێویسـت بـوو (ڕەوتـی کۆمۆنیسـت) پێگەیەکـی جیاوازتـری ببوایـە و باسـەکانی لـە پـاڵ تـەرح و باسەکانی هاوڕێ مەنسوردا لە پرۆسەی دامەزراندن

و پێک هێنانی حیزبدا سایەی بکردایە. بەڵام لە ڕاستیدا ئەوەی جێگای سەرنجی جدییە، ڕۆڵی (ڕەوتی کۆمۆنیست)ە لە تەبەنیکردنی مارکسیزمی شۆڕشگێڕ و دواتر چوونە پاڵ کۆمۆنیزمی کرێکاری. ڕابەری (ڕەوتی کۆمۆنیست) بە هەر وێنایەک، کە لە سەر خۆی هەیبوو، نەیتوانی شتێکی جیاوازتر لە ڕێکخراوە چەپ و کۆمۆنیستییەکانی تر نیشان بدات. جگە لەوەش لە ڕووداوەکانی (1991)دا، سەبارەت بە لێکدانەوەی بەرانبەر بە جەنگی کەنداو و نەخشەیەکی سیاسی، کە دەبوو لە بەرانبەر ئەو هەلومەرجەدا بگیرێتەبەر، هیچ نزیکایەتییەکی لەگەڵ خەتی کۆمۆنیزمی کرێکاری و باسەکانی هاوڕێ مەنسور حیکمەت سەبارەت بەو جەنگە، نەک نیشان نەدا، بەڵکوو بە مانایەک (ڕەوتی کۆمۆنیست) کەوتە ناو هەڵەیەکی سیاسییەوە.

(ڕەوتی کۆمۆنیست) لێکدانەوەیەکی مارکسیستی و ڕۆشنی بۆ هەلومەرجی سیاسی و ئابووریی ئەو کاتەی جیهان نەبوو، کە خەریک بوو شەڕەکەی تێدا بەرپا دەبوو. جێگا و ڕێگای ئەو جەنگە بۆ ئەمریکا، وەکوو دەوڵەتێکی ئیمپریالیستی و سەرۆکی بلۆکی خۆرئاوا بۆ هێشتنەوەی ڕۆڵی سەرکردەیی بە سەر

خۆرئاوادا دوای کۆتایی هاتنی بلۆکی خۆرهەڵات، لە تێ گەییشتن و لێکدانەوەی سیاسیی (ڕەوتی کۆمۆنیست)دا نەبوو. خاسیەتی دژی ڕژێمی و بەستنەوەی ئومێدی ڕووخاندنی ڕژێمی سەدام و بەعس، لە ڕێگای شەڕەوە بەشێک بوو لە سیاسەتی (ڕەوتی کۆمۆنیست) و ئامادەسازییە کردارییەکانی. ئەگەر چی بە هۆی لایەنگریی (ڕەوتی کۆمۆنیست) بۆ باسەکانی کۆمۆنیزمی کرێکاری و خودی مەنسوری حیکمەت و ئۆتۆریتەی فیکریی ئەو بە سەر سەرجەم بزوتنەوەی چەپ و خودی (ڕەوتی کۆمۆنیست)ەوە، ڕابەری (ڕەوتی کۆمۆنیست) نەیتوانی ڕاستەوخۆ بکەوێتە بەرانبەر لێکدانەوەکانی مەنسوری حیکمەت دژی جەنگ، بەڵام کەوتە هەڵوێستێکی دووفاقییەوە، بەوەی لە لایەکەوە دژی جەنگ وەستایەوە و دروشمی دژی جەنگی بەرز دەکردەوە، لە لایەکی ترەوە و بە کردەوە پێشوازیی لە شەڕەکە کرد، بەوەی کە داگیرکردنی کوەیتی لە لایەن عێراقەوە مەحکوم کرد و وەکوو فرسەتێکی سیاسی بۆ ڕووخاندنی ڕژێمی بەعس تەماشای دەکرد!

بەم جۆرە بە کردەوە (ڕەوتی کۆمۆنیست) کەوتە ناو ئەو هەرایەوە، کە ئەمریکا بۆ خۆ سەپاندنی وەکوو

پۆلیسی جیهان بەرپای کرد. بە مانایەک پێشوازیی لە هێرشی ئەمریکا و هاوپەیمانانی بۆ سەر عێراق کرد، لە کاتێکدا، بزوتنەوە پێشکەوتنخوازەکانی جیهان، بە ڕیزی سەدان هەزار کەسی لە دنیادا ڕژانە سەر شەقامەکان بۆ وەستانەوە بەرانبەر بە جەنگی کەنداو، بەڵام (ڕەوتی کۆمۆنیست) نە لەو نارەزایەتییە جیهانییە تێ گەییشت و نە ئیعتباری بۆ باسەکانی هاوڕێ مەنسور لەو بارەیەوە دانا، کە پێشتر خۆی بە مارکسییەکی شۆڕشگێڕتر و کۆمۆنیزمێکی کرێکاریتر لە ڕێکخراوەکانی تر نیشان دەدا. هەر لە سەر بنەمای ئەو هەڵە سیاسییەش «ئەرکە دەستبەجێکان» داڕێژرابوو، کە هاوڕێ موئەیەد وەک خاڵێکی بەهێزی (ڕەوتی کۆمۆنیست) شانازی پێوە دەکات، بە جۆرێک، کە وەکوو «تێزەکانی نیسان»ی لینین مامەڵەی دەکات. با لەم بارەیەوە چەند ڕوونکردنەوەیەک بدەین؛ یەکەم: ئەو لێکدانەوەیەی (ڕەوتی کۆمۆنیست) لە سەر ڕووداوەکانی جەنگی کەنداو، کە بۆ خۆمان پێمان وا بوو شاکارێکی نایابی بۆچوونی (ڕەوتی کۆمۆنیست) ە و پێشی بۆچوونەکانی هاورێ مەنسوری داوەتەوە، لە هەمان کاتدا، هەمان بۆچوون و لێکدانەوەی

نادروست سایەی کردبوو بە سەر تەواوی ئەو ڕێکخراوانەی سەر بە کۆمۆنیزمی کرێکاری بوون لە عێراقدا. هەروەها بەشێک لە ڕابەرانی حیزبی کۆمۆنیستی ئێران، کە دەمانبینین، خیلافێکیان لە سەر بۆچوونەکانی ئەو کاتەی (ڕەوتی کۆمۆنیست) نیشان نەدا، بەڵام دواتر هاوڕێ ئەسەدی گوڵچینی لە دەرەوەی وڵات گەڕایەوە و ئێمە و هاوڕێ ئەسەد و هاوڕێ ڕەحمانی حسێنزادە کۆبوونەوەیەکمان کرد. پاش قسەوباس لە سەر هەلومەرجی سیاسی، ڕووداوەکان و ڕۆشنکردنەوەی زیاتری باسەکانی هاوڕێ مەنسور لەبارەی جەنگی کەنداوەوە، ڕەخنەکانمان وەرگرت و گەییشتین بەوەی ئەو باس و لێکدانەوانەی ئێمە، واتە (ڕەوتی کۆمۆنیست)، دروست نین و پاش خوێندنەوە و جەدەلی زیاتر، باسە ئەسڵییەکانی هاوڕێ مەنسورمان قەبووڵ کرد. هەروەها دەربارەی «ئەرکە دەستبەجێکان»، گرینگترین سەرنجی ئەو کاتەی هاوڕێ ڕەحمانی حسینزادە ئەوە بوو، کە ئاڕاستە کردارییەکانی (ڕەوتی کۆمۆنیست) لە سەر ئەو بنەمایە داڕێژراوە، کە پێی وایە هەلومەرجی سیاسیی عێراق و کوردستان هەلومەرجێکی شۆڕشگێڕانەیە؛ واتە (ڕەوتی

کۆمۆنیست) بە نیازە ڕابەریی شۆڕش بکات. ئەمەش لە هەمان ئەو لێکدانەوە نادروستەوە سەرچاوەی گرتبوو، کە دەربارەی شەڕی کەنداو بوومان، یانی ئومێد بەستنەوە بە ڕووخانی دەسەڵاتی سەدام لە ڕێگای جەنگ و ملهوڕیی ئەمریکاوە.

هەڵبەتە دوای چەند دانیشتێک لە سەر ئەو باسانە و دواتر قسە و باسی ناوخۆی ڕابەریی (ڕەوتی کۆمۆنیست)، ڕەخنە لەو لێکدانەوە و باسە سیاسییانە و لە وێنایەک، کە لە سەر هەلومەرجەکە بوومان، گیرا. هەروەها سەرنجێکی تری هاوڕێ ڕەحمان دەربارەی مامەڵەی (ڕەوتی کۆمۆنیست) بوو لە بەرانبەر شوراکاندا، کە شورای گەڕەکی بە خەڵکی و پۆپۆلیستی پێناسە دەکرد و دەیویست بە فەرامۆشیی بسپێرێت و تەنها پێداگریی لە سەر شورای کرێکاری دەکرد. بەڵام بە جیا لە ڕەخنەی هاوڕێ ڕەحمان، لە باری کرداری و لە دنیای واقیعدا هەڵسوڕاوانی (ڕەوت) نەیانتوانی خۆیان لە شورای گەڕەکەکان بە دوور بگرن و لەو بارەوە پەیڕەوییان لە سیاسەتی (ڕەوت) نەکرد لە پێوەند بە شوراکانی گەڕەکەکانەوە. بەڵام دواتر ئەوەی پێویستە جەختی لە سەر بکەین، بزانین کاردانەوەی ئەو ڕەخنەیە

لە سەر باسە تیۆری و سیاسییەکانی (ڕەوتی کۆمۆنیست) بە کوێ گەییشت؟ یەکەم؛ ڕابەری (ڕەوتی کۆمۆنیست) دەرگیری بنبەستێکی سیاسی و قەیرانێک بوو، کە پێویستی بەوە بوو جدیتر بە خۆیدا بچێتەوە. دوەم؛ دوای ئەو بنبەستە بڕیاریدا، کە بەشێک لە ڕابەرییەکەی بڕوات بۆ دەرەوەی وڵات. هەر چەندە پاساوی خۆ پاراستن و نهێنیکاریی بۆ ئەم چوونە دەرەوەیە دەهێنرایەوە، بەڵام واقیعییەتەکەی بنبەستی سیاسی و ناڕۆشنی بوو دەربارەی چیکردن؟ سێیەم؛ هەمان بنبەست بەوەی گەیاندین، کە نەتوانین بەردەوامی بە بارەگاکان بدەین و دواتر داخران. هاوڕێ موئەیەد شانازیی بە بڕیاری کردنەوەی بارەگای چەکدارییەوە دەکات، کە چی هیچ بەرپرسیارێتییەک سەبارەت بە داخستنیان لە خۆی نیشان نادات و لەم بارەیەوە هیچ ناڵێت!!!

ئەرکە دەستبەجێکان، تاکتیکی کام بزوتنەوە!؟

بە ڕاستیی شانازی کردنی هاوڕێ موئەیەد بە بەڵگەنامەی «ئەرکە دەستبەجێکان»ەوە، ئەویش دوای تێ پەڕینی زیاتر لە چارەکە سەدەیەک، کارەساتێکی سیاسییە، چونکە ئێمە لە ڕابەری (ڕەوتی

کۆمۆنیست)، نەک دوای زیاتر لە چارەکە سەدەیەک، بەڵکوو دوای ماوەیەکی کەم لە ڕووداوەکانی (1991)، بەو ئەنجامە گەییشتین، کە ئەو بنەمایەی بەڵگەنامەکەی پێ نووسراوە و سەرجەم سیاسەت و کارکردیی ئەو قۆناغەی (ڕەوتی کۆمۆنیست) و گشت چەپی عێراق، بریتی بوو لە کەوتنە ژێر هەژموونی سیاسیی ناسیۆنالیزمی کوردەوە، چونکە ئەو ڕاپەڕینەی کە بڕیاربوو «ئەرکە دەستبەجێکان» ڕابەری و ئامادەکاریی بۆ بکات، لە بنەڕەتەوە تاکتیکی ناسیۆنالیزمی کوردیی گوێ لە مشتی ئەمریکا بوو، نەک تاکتیکی کۆمۆنیستی بۆ بە پیرەوە چوونی شۆڕشی کریکاری! دوای تێ پەڕینی زیاتر لە چارەکە سەدەیەک بە سەر ڕەخنەی کۆمۆنیستی لەو دیدگایەی کە «ئەرکە دەستبەجێکان»ی پێ نووسراوە، گەڕانەوەی هاوڕێ موئەیەد بۆ ئەو دیدگایە و شانازی کردن پێیەوە، ئەوە دەردەخات، کە هێشتا بۆ هاوڕێ موئەیەد ڕوون نەبووەتەوە و ڕۆشن نییە، کە چی ڕوویداوە! یان ئەم مەسەلەیەش بەشێکە لەو باسانەی هاوڕێ مەنسور حیکمەت، کە هاوڕێ موئەیەد دەیەوێ پێیدا بچێتەوە!؟ هەروەها ئەم پاشەوپاش گەڕانەوەیەی هاوڕێ موئەیەد

لـە هەمـان کاتـدا تەقەکردنە لـە قاچی خـۆی، چونکە لـەم چارەکـە سـەدەیەدا ئـەو خـۆی لـە چەندیـن نووسـراویدا لە سەر ئاکامەکانی جەنگی کەنداو ڕۆڵ و هەژموونـی ئەمریـکا، وەکوو ئاکامێکی سـەرەکیی ئـەو جەنگە، بە شـێوەی جۆراوجۆر، پەسـەندبوونی ئـەو ڕەخنە کۆمۆنیسـتییەی بە فـەرز وەرگرتوە، کە ئـەو کات لـەو دیدگایـە گیـرا، کە لـە پشـتی «ئەرکە دەسـتبەجێکان»ەوە بوو، بـەڵام لە پێداچوونەوەکانی ئێسـتایدا، بـەو مانایـەی کـە دەیـەوێ خـۆی وەکوو نوێنەری خەتێکی سیاسـیی جیاواز نیشـان بدات، بە کردەوە پاشـەوپاش دەگەڕێتەوە بۆ سیاسـەتی (27 ساڵ پێش ئێستا، کە کاتی خۆی بە بنبەست گەییشت! ئـەم گەڕانەوەیـە بۆ ئەو بنبەسـتە، سیاسـەتی ئەوانە نییـە، کـە وەفـادارن بـە خەتـی سیاسـی و کرداریی (ڕەوتی کۆمۆنیسـت)ەوە، کە بە توندیی خۆی لەگەڵ کۆمۆنیزمی کرێکاری و باسەکانی هاوڕێ مەنسوری حیکمەتدا گرێدابوو، بەڵکوو سیاسـەتی کەسانێکە، کە لە ئاڕاسـتە و خەتی سیاسی و فیکریی بەرجەستە و دوا بڕیارەکانی (ڕەوت) پاشگەز دەبنەوە و ڕێگایەکی تـر دەگرنەبەر. ئەوەی پێویسـتە بە یـادی بهێنینەوە، ئـەو چوونـە دەرەوەیـەی بەشـێک لـە هاوڕێیانـی

ڕابەریی (ڕەوتی کۆمۆنیست) بوو بۆ دەرەوەی وڵات. بە جیا لەوەی بۆ خۆی بڕیارێک بوو، کە بە هەڵەیەکی سیاسی ئەژمار دەکرێت و ئاکامی ئەو بنبەستە فیکری و سیاسییە بوو، کە ڕابەریی (ڕەوت) دوای ڕووداوەکانی ئازاری (1991) و جەنگی کەنداو تێی کەوت، دواتر وەکوو بەشێک لەو سونەتە خراپانەی (ڕەوت)، کە گواسترایەوە بۆ ناو حیزب، زیانی گەورەی بە بزوتنەوەکەمان و بە حیزب و بە گەشە و پێشڕەوییە سیاسی و کردارییەکانی گەیاند!

پێکهێنانی حیزب و بۆچوونە جیاوازەکان

هەڵبەتە بە گشتی هەڵوێست و لێکدانەوەی تەواوی چەپەکان و کۆمۆنیستەکانی ئەو کاتە بەرانبەر بە شەڕی کەنداو هیچ جیاوازیی نەبوو لەگەڵ هەڵوێست، بۆچوون و لێکدانەوەی (ڕەوتی کۆمۆنیست) و لە ڕووی کرداریشەوە بە هەمان شێوەی (ڕەوتی کۆمۆنیست) ڕەفتاریان کرد، بەڵام ئەوان زووتر و پێش لە ئێمە، باسەکانی هاوڕێ مەنسووریان قەبووڵ کرد. ئەوان کەمتر لە (ڕەوتی کۆمۆنیست) تیۆریزەی بارودۆخەکەیان کردبوو، بۆیە بە ئاسانیی لێکدانەوەکەی مەنسوری حیکمەت دەربارەی جەنگی

کەنداو و بۆچوونی ئەو لە پێوەند بە ڕاپەڕین و خرۆشانی ئازاری ساڵی (1991) یان قەبووڵ کرد. دیارە (ڕەوتی کۆمۆنیست) ناسراوتر و جێگە و ڕێگەیەکی دیارتری هەبوو، بۆیە سەختتر بەدەم قەبووڵ کردنی باسەکانەوە دەچوو، وە بە زەحمەت لە هەر بابەتێکدا دەچووە پێشەوە. واتە ئەم واقیعە سکتاریستی، مەحفەلی و ناسیاسییە بۆ ئەوەیە، کە نایەوێت پێگە و ناوبانگی ڕێکخراوەکەی بگۆڕێتەوە لەگەڵ چوونە ناو دەورەیەک، کە ئەو جێگا و ڕێگایە لە دەست دەدات! بۆیە لە پێک هێنانی حیزبدا ڕابەریی (ڕەوتی کۆمۆنیست)، بە تایبەتی ئەو هاوڕێیانەی لە دەرەوەی وڵات بوون، زیاتر سەختگیرییان دەکرد بۆ بە ئەنجام گەیاندنی پرۆسەی پێک هێنانی حیزب، کە لەو بارەیەوە هاوڕێیانی (ڕەوتی کۆمۆنیست) لە ناوەوە زیاتر خەریکبوون بە خۆ گونجاندن لەگەڵ پێک هێنانی حیزبدا، بەڵام هاوڕێیانی دەرەوە بە دوای ئەوەوە بوون جێگا و ڕێگای (ڕەوتی کۆمۆنیست) لە حیزبدا بپارێزن و حسابی تایبەتی بۆ بکرێت. ئەمەش لە باری کردارییەوە مانای تێ نەگەییشتنە لە خۆ گونجاندن و چوونە ناو دەورەیەکی تازەوە، کە پێک هێنانی حیزبێکی سیاسییە.

ئەم ئاڕاستەیە، کە ئێستا خۆی بە خەتێکی جیاواز پێناسە دەکات و هاوڕێ موئەیەد نوێنەرایەتیی دەکات، کاریگەریی نەرێنیی دانا لە سەر بەشێکی زۆر لە کادران، هاوڕێیان و دۆستانی (ڕەوتی کۆمۆنیست)، کە تا ئێستاش پاشماوەی ئەو کاریگەرییە ماوەتەوە و بەو شێوەیە گوزارشتی لێ دەکرێت، کە (ڕەوتی کۆمۆنیست) لە ناو حیزبدا زوڵمی لێ کراوە (هەڵبەت هەموو مەحفەلەکان لە بیری ئەوەدا بوون بەشی زۆرتریان دەست بکەوێت)، ئەمەش بەرجەستەی ئەو بۆچوونە چەپییە دەکات، کە پێی وایە حیزب یەکگرتنی ڕێکخراوەکانە، نەک دیاردەیەکی سیاسی و کۆمەڵایەتیی تازە و پێداویستییەکی مێژوویی خەباتی چینایەتیی کرێکار دژ بە سیستەمی سەرمایەداری. هەڵەیەکی گەورەیە وەها مامەڵەی حیزب بکرێت، کە یەکگرتنی ئەو ڕێکخراوانەیە. هاوڕێ موئەیەد لە پێوەند بەو ڕێکخراوە تازەیەی خۆیانەوە، کە پێکیان هێناوە دەیەوێ وا پێناسەی بکات، کە جیابوونەوە نییە لە حیزبی کۆمۆنیستی کرێکاری، بەڵکوو دیاردەیەکی تازەیە و دەبێ وەکوو پرۆسەیەکی مێژوویی گەڵاڵەبوونی جیاوازی خەتێکی فیکری و سیاسی مامەڵە و سەیر بکرێت. بەڵام مامەڵەی

لەگـەڵ پێـک هێنانـی حیزبدا تـەواو جیـاوازە و وەک دیـاردەی یەکگرتنـی ڕێکخـراوەکان بـۆی دەڕوانێت، بۆیـە بـە دوای جیاوازییەکـدا دەگـەڕێ، کـە پێگـە و جێگایەکـی تایبـەت بـدات بـە (ڕەوتـی کۆمۆنیسـت). (ڕەوتی کۆمۆنیسـت) هەر جێـگا و پێگەیەکی بە هەر مانایـەک هەبووبێت، بەڵام حیزب دیاردەیەکی تازەیە و مانـا و ناوەڕۆکێکـی تـەواو جیـاواز لـە دەورانـی ڕێکخـراوەکان و هەڵسـوڕانی کۆمۆنیسـتی لـە خـۆ دەگـرێ. جدیبـوون بۆ حیـزب، حیزبییـەت و حیزبی مارکسی شۆڕشگێر، مانای قەبووڵ کردنی حیزبێکی سیاسـییە، کـە تـەواوی پاشـماوەکان و شـێوەکار و نەریتـی مەحفەلیـی ڕێکخـراوەکان دەخاتە لاوە، نەک ستایشـکردن و تۆخکردنـەوەی ئـەوەی کـە گوایـە هـەر لـە سـەرەتاوە لە نـاو (ڕەوت) و دواتـر حیزبی کۆمۆنیسـتی کرێکاریدا، خەتێکی سیاسـیی جیاواز بە شـێوازی جەنینی بوونی هەبووە. بەڵام ئەم شـێوازە جەنینییـە لـە کوێـی باسـەکان و ڕۆڵ و هەڵسـوڕانی سیاسـی و هەژموونی کۆمۆنیسـتی کرێکاریدا خۆی حەشـار دابـوو وە گـەرای دانابوو، کە تا ئێسـتا هیچ چـاو و تەنانەت زەرەبینێکیش پەیدای نەکردوە، جگە لە «قودرەتی قادر»ی مەحفەلیزم!؟

شكاندنی بێدەنگی دوای چارەکە سەدەیەک

لە شوێنێکی تری چاوپێکەوتنەکەیدا، کە بە پێویستی دەزانین وەڵامێک بە هاوڕێ موئەیەد بدەینەوە، دەڵێت: «دوا بە دوای ئەوەی پێگەی تاکەکان گۆڕانی بە سەردا هات و بەشێک لە ڕابەرانی (ڕەوتی کۆمۆنیست) بە گوێرەی پێگەی تازەیان لە ناو پەیکەری حیزبدا، بوون بە بەشێک لەو کەسانەی کە زۆر بە توندیی بەرەنگاری ئەو سونەتانەیان دەکرد، کە پەیوەست بوو بە (ڕەوتی کۆمۆنیست)ەوە، ئەو کەسانەی کە بەرژەوەندییان هەبوو لە حیزبدا، مەحفەلیزمیان کردە ناوی ئەو هێمایە بۆ وەسفکردنی هەموو ئەوانەی پێوەند بوو بە (ڕەوتی کۆمۆنیست)ەوە». بە ڕاستی ئەم بەشە لە قسەکانی هاوڕێ موئەیەد، جگە لەوەی کە دوای تەمەنێک لە کاری حیزبی، هێشتا وەکوو مەحفەلیستێکی سەرسەختی (ڕەوت) قسە دەکات، دوو لایەنی زۆر سلبی و ناهاوڕێیانە لە خۆی نیشان دەدات؛ یەکەم؛ ئەوە بۆ خۆی بە ڕەوا دەبینێت، کە دوای ئەو هەموو نارۆشنییە لە باس و جەدەلەکانیدا ڕابگەیەنێت، کە خۆی لە ڕۆژی دامەزراندنی حیزبەوە خاوەنی خەتێکی سیاسییە، کە لە باسە «تیۆری و

سیاسـییە»کانی ڕەوتەوە سەرچاوەیان گرتوە، بەڵام بـە ڕەوای نابینـێ، کـە کەسـانێکی تـر لـە ڕابەریـی (ڕەوتی کۆمۆنیست) بە گوێرەی ئاخرین هەڵبژاردنی سیاسـی و بڕیـاری مێژوویـی، فەرمیـی و شـەرعی (ڕەوت) خەتێکـی سیاسـیی تریان هەبێـت و بڕوایان بـەوە بێت، کە خەتی حیزب پەیڕەو بکەن و سـونەتە مەحفەلییەکانـی (ڕەوتی کۆمۆنیسـت)یان تـێ پەڕاند بێـت! بۆیە پێیان دەڵێت بـە گوێرەی پێگەی حیزبییان و بەرژەوەندییان هەموو شتێک پێوەند بە (ڕەوت) و مێـژووی (ڕەوت) بـە مەحفەلیـزم ناو دەبـەن. ئایا بە ڕاسـتی ئەمەیە ئەزموون و شـێوە جەدەلی سیاسـی لەگەڵ هاوڕیانێکدا، کە (30) ساڵ زیاتر پێکەوە کارتان کردوە و ئیستا پێت وایە بەرژەوەندیی تایبەت و پێگەی حیزبییان بنەمایە بۆ هەڵوێسـتە سیاسـییەکانیان!؟ بە ڕاستی ئەمەیە لێکدانەوەی مارکسیستی بۆ جیاوازیی خەت و بۆچوونە سیاسییەکان!؟

ئـەم حوکمـەی هـاوڕێ موئەیـەد لـە هەمـان دیـدگاوە سـەرچاوە دەگرێـت، کـە حیـزب وەک کۆکـراوەی میکانیکـی، ڕێککەوتـن و یەکگرتنـی کەسان و ڕێکخراوەکان مامەڵە دەکات، کە لە سەر بنەمای بەرژەوەندیی کەسـیی کەسەکان بڕیاری لە

سەر دەدرێ، نەک وەکوو دیاردەیەکی سیاسی و کۆمەڵایەتی و چوارچێوەیەکی تازە و ئامرازێک بۆ خەباتی چینی کرێکار. ئەم بۆچوونە هەمان دنیابینی ئەو گروپە پچووک و مەحفەلانەیە، کە لە سەر بنەمای پڕۆژەی سیاسی بۆ ئاڵوگۆڕ لە کۆمەڵگادا حیزب و شەخسییەتەکانی نابینن، بگرە هاوئاوازبوونی کەسەکان پێوانە و بنەمایە لایان. جگە لەوەش هەوڵ دەدات بەم شێوەیە باسەکە بە لایەکی تردا بەرێت و بیپارێزێ لە ڕەخنە لە نەریت و دیدگاگەلێک، کە لە سەرەتای پێکهاتنی حیزبەوە تا ئێستا لە ئارادان و ئاستەنگییەکی مەترسیدارن لە بەردەم تەحەزوبی سیاسیی کۆمۆنیستی و خەباتی کۆمۆنیستیدا، ئەویش بریتییە لە فرقەگەری، مەحفەلیزم، نەریت و شێوەکاری مەحفەلی. هاوڕێ دەیەوێ لە جیاتی جەدەلێکی سیاسی و مارکسیستیی شیاو و شایستە، دەست بەو نەریتە دواکەوتوانەوە بگرێت، کە گوایە ئێمە و مانان خەتی فیکری و سیاسی و ڕابردووی خۆمان فرۆشتوە بە پێگەی تایبەتی کەسیمان لە ناو حیزبدا! ئەمەش دەبێ وەکوو داهێنانێکی تازە لە پاشەوپاش گەڕانەوە چاوی لێ بکرێت.!!

هاوڕێ دەیەوێ بڵێ ئەو هەموو دادوبێدادەی لە حیزبدا دەربارەی کێشەی مەحفەلیزم کراوە، هەمووی زیهنی، ناواقعی، دروستکراو و بێبنەما بووە! هەمووی تەنها بە مەبەستی ئینکاریکردن لە پێشڕەوییە سیاسی، فکری و کردارییەکانی (ڕەوتی کۆمۆنیست) سازکراون! کەوایە بە ڕاستیی جێگای خۆیەتی بڵێین دوای یەک چارەکە سەدە لە پێک هاتنی حیزب، هاوڕێ موئەیەد هێشتا هەر (ڕەوتی کۆمۆنیست) ەکەی سەردەمی «ئەرکە دەستبەجێکان»ە! کەواتە ئەم چارەکە سەدەیە چی کردوە لە ناو حیزبدا!؟ بۆ لە ماوەی ئەو هەموو ساڵەدا، کە لە ناو حیزبدا جەدەل و ڕەخنە لە مەحفەلیزم دەگیرا، ڕۆژێک ڕاشکاوانە نەیوت من خەتی سیاسی، فیکری و سونەتەکانی (ڕەوتی کۆمۆنیست) بە ڕاست دەزانم و پێداگریی لە سەر دەکەم؟ بەم جۆرە ناکۆکییەکان ڕوونتر دەبوونەوە و ڕەنگە ئەوەندە کات و وزەی کەسمان بەفیڕۆ نەچوایە و هاوڕێ موئەیەدیش ناچار نەدەبوو ئەم هەموو ساڵە لە تەمەنی خۆی لە ناو حیزبێکدا بە هەدەر بدات، کە بڕوای بە خەتی سیاسی، فیکری، شێوەکار و نەریتە سیاسی و کردارییەکەی نەبووە! بەڵام هاوڕێ موئەیەد هەرگیز وەکوو ئەمڕۆ قسەی

نەکـردوە، تەنانـەت ئەگـەر هـەر کات پێـی وترابێـت تـۆ هێشـتا پابەنـدی بـە خەتـی فیکری و سیاسـی و سـونەتەکانی (ڕەوت)ەوە، زۆر بـە توندیـی ئەمـەی ڕەت دەکردەوە و بە تۆمەتی هەژمار دەکرد.

(ڕەوت)ی مەحفەلی یان (ڕەوت)ی حیزبی!؟

خاڵێکـی لەوانـەش گرینگتـر، کە جێگای شـانازیی هەموو ئەو هاوڕێیانەیە، کە ڕۆڵیان گێڕاوە لە (ڕەوتی کۆمۆنیسـت)دا، ئەو واقیعییەت و ڕاسـتییەیە، کە ئەم ڕێکخـراوە بە بڕیـاری فەرمیی تـەواوی ڕابەرایەتیی ئـەو کاتـەی ئاگایانـە بڕیاریـدا کۆتایـی بـە مێژووی مەحفەلیزمـی پێش حیـزب بهێنێت، کۆتایی بە نەریت، شـێوەکار، بەها و بۆچوونەکانی ئـەو دەورانە بهێنێ و پەیوەسـت بێـت بە حیزبی کۆمۆنیسـتی کرێکاریی عێراقـەوە. بـەم جـۆرەش ببینـە بەشـێک لـەو هەوڵ و خەباتـەی کـە بـۆ دروسـتکردنی مێژوویەکـی بـە تەواویـی جیـاواز و نوێ بەڕێ کەوتبـوو. ئەمە کۆتا بڕیـار و هەڵبژاردنـی سیاسـیی فەرمیـی (ڕەوتـی کۆمۆنیسـت) بوو. بۆیە تەنها ئـەو بڕیارە و ئەوانەی پێداگـری لـە سـەر ئـەو بڕیـارە دەکـەن، دەتوانـن و ماف و شـەرعیەتی ئەوەیان هەیە میراتگری (ڕەوتی

کۆمۆنیست) بن بە سلبییات و ئیجابیاتییەوە. ئەوانەی دواتر و ئێستا پەشیمانن لەو بریارە، بێ گومان مافی خۆیانە پەشیمان ببنەوە، بەڵام ئەم پەشیمانییە لادانە لەو بڕیارە سیاسییە فەرمییەی (ڕەوتی کۆمۆنیست) بۆ کۆتایی هێنان بە مێژووی مەحفەلیزمی پێش حیزب. هەڵبژاردنێکی تازە و ڕێگایەکی تر و جیاوازە لە کۆتا بڕیار و هەڵبژاردنی سیاسیی (ڕەوت) و تازە ناتوانن ئەمە بلکێنن بە (ڕەوت) و مێژووی (ڕەوتی کۆمۆنیست)ەوە. بۆیە هەڵە دەکەن گەر وا نیشان بدەن ئەوە ئەوانن، کە میراتگری (ڕەوتی کۆمۆنیست) ن. ئەوان ئەو کاتە دەیانتوانی بڵێن خاوەنی (ڕەوت) ین، کە لەگەڵ بڕیاری هەڵوەشانەوەی (ڕەوت) و پەیوەستبوونی بە حیزبی کۆمۆنیستی کرێکاریی عێراقەوە نەبوونایە و بۆ ئەم بڕیارەش دەنگی زۆربەی کادر و ئەندامانی (ڕەوت)یان لەگەڵ بووایە! نموونەی ئەم جۆرە پاشەوپاش گەڕانەوەیە لە مێژووی بزووتنەوەی کۆمۆنیستیدا کەم نییە. بەڵام بێهودەیە و ناتوانن مێژوویەکی ڕاستەقینە بگۆڕن. دەبێت تاهەتایە هەر لە خەون و خەیاڵی مێژوویەکدا بن، کە پێیان وایە لەباری تیۆری و سیاسییەوە بە ئاسودەیی و بێ قڕەوبڕە تیایدا حەواونەتەوە و هەر

خۆیان پاڵەوانی ئەو مەیدانە بوون. ئەمە ڕێک و ڕاست لاسایی کردنەوەی ئەو هەوڵانەیە، کە لە کوردستانی ئێراندا، لە لایەن مەیلە ناسیۆنالیستییەکانی ناو کۆمەڵەی زەحمەتکێشانەوە دران بۆ نیشاندانی پەشیمانیی کۆمەڵە لە پەیوەستبوونی بە حیزبی کۆمۆنیستی ئێرانەوە.

(ڕەوتی کۆمۆنیست) بڕیارێکی سیاسیی دروست و گرینگی دا، بەڵام وا دیارە بەشێک لە ڕابەریی ئەو کاتی (ڕەوت)، هەر وەکوو بەشێک لە ڕابەریی گروپ و ڕێکخراوەکانی تری ئەو قۆناغەی بزووتنەوەی کۆمۆنیستی، لەو ڕۆژگارەدا بە ناچاریی تەسلیمی ئەمری واقع بوون و بە ڕواڵەت ڕەزامەندیی خۆیان لە کۆتایی هێنان بە دەورانی مەحفەلی و دەستپێکردنی دەورانی حیزبی سیاسی دەربڕیوە، بەڵام لە پشتی ئەم ڕەزامەندییە ڕواڵەتییەوە پلانی ئەوەیان هەبوو، کە لە ناو حیزبدا هێلانەیەکی تازە بۆ مەحفەلیزمی گروپەکەی پێشوویان دروست بکەن. هەڵبەتە هاوڕێ موئەیەد یەکەم کەس نییە، کە ئێمە و مانان سەرزەنشت دەکات، لە سەر ئەوەی لەگەڵ ڕەوتی پڕۆسەی بینای حیزبدا ڕۆیشتووین و لە ناو حیزبدا پشتمان کردوەتە پاشماوەکانی مەحفەلیزمی (ڕەوتی

کۆمۆنیست). ئەوانەی ئەم قسانە دەکەن، لە ڕاستیدا بەم جۆرە بێگانەییی خۆیان بە سیاسەت و بڕیاری سیاسی و شەرعی (ڕەوتی کۆمۆنیست) نیشان دەدەن. ئەوانەی کە تا ئەمڕۆش پابەند و پەیوەستن بە نەریت و خەتی فیکری، سیاسی و سونەتە کرداررییەکانی (ڕەوتی کۆمۆنیست)ی پێش بڕیاری پەیوەست بوون بە حیزبەوە، لە ڕاستیدا پشتیان کردوەتە ئاخرین بڕیاری سیاسی و مێژوویی (ڕەوتی کۆمۆنیست) بۆ کۆتایی هێنان بە مێژووی مەحفەلیزم و بوون بە بەشێک لە مێژوویەکی تازە، کە مێژووی دروستکردنی حیزبی سیاسی و کۆمۆنیستی بوو لە پێناو سازدان و ڕابەریکردنی شۆڕشی سۆشیالیستیدا. بەشداریکردنی هاوڕێ موئەیەد لە پێک هێنانی حیزبدا، کە دوا بڕیاری سیاسی و گرینگی (ڕەوتی کۆمۆنیست) بوو، جا بە هەر بۆچوون و هۆکارێکەوە بووبێت، هەنگاوێک بوو بۆ پێشەوە، بەڵام گەڕانەوەی بۆ (ڕەوت)ی پێش دامەزراندنی حیزب و لەوەش زیاتر بۆ (ڕەوت)ی بەر لە ڕاپەڕینی ئازاری (1991)، دوو هەنگاوە بۆ دواوە.

هۆکاری ڕاستەقینەی وازهێنانی لە حیزب

لە ڕاستیدا، هاوڕێ موئەیەد لە ژێر ناوی خەت و باس و تیۆریدا، کە لای خۆیشی نارۆشنن، بەرگرییەکی سەرسەختانە لە نەریتە مەحفەلییەکانی (27) ساڵ پێش ئێستای (ڕەوتی کۆمۆنیست) دەکات. هەڵبەت زۆر کات بە شێوەیەکی تەمومژاوی لە ناو حیزبدا و لە کاتی هەر باس و بڕیارێکی سیاسیدا ئەوەی درکاندوە، کە تێبینیی هەیە، بەڵام هیچ کات ڕوونی نەکردوەتەوە، کە تێبینییەکانی چین و کەی باسەکانیان دەکات، تا ئێمەش بۆچوونەکانی ببیستین و بتوانین باس و جەدەلی لەگەڵدا بکەین، جا یان باسەکانی قەبووڵ بکەین یا ڕەتیان بکەینەوە. لەمەش سەرنجڕاکێشتر لە ژیانی سیاسیی هاوڕێ موئەیەدا، وەک کەسێک لە ڕابەریی حیزبدا، بۆ یەکجاریش لە کۆنگرە یان پلینیۆمێکدا بڕیار یا بڕیارنامەیەکی سیاسیی تایبەت بە خۆی و بۆچوونە تایبەتەکانی خۆی نەهێناوەتە بەردەممان تا پەسەندی بکەین یا ڕەتی بکەینەوە. هەمیشە بە ڕستەیەکی کورت وتویەتی باس و تێبینیم هەیە، کە داوای لێ کراوە قسە و تێبینییەکانی بەیان بکات، هەمیشە وەڵامی ئەوەبوو، کە ئێستا کاتی نییە! ڕاستییەکەی ئەوەندەی تەواوی

ژیانی سیاسیی هاوڕێ موئەیەد پێداگری دەکات لە سەر ئەوەی جیاوازیی فیکری و سیاسی و خەتی سیاسیی جیاوازی هەیە و بۆ کاری مەحفەلی بە کاری هێناوە، یەک لە سەر هەزاری ئەوە، هەوڵی نەداوە و خۆی خەریک نەکردوە بەوەی کە جیاوازییەکانی ڕۆشن بکاتەوە. لە کۆتاییدا ئێمە وەکوو هاوڕێ موئەیەد وا نازانین، کە بەرژەوەندیی کەسی و پێگەی حیزبیی ئەو بنەمابێت بۆ بۆچوون و هەڵبژاردنە سیاسییەکانی، بەڵکوو وا دەزانین، کە هێشتا ئەو نەیتوانیوە لە نەریت، دیدگا و شێوەکاری مەحفەلی تێ پەڕ بکات. هێشتا ئەو لە باوەڕ، بەها و پێوەندییە مەحفەلییەکانی ئیلهام وەردەگرێت و ئەمەش هۆکاری سەرەکیی دڵەراوکێ و نەحەوانەوەیەتی لە ناو حیزبی سیاسیدا و نامۆبوونیەتی بە گێڕانی ڕۆڵی ڕابەری سیاسی لە ناو حیزبی کۆمۆنیستی کرێکاری بە تایبەتی و لە ناو حیزبی سیاسیدا بە گشتی. ئەو بە واز هێنان لە حیزب و پێداگرتنەوەی لە سەر نەریت، بەها و ڕوانگە مەحفەلییەکان، گەڕایەوە بۆ خاڵی سەرەتای بازنەکە و بۆ هەمان جێگا، باوەڕ و نەریتەکانی چارەکە سەدەیەک لەمەوبەری، بە داخەوە!

***